

ISTORIA EVROPE I CRKVE

ODNOS KOJI JE IZOSTRIO ZAPADNI SVIJET

Istoriski odnos između Evrope i Crkve jeste jedan savez koji je stvorio istoriju Zapadne Evrope. Evropa danas stoji na jednoj vaznoj raskrsnici. Dogadjaji koji uzimaju stav radikalno će promjenuti lice Kontinenta - i svijeta. Za pravilno razumjevanje danasnjih dogadjaja jesu jako važni. Sam sa jednim istoriskim savezom mogu dogadjaji naseg vremena biti podpuno cjenjeni. Ova pripovjetka u nastavcima napisana je u istoriskom smislu da bi dala čitaocu smisao da bude na sceni do se veliki dogadjaji odvijaju na pozornici istorije.

DIO PRVI

BORBA CRKVE ZA OPSTANAK

Rim, A.D. 64. Prestolnica svijeta je u plamenu. Za šest dana i noci veliki pozar plamsao je izvan kontrole kroz naseljene djelove carskog grada. U ovoj zestini pozar je unistio polovinu metropole u pepeo.

Mnoge od gradjevinskog velicanstva starog Rima progutano je u pozaru. Hiljade strahom obuhvacenih Rimljana ostalo je bez kuce, sve njihovo bogastvo je izgubljeno. Sa vrh krova njegova dvora, Car Niro posmatrao je uzasnu panoramu. Neki su Rimljani posumljali u istinu. Oni su vjerovali da je Niro-necovjek, bjesan, lud personalno prouzrokovao pozar. Uobrazen sam u sebe kao veliki graditelj, on je zelio da unisti stari Rim da bi on dobio slavu u podizanju novog i divnog grada-Nerov Rim.

Glas se poceo pronositi da je pozar bio prouzrokovan od samoga Cara. Nero se uplasio sam sebi. On je trebao da nadje nekoga da bi snosio odgovornost-i ubrzo da skinje sumnju sa sebe, Nero je stavio krivicu na vrata nove vjerske grupe-Hriscana u Rimu. To je bio logican izbor. Hriscani su i tako vec omrznuti i nepovjerljivi od mnogih. Oni su prezirali vjerovanje u starog Rima bogove, i "izdajnicki" su odbili da dadu svetu slavu Caru. Njihovo propovjedanje o novom Carstvu zvučilo je kao revolucija. Oni nisu imali nikakav utjecaj, vlast-pravilna zrtva. Nero je naredio njihov u kaznu. Krvoprolice je odpocelo.

Careva kazna na pogresno osudjene Hriscane bila je tesko mucenje i ubijanje. Neki su pribijani na krst; drugi su oblaceni u zivotinjska krzna i bili su rastrgani od divljih pasa u Cirkusu Maksimus; dok su drugi pribijeni na stupove i zapaljeni kao buktinja da osvijetljuju Nerovu bastu veselja aka. Godinama prognanstvo je trajalo. To je bilo neprestalna otvorena sezona na Hriscane. Medj onim zatvorenicima izvedenih na sud od Nera jeste bio covjek koji je bio ucesnik u uspostavljanju u mlade Crkve Bozije u Rimu-Pavle, apostol Grckog govora neznabozcima.

APOSTOLSKI MUCENICI

Kroz mnoge godine Pavle je upozoravao crkve o dolazecem prognanstvu. On ih je upozorio o Isusovim vlastitim rijecima upucene apostolima: "kad mene progone, i vas ce progoniti" Pavle im je potvrdio da "A svi koji pobožno hoce da zive u Hristu Isusu, bice gonjeni ("2 Timot. 3:12). Svijet, on im je rekao, neće biti podnosljivo mjesto za Hriscane. Pavle je sam pretrpio mnogo patnje i prognanstva za vrijeme dugog njegovog sluzbovanja.

Vise od dvadeset godina on je sacuvao i propovjedaio jevandjelje o dolazecem carstvu Bozijemu kroz mnoge pokrajine Rimskog carstva. Sad, na kraju, njegova patnja priblizila se kraju.

Nero je poslavo svog dezurnog da kaze Pavlu o njegovoj neizbjezivoj smrti. Ukratko poslije toga, vojnici su stigli i izveli su ga izvan grada na mjesto pogubljenja. Pavle se pomolio, onda je da svoj vrat sablji. On je zakopan na Ostian putu. Godina je A.D. 68; u pocetku ljeta. Mnogi od starijesina i clanova zbora u Rimu takodjer su pogubljeni u Nerovom progону. Petar-vodja originalne dvanajstorice apostola-takodjer je završio svoj zivot u A.D. 68. On je osudjen na smrt-kako je to Isus i rekao mnogo godina ranije (Jovan 21:18-19)-sa raspecem.

NEMIR U JUDEJI

Nesrecom, glavna crkva u Jerusalimu-na koju su Hriscani gledali za istinu i upravu-nije bila u položaju da pruži bilo kakvu efikasnu pomoć proganjanim Hriscanima u Rimu. Ona je također bila uhvaćena u sredinu ovih zbivanja, pod parom Jevrejskih ratova sa Rimom. U A.D. 66, potlaceni Jevreji Palestine podigli su se u opstojan ustanak-prkosnici vojnoj sili Rimskog Carstva. Uzevši u obzir Isusovo upozorenje (Luka 21:20-21), Hriscani Judeje pobjegli su u brda. Kasnije, u proljeće A.D. 69, Rimski general Titus na kraju je stigao sa istoka od Jordana u Judeju sa svojom legijom. Hriscani su izbjegli neizbježnu kaznu u brda i proizveli sjevernoistočno prema gradu Pella u Gilad planinu istočno od Jordan Rijeke. Sada je A.D.70, Titus je osvojio Jerusalem. On je spalio Dom do zemlje i razorio mu temelj. Grad je lexao razoren. Nekih 600.000 Jevreja je ubijeno i mnoge hiljade drugih je prodano u ropstvo. To je vrijeme neopisljive katastrofe.

CARSTVO BLIZO?

Usred sveg toga previranja u Rimu, Judeji ili ma gdje bilo u Carstvu, kakav je bio osjećaj Hrisćanske zajednice? I ako su mnogi patili-izbaceni iz kuća, mučeni, lišeni porodice i drugova-prevladavajući duh među Hriscanima bio je jedan od nade i isčekivanja. Hriscani su uzdržavani sa znanjem da je Isus i proroci iz starina govorili o ovom preokretu događaja-i njihovom veličanstvenom posljedicom. Kako su se događaji zapletali oko njih oni su to posmatrali sa beskrajnim isčekivanjem. Oni su položili nadu u veliku sliku postavljenu od Isusa iz samog početka njegova zemaljskog službovanja-povratak Isusa Hrista i uspostavljanje carstva Božijega. Kako je to Marko i zapisao: "A pozto predadoše Jovana, dodje Isus u Galileju propovjedajući jevandjelje o carstvu Božijemu, i govoreći, izidje vrijeme i približi se carstvo Božije; pokajte se i vjerujete jevandjelje" (Marko 1:14-15).

Gdje je god Isus isao, on se osvrtao na ovaj vazan predmet-dobru vijest o dolasku carstva Božijega. Dvanajest apostola bili su poslani da propovjedaju istu poruku (Luka 9:1-2). Apostol Pavle također je propovjedao o carstvu Božijemu (Djela 19:8; 20:25; 28:23,31). Hriscani u prvom vijeku-bez sumnje znali su kakvo je to carstvo. To je doslovno carstvo-prava uprava, sa kraljem, zakonom i građanima-određen da vlada na zemlji. To je vlast Božija, postavljena nad upravom covjeka.

Hriscani su ponavljali i raspravljali među sobom mnoga prorocanstva o dolazećoj upravi. Do sad su već znali te zpisane u srcu. Prorok Danilo, za primjer, pisao je o jednom redu svjetom-vladajuće uprave kroz vjekove (Danilo 2)-četiri sveopćta carstva: Babilonsko, Medo-Persisko, Grčko i Rimsko. Danilo je objavio da poslije propasti ovih zemaljskih carevina "Bog će nebeski podignuti i carstvo koje se do vijeka ne će rasuti, i to se carstvo ne će ostaviti drugom narodu; ono će satri i ukinuti sva ta carstva, a samo će stajati do vijeka"(Danilo 2:44).

Ovo će carstvo vladati nad narodima. Ono će "razbiti i ukinuti"Rimsko Carstvo-sigurno uskoro, Hriscani su očekivali. Uskoro će mač i strela koje sada proljevaju krv po širokom dijelu Carevine biće raskovani u raonike i srpove, kako je to Isaia i preokao (Isaia 2:4). Isus će se vratiti i "kojem je vlast na ramenu" (Isaia 9:6). Više od četiri hiljade godina stari pravednici očekivali su pobjedu ovog carstva. Sada, sa Jerusalemom u položaju svjetskog događaja u A.D 66-70, stvarno sada mora biti dolazak.

CEKANJE

Za vrijeme dana Isusove zemaljske službe, neki su vjerovali da će on uspostaviti carstvo Boži je tu i tad. Postoje oni mislili da će carstvo Božije odmah se pojaviti, Isus je rekao svojim sljedbenicima jednu priču o čovjeku iz dobrog roda koji je otisao na put u daleku zemlju "da primi sebi i carstvo, i da se vrati" (Luka 19:11-12). Kad je Isus kasnije rekao Pilatu, da se On rodio da bude kralj. Ali Njegov carstvo nije od ovog svijeta (doba) (Jovan 18:36). On će se vratiti kasnije da uspostavi Svoje carstvo i nagradi svoje slugu. Njegovi sledbenici nisu nista više razumjeli od Pilata. Poslije Njegova raspeca i vaskrsnuca, Isusovi učenici opet su ga pitali "Gospode, hoće li sad naciniti carstvo Izrailjevo"? (Djela 1:6). Isus im je odgovorio, Da to nije vase znati vremena i ljeta koje otac zadržava u svojoj vlasti (stih 7). Oni su to tesko mogli da shvate. Ali Isus ih je zaduzio da budu svjedoci "i cak do kraja zemlje" (stih 8). Skorom za cetdeset godina oni su propovjedali kroz Rimski svijet i iza. Sada, uzbudljivi događaji oznacavali su promjene u svjetskoj aferi. Znaci kraja vremenu-dati od Isusa na Maslinskoj Gori propovjedi (Matej 24)-izgledao je kao jak dokaz svjetske scene.

Rim, sa gradjanskim ratom A.D 69, izgledalo je na brzom putu raspada. Ratovi, moralni raspad, ekonomske krize, politicko uznemirenje, socijalni preokreti, vjerske zabune, prirodne nepogode-svi znaci bili su tu. Glavna struktura Rimskog drustva se raspadala. To je truli i propali svijet. Stvarno Isus će se uskoro vratiti da to sve ispravi.

Da je Rimsko Carstvo cetvrta "zvijer" Danilova prorocanstva (Danilo 7) jeste cisto Hriscanima. Sa tim cetvrtim carstvom u smrtnim mukama razvijanja, Božije Carstvo stvarno doci će brzo. U sred teskog prognanstva, mucenja i nacijsalnog uznemirenja, oni su ocekivali svoju promjenu iz fizickog u duhovnog (1. Korin. 15:50-53) i njihovu nagradu položaja i vlasti i uprave u Bozijem Carstvu (Luka 19:17-19). "Opet cu doci", rekao je Isus (Jovan 14:3). Hriscani su se molili "Da dodje carstvo tvoje". Oni su cekali. I cekali. Ali to se nije dogodilo.

ZAGONETKA

Kad se Isus nije vratio na visini-i u otvorenih nesrecnih događaja iz A.D 66-70), udar je bio veći. Mnogi Hriscani su zbunjeni, uznemireni i demoralisani. To je jedan uzbudljivi događaj-ili neuzbudljivi događaj. To je tajna-zagonetka. Sto se "moglo dogoditi?" Crkva je opitana. Mnogi su se suočili s bolnom odlukom. Mnogi su poceli da sumnjaju, i ispituju. Apostol Pavle jednom se suočio sa ovim predmetom. On je odavno ocekivao Isusov povratak cak za vrijeme njegova zivota. U A.D 50), on je pisao Solunjanima o "da mi koji zivimo i ostanemo za dolazak Gospodnji..." (1 Solu.4:15). Pet godina kasnije u pismu Korincanima on je pisao da "jer svi ne cemo pomrijeti, a svi cemo se pretvoriti" prije Isusova dolaska" (1. Korin. 15:51).

Ali u pismu Timotiju u danima prije njegove smrti, Pavle je cisto vidio drukciju sliku. On je pisao o "posljednem danu" u buducem smislu (2. Timo. 3:1-2). On je izjavio: "dobar sam rat ratova o, trku svrsio, vjeru odrzao..." (4:7). On je govorio o primanju svoje nagrade u jednom buducem vremenu (4:8). Ne kao Pavle, vec mnogi Hriscani postali su obeshrabljeni i uplasceni. Njihova nada je poremenjena. "Gdje je obećanje Njegova dolaska?" Mnogi su se zalili.

Ali neki Hriscani su razumjeli. Oni su shvatili da je Božija namjera bila da se oni suoce sa ovom kvim pitanjem, da bi vidio kakvo će biti njihovo reagovanje. Oni su cekali i posmatrali mirno, pr oduzujuci u dobru. Oni su se sjetili rijeci Isusovih: "Strazite dakle, jer ne znate u koji ce cas doci Gospod vas... jer u koji cas ne mislite doci ce sin covjeciji" (Matej 24:42, 44). Bice oni "koji pretpe do kraja"-kad god to bude-bлаго njemu (stih 13).

Neki Hriscani-pogresno razumjevajuci posljedne stihove jevandjelja po Jovanu-vjerujuci da će se Isus vratiti jos za vrijeme apostola Jovana zivota (Jovan 21:20-23). Kako je Jovan stario-prezivio-izjavujuci svoje savremenike-mnogi su podršavali ovaj stva. Oni su se jos nadali u Isusov povrat u njihovoj generaciji. Oni su cekali. Ali neki nisu bili tako strpljivi. Oni su uznemireni, uzrujani. Oni su poceli da traže drugi odgovor. Njihove oci pocele su se okretati od vidjenja Bozijeg ca

rstva i prave svrhe u zivotu. Oni su izgubili smisao sile koju su nekad imali. Oni su poceli silaziti sa pravoga puta. Oni su postali zbunjeni-i uvredjeni.

Dakle, "razocaranje", lazni ucitelji nisu ucinili znacajan napredak medju Hriscanima. Hriscani su ocekivali Isusov povratak svakog casa-oni trebaju biti vjerni, i gotovi u svaki cas. Ali sada veliki dio Hriscanske zajednice postali su vise prihvatljivi prema "novotvorenju" u doktrini. Teren je sada pripravljen da primi zlo sjeme raskola!

DRUKCIJE JEVANDJELJE

Slijedece ubijanje mnogih njihovih vjernih vodja, mnogi Hriscani su pali u zabunu. Zbunjeni i obezhrabreni, postali su proste zrtve vukova. Lazni ucitelji nisu bili nista novo u Crkvi. Ova kriza bila je davno skrojena. Rano jos u A.D 50, Pavle je rekao Solunjanima da postoji zavjera na putu da zamjene istinu. "Jer se vec radi tajna bezakonja, samo dok se ukloni onaj koji sad zadrzava" pisao je njima (2. Solun. 2:7). Pavle je takodjer upozorio Galate da neki sprecavaju jevandjelje Hristovo, pokusavajući da izbace propovjedanje pravog jevandjelja o carstvu Bozijemu koje je Isus propovjedaao (Galat. 1:6-7). On je rekao Korincanima da su neki poceli propovjedati "drugog Isusa" i "drugo jevandjelje" (2.Korin. 11:4). On ih je oznacio "laznim apostolima" i poslanici Sotone (stih 13-15).

Pavle je cesto opominjao Crkve rijecima Isusovim, da ce mnogi doći u ime Negovo, govoreći da je Isus bio Hristos, i prevarice mnoge (Matej 24:4-5, 11). Mnoge-ne malo-bice odvedeni stazom zabune, zavodjenje od lazne vjere pretvarajuci se kao Hriscani. Prorocanstvo sada prolazi. Situacija postaje sve vise zaostrenija. Predstavljanje pogresne doktrine sposobnih ucitelja zavelo je otkoljenu Hriscansku zajednicu. Ona je razbijena u zadovoljne frakcije, razorena u djelove od raskola i pogresnog ucenja. Nepoznato mnogima, ovo haranje u Crkvi predstavlja posmrtnu pobjedu za covjeka koji je posijao prvo sjeme problema desetinu godina ranije. Vidi sto se u stvari dogodilo:

SIMON VRACAR

Vracar po imenu Simon, iz Samarije (nekadasnja prestolnica starog Izrailja), pojavio se u Rimu u A.D 45, za vrijeme dana Klaudius cara. Ovaj Simon bio je poglavar svestenika Babilonsko-Samarijanske tajanstvene vjere (Otkri. 17:5), unesena u Samariju od Asiraca poslije pada doma Izraeljeva (2. Carev.17:24). Simon je ostavio veliki utisak u Rimu sa svojim demonskim cudotvornim radom-tako mnogo da je on bio obozavan kao bog od mnogih njegovih praznovjernih gradjana. Ranije u A.D 33, dok je jos bio u Samariji, Simon (cesto poznat kao Simon Magus-"Madjionicar") vidio je silu Hriscana. On se krstio, bez dovoljnog savjetovanja, od Filipa djakona. Ipak Simon, u svom srcu, nije zelio da odbaci ugled i upliv koji je on imao kao madjionicar kod Samarijanaca. Tako je on zatražio vlast apostolsku i ponudio je pare da je kupi. Isusov glavni apostol, Simon Petar, strogo je ukorio Simona madjionicara, rekavši mu da promjene svoju losu cud i stav i tako ga sprecio da nema nikakvog udjela u nadi buduceg pokajanja (Djela 8).

Putujuci u Rim godinu dana kasnije, Simon se zavjerio da ce posijati sjeme raskola u brzo rastuocu Hriscanskoj crkvi na Zapadu. Njegova namjera je bila: da dobije personalne sljedbenike sam za sebe. On je prihvatio ime Hristovo kao pokrivac svog predavanja, koje je bilo izmjesano sa Babilonskim neznabostvom, Jevrejstvom i Hriscanstvom. On je prisvoio Hriscanske rijeci i drugu spoljasnu opremu da bi dao povrinski izgled Hriscanstva svojoj lukavoj dogmi.

Do same njegove smrti, Simon nije uspio da zavede Hriscansku zajednicu u potpunosti. Ali tu je bilo onih koji su bili privlacljivi nekim predmetima njegove sumljive igre. Uvlaceci se nenametljivo u Crkvu Boziju, oni su lukavim nacinom uveli neke elemente Simonove nauke. Mnogi su

pali zrtve ovoj lukavaj doktrini. Luka je napisao u knjizi Djela Apostolskih u A.D 62-oj otkrivajuci Simona u pokusaju da ubrza svoj napredujuci upliv.

Sa Simonom sada otkrivenim, oni koji su se uvukli u Crkveno drustvo, i koji su djelomicno ucili ili kao i on, odrekli su se njegova imena ali su proizveli da podupiru njegove greske. Oni vise nisu bili poznati kao Simonci-ali oni su drzali istu doktrinu. Oni su preuzeli vanjski izgled da budu Hriscani-propovjedajuci o Hristu kao personi-dok su odbacili Hristovu nauku, jevandjelja o dolazecem carstvu Bozijem. (*Pisite nam za besplatnu brosuru Sto je Pravo Jevandjelje?*)

Nekoliko godina kasnije kada je Luka otkrio Simona Madjionicara, Juda je pisao o ovim Simoncima kao "Jer se uvukose neki bezbozni ljudi (Juda, stih 4) i hrabrio je Hriscani da "borite se za pravednu vjeru, koja je jedan put dana svetim" (stih 3). Takodjer kako je Pavle ranije preokupao (Djela 20:29-30) -neki cak u Crkvi Bozjoj napustice pravu vjeru i postace personalno uobrazeni, ljubitelji para, ili zbog personalnih uvreda, da odvracaju ucenike za sobom.

Raskol je izobilan! Ponekad je vidljiv, ali cesto je prikriven i prolazi neprimjetno. Greske se uvalce polako i neopaseno postepeno podkopavaju pravi istinu Crkve Bozije koju je Isus osnovao!

JOS JEDAN UDAR

Tu je bila jos jedna posljedna prepreka za podpunu pobjedu raskola-apostol Jovan. Jovan je posljednji od originalne dvanaestorice apostola. On je radio neumorno da bi zaustavio plimu gersaka i odmetnistva. Pisuci rano u posljednoj polovini prvog vijeka, Jovan je izjavio, da "Mnoge varalice izidjose na svijet" (2. Jovan. 7). On je pisao o mnogima koji su vec napustili drustvo Crkve Bozije. "Od nas izidjose, ali nisu bili od nas" (1. Jovan. 2:19).

On je otkrio da su neki odmetnice crkvene vodje cak izbacivali prave Hriscani iz Crkve. (3. Jovan.9-10). Za vrijeme proganjanja od Rimskog cara Domitiana, Jovan je prognan na Egejsko ostrvo Patmos. Tu je on primio strahovito otkrivenje. U nizu vidjenja, Jovan je odveden u napred u buducnost, u "Dan Gospodnji"-vrijeme gdje ce Bog nadprorodno posredovati u ljudskoj aferi, saljuci nevolje na nepravedni i grijesni narod na zemlji. I vrijeme koje ce pokrenuti velicanstveni Drugi Dolazak Isusa Hrista!

Slika prikazana u vidjenju Jovanovu prestalja jos jedan glavni udar za prvog-vijeka Crkvu. Ovdje je strahovito, skorom nevjerovatno otkrice! Prikazi od mnogo glava zvijeri, velike armije, jos nepoznato vatreno oruzje razornog uzasa i prirodne nepogode! Sto sve ovo znaci?

NOVO RAZUMJEVANJE

Poslije napisanog Otkrivenja, oni koji su razumjeli shvatili su poruku. To im je postalo jasno da Isusov dolazak nije tako blizo kako su nekad vjerovali. Cijeli dio Danilove knjige ranije nejasan, sada je postala jasana. Ovi veliki dogadjaji otkriveni Jovanu od Isusa Hrista nece se odigrati preko noci. Veliki period vremena izgleda da je ukljucen-vjekovi, mozda milenije!

Nekolicina poceli su da uvidjaju ucenje Isusovo u novom svjetlu. On je izjavio u svom Maslinskom prorocanstvu (Matej 24:22) da "se oni dani ne skrate, niko ne bi ostao..." Mnogi su se cudili i ovoj izjavi. Oni nisu mogli da razumiju kako tu moze biti dovoljno maceva, strela i kopljeva-i ljudi da se upotrebe-da bi to moglo ugroziti globalno unistenje cijelog covjecanstva.

Sada, Jovanovo vidjenje dalo je odgovor. To ce biti jednog dana kad ce doci vrijeme kao nikad ranije-necuveno za razorno oruzje-opisano od Jovana na stranom nepoznatom jeziku-omogucavajuci podpuno unistenje! Jednog dana... ali ne sad. Tu ce jos u buduce biti kriza oko Jerusalima, mnogi su shvatili. Doce vrijeme kada ce Jerusalem opet biti opkoljen vojskom (Luka 21:20) prouzrokujuci krizu mnogo vecu nego u A.D 66-70.

Neki su poceli da shvacaju da Isusova zapovjest Njegovim sljedbenicima da prosire jevandjelje "po cijelom svijetu" moze znaciti doslovno! Isus je prorekao da ce se 'propovjedati ovo o carstvu po svemu svijetu za svjedoqanstvo svijem narodima. I tada ce doci posljedak" (Matej 24:14). I ovaj sirom svijeta poduhvat zahtjeva vrijeme-veliki dio vremena!

Neki su poceli da vide jasno. Ali mnogi nisu mogli podnijeti ovu novu istinu. Neki su poceli da uce da je carstvo vec ovdje-da je to crkva sama po sebi, ili u srcima Hriscana. Jovan je pusten iz zatvora u A.D 96. U njegovim preostalim danima on i vjerne sluge nastojali su da odrze Crkvu pravilno u vjeri kako je on personalno bio upucen u to od Hrista samog. Prvi vijek se završava sa smrću starog apostola Jovana u gradu Efesu. Isus jos nije dosao. Neki su proizveli da cekaju. Drugi medju i izvan drustva prave Crkve Bozije poceli su da uzimaju stvar u svoje ruke.

DIO DVA

VJERNI JEDINI

Kriza nad Jerusalimom u A.D 70, je prošla. Civilni neredi u Rimskom Carstvu privremeno su stali. Ali nada za mnoge Hriscane je poremjenjena. Umjesto da su spaseni, Hriscani su proizveli u patnji i prognanstvu kao rezultata Nerova primirja. Svaki dan donosio je nove novosti o zatvoru ili pogubljenju rodbine ili prijatelja. Mnogi Hriscani su zbunjeni. Oni su mislili da znak o "kraj u vijeka"-ukljucujuci Rimsku vojsku opkolivši Jerusalim (Luka 21:20)- bilo je tu sve. Dogadjaji su pokazivali da se primice brzo prema uzbudjenom ocekivanom vrhuncu-pobjednickom povratku u Isusa Hrista kao Kralja nad kraljevima. Ali Isus se nije vratio. Trebao je doci, mnogi su govorili i sami sebi. Ali on nije. Podjela je usla medju Hriscane.

Po tom je stiglo Otkrivenje Isusa Hrista Jovanu, posljednjem prezivjelom apostolu. Ono je razjasnilo da ono sto se dogodilo u A.D 66 do 70, bio je samo pocetak onoga sto ce konacno doci na Jerusalim i na kraj vijeka ljudsku samoupravu. Kraj jos nije sad. U razocaranju ili nestrpljenju, mnogi koji su se zvali Hriscani poceli su da napustaju istinu-ili su podpuno odbacili Hriscanstvo.

Oni koji su ostali hodili su u sumnji i u "novotvorenoj" doktrini.

Raskol je završen. Zborovi su bili podjeljeni sa doktrinskom razlikom i ako su se svi zvali Crkva Bozija. Neki su poceli izrazavati sumnju u Otkrivenje, i gurali su njihovo vlastito doktrinsko glediste. Odmetnistvo izreceno od apostola krenulo je napred. Samo jos stari apostol Jovan stajao je na putu. Vise od tri decenije poslije Petrove i Pavlove smrti u A.D 68 bilo je utroseno pod samom apostolskom upravom apostola Jovana. Crkve direktno pod njegovom upravom i vjernim starijima pomazuju mu drzali su cvrsto upravu Boziju nad Crkvama i Bogom datu istinu.

Ali sada dolazi drugi udar. Apostol Jovan umro je u Efesu. Od jednom, sebični utrkaci za vlast su uhvatili su vlast nad Crkvom. Sirokog-razmjera pobuna je izbila protiv autoriteta Bozije uprav e koja je bila zavedena od apostola i onda samo od apostola Jovana. Mnogi su izgubili shvatanje gdje i sa kim Bog radi. Oni su se okrenuli protiv nauke Jovanove i vjernih sljedbenika da slijede druge koji su tvrdili da i oni imaju autoritet i pravo i koji su zvali sami sebe Bozji ucitelji. Ovi su postali glavni tok Hriscanstva.

Ipak neki su ostali vjerni i ako su bili odvojeni od glavnog Hriscanstva. Oni su ostali cvrsto po red ciste doktrine i odupirali su se sili nevidljive Sotone koji je zaveo cijeli svijet. Oni su produzili da vjeruju u dobru vijest o dolazecem uspostavljanju uprave Bozije na zemlji. Oni su proizveli da cekaju Isusov povratak sa silom da zavede svjetski mir.

PROGNONSTVO SE PRODUZUJE

Bez razlike na njihovu doktrinsku razliku-da li odmetnici ili vjerenici-svi koji su se zvali Hriscan i proizveli su da trpe prognanstvo.

Mnogobozni Rimljani nisu po prirodi nepodnosljivi prema vjeri. Oni su dozvoljavali mnoge forme vjerovanja i obozavanja. Oni su cak prihvatili elemente religije od pobjedjenih naroda u njih ovu vlastitu. Ali razlicite sekte Hriscana predstavljale su specijalni problem.

Odani razlicitim paganskim vjerama prilagodjeni sami sebi za obozavanje cara i nastojanja da svi vjerni gradjani zrtvuju na njegovom oltaru. Ali ovakva vrsta patriotizma ide suvise daleko za jednog Hriscanina. Stoga oni su kaznjeni ne zato ***sto su oni Hriscani Per See, vec za to sto nisu "odani"***.

Nero prvi od progoniteljskih careva postavio je jedno surovo pravilo. Za vrijeme iducih 250 godina 10 velikih prognanstva je ucinjeno nad Hriscanstvom. Oko A.D 95, car Domition-mladji sin od Vespasiana i brat Titusa, rusioca Jerusalima-pustio je kratko ali svirepo proganjanje Hriscana. Hiljade su poubijani u njegovoj vladi terora.

U A.D 98, Markus Ulpius Trajanus obicno poznat kao Trajan-izabran je za cara od rimskog senata. U njegovim ocima, Hriscanstvo je protiv drzave i vjere i zbog toga bezbozni i kaznjivi. Medju mnogima koji su izgubili zivot za vrijeme njegove uprave jeste jako ugledni teolog Ignatius, biskup u Antiohu Sirija, koji je bacen medju lavove u Rimskoj areni A.D 110.

Trajanov nasljednik Hadrian (117-138) i Antonius Pius (138-161) proizveli su sa pokoljom. Iz medju ovih koji su pretrpili pokolj za vrijeme ove kasnije uprave jeste slavni Polikarp, starjesina u Smirni i istaknuta Hriscanska licnost u Srednjoj Aziji. Sa atentatom na cara Markus Aurelius (161-180) carevina se od jednom nasla uzdrmana sa ratom, pobunom, poplavom, kugom, i gladi. Kako se cesto desava za vrijeme velike nesrece, neupuceni narod trazio je da baci ove neredne i nepogode na omrznutu klasu-u ovom slucaju, razlicite sekte Hriscana.

Velika vika podignuta je protiv onoga sto svijet vidi kao Hriscanstvo Markus Aurelius nije imao izbora. U nevoljnim danima kao ovi, tu samo moze biti jedna jedina vjernost-caru. On je naredio da se zakon izvrsi. Rezultata prognanstva najostrijeg od Nerovih dana-donelo je uzasnu smrt hiljadama Hriscana. Medju njima je bio skolarac Justin Martir, koji je pogubljen u Rimu.

Rimski car Septimius Severus (193-211) i Maksimin 235-238), proizveli su sa prognanstvom. Lovljeni kao bezakonici, hiljade Hriscana je zapaljeno na lomacama, razapeti ili posjeceni. Car Decius (249-251) zauzeo se da podpuno iskorjени Hriscanstvo. Krv je potekla u uzasnom pokolju kroz Carevinu. Sledece prognanstvo pod Valerianom (253-260) otisla je cak dublje u svirepost. Ali prognanstvo zapoceto od Diokletiana (284-305) nadmasilo je sve ranije u nasilju. Ovih 10 prognanstva jeste jedan sistemacki pokusaj unistenja imena Hriscanin sa zemlje! Diokletianova nasilja prema Hriscanskim sektama jeste neusporedljiva u istoriji.

Naredba zahtjevanja jednakosti sluzenju izdata je u A D 303. Odbijanje postivanja careva kipa, svi Hriscani u carevini stavljeni su izvan zakona. Njihova javna i privatna imovina uzeta je od n

jih, njihovo okupljanje je zabranjeno, njihove su crkve porusene, njihovi sveti zapisi su pocjepani. Zrtve smrti i mucenja brojane su u deset-cak stotine-hiljada. Svakakav svirepi nacin je izmisljen da bi iskorjenio tvrdoglavu vjeru. Novac je bio iskovan za uspomenu "unistenje Hriscana".

Samo na skrajnjem zapadnom dijelu Carevine Hriscani su pobjegli. Konstantius Klorius-Rimski vojni komandant, Francuske, Spanske, Britanije i Rajne granica-sprecio je izvodjenje naredbe u ovim djelovima pod njegovom komandom. On je zastitio Hriscane, ciju cjelokupnu vrlinu on je cjenio.

GRADJANSKI RAT

Diokletianova uprava takodjer je donijela preokret od velikog istoriskog znacaja u politickoj carevini. Diokletian je shvatio da je Carstvo suvise veliko da se upravlja od jedne osobe. Sa namjerom za bolju upravu u tako velikom carstvu, Diokletian dobrovoljno je podjelio upravu i odgovornost svoje vlasti, povezujući sa sobom svoga druga Maksimiana kao suvladara. Njih dvojica podijelili su Carstvo. Diokletian je uzео Istok, sa prestolnicom u Nikomediji u Aziji Srednjoj. Maksimian uzео je zapad i uspostavio je svoje sjediste u Milanu u Sjevernoj Italiji. Svaki od ove dvojice *Augusti* ili cara izabrali su sebi pomocnika sa titulom Cesar. Ovi zastupnici carevi zamjenjuju ih, i oni onda izabiraju novog Cesara za zamjenu. Cesare izabrali su Diokletian i Maksimian su Galerius i Konstantius Klorius. Oni su komandanti armije granicara.

Poslije ozbiljne bolesti Diokletian je podnio ostavku Maja 1, 305. On je nagovorio svoga druga Maksimiana da slijedi njegov primjer istoga dana. Oni su nasledjeni od svojih pomocnika careva, Galerius i Konstantius. Ova dva bivsa cesara sada su Augusti. Galerius upravlja Istokom; Konstantius Zapadom. Kad je Konstantius umro naglo iduce godine dok je bio na pohodu protiv Piktava u Skotskoj njegova je vojska odmah proglasila njegovog sina Konstantina za cara. Glatko nasljedstvo zamisljeno od Diokletiana nikad nije uzelo mjesto.

Za sledecih osam godina, sledio je niz nasledbi kroz civilni rat izmedju protivnika trazeci carsku vlast. Konstantin je ukljucio ovo takmicenje u borbu. Pozornica je sada postavljena za pravljene-istoriskih dogadjaja sa obe carevine i Hriscanstvo.

IZNENADJENJE U RIMU

Sad je vec A.D 312. Prognanstvo zavedeno od Diokletiana devet godina ranije jos uvijek traje. U Rimu Miltiades je biskup nad Hriscanskom grupom tamo. U medjuvremenu, biskup Rima dok je doslo vrijeme da se zvanicno prizna kao vodja Hriscana na Zapadu. On je zvan "Pope" (Latinski, Papa, "otac"), jedna od svestenickih titula koja je data mnogim biskupima. (Ne ce biti sve do devetog vijeka da je titula preokrenuta specijalno samo za biskupa u Rimu).

Od 30 biskupa Crkve u Rimu prije Miltiadesa, svi osim jednog ili dvojice umrli su pogubljenikom smrti. Sa tokom svirepog proganjanja Miltiades nije ocekivao nista bolje. To je bilo 28. Oktombra kad je Miltiades izisao iz svoje male kuce suocen da je veliki Konstantin stajao pred njim na ulici! Sa njim su bili gardisti sa izvucenim sabljama. Konstantin je bas u to vrijeme pobedio svog protivnika pasanca Maksentiusa (sina od staroga Zapadnog cara Maksimiana), na Milvianom mostu blizu Rima. Dobijajuci ovu vaznu borbu obezbedilo je Konstantinu presto. On je sada jedini vladar na Zapadu.

Ali sto je Konstantin zelio od Miltiadesa? Dali je on zelio da potvrdi svoju pobjedu da licno svojom rukom ubije vodju Rimskih Hriscana? Car je iskoracio napred. Sa Miltiadesovim svestenikom poglavarom, Silvesterom, sluzeci kao tumac, Konstantin je poceo govoriti. Sto je Miltiades cuo oznacavalo je novo doba. Svijet nikad vise ne ce biti isti.

PLAMENITI KRST

Pred samu borbu na Milvianskom Mostu, Konstantin je vidio prikaz. Na nebu se pokazao plameniti krst, i iznad njega rijec, Hoc Signo Vinces ("pod ovim znakom pobjeda"). Spotaknut sa ovim vidjenjem, ***on je naredio da*** ovaj Hrisanski simbol-monogram (prestavljena Grcka slova ***H i R***, prva dva slova imena Hrista)-budu izradjena na ratnim barjacima i stitovima armije.

Borba je onda odpocela u ime Hrisanskog Boga. Konstantin je bio pobjednik. Maksentius bio je pobjedjen i on se licno utopio. Ova vazna pobjeda izrazila je ne samo glavnu pobjedu Konstantinu vec novo doba za Crkvu. Konstantin je posta prvi Rimski Car da je priznao Hrisanstvo, i ako je licno odlagao krstenje sve do kraja svog zivota. Velicanstvena pobjednicka kapija podignuta je u njegovu slavu u Rimu. Tu je opisana njegova pobjeda kao "nadahnuce svetosti".

Odmah poslije ovog, Konstantin je izdao nalog iz Milana (313) davajuci Hrisanima punu slobodu u odrzavanju svoje vjeroispovjesti. I ako je pagansko vjerovanje podnoseno sve do kraja vijeka. Konstantin je spoticao sve svoje gradjane da slijede njegov primjer i da postanu Hrisani. Konstantin je poklonio biskupu Rima bogatu Lateransku palatu. Kad je Silvester unapredjen u biskupa Rima po smrti Miltiadesa u januaru 314, on je krunisan-obucen u carsku robu-kao svaki za maljski car. Car je ispunio mnoge glavne drzavne urede sa Hrisanima i davao im je pomoc u dizanju hramova. Stvari su se stvarno promjenule! Kroz vjekove proganjani od Carevine, Hrisanska Crkva sada je postala prijatelj sa njom! Hrisanstvo poduzelo je blisko srodstvo sa svjetskom silom. Ubrzo je dostigla u jedan položaj velikog upliva u aferi Carevine. Hrisani iz prošlih decenija tesko bi ovo vjerovali. Oni su oslobodjeni proganstva. Car je sam jedan Hrisanin! To je prosto "biti dobro biti istinito", ipak to je istina. Mnogi Hrisani su prosto zbunjeni na ovaj novi preokret stvari. Skorom za tri vijeka oni si ocekivali povratak Isusa Hrista kao spasitelja. Oni su ocekivali pad Rima, i trijumfovanje Carstva Bozijega.

Ali sad je prognanstvo prestalo. Crkva drzi položaj vlasti i postovanje kroz Carevinu. Slika iz gleda svjetlija za vrijeme. Sto sve ovo znaci? Hrisani iz razlicitih vjerovanja vide mnoga prorocanstva o prognostvu u zapisima. Ali nigdje Isus ili apostoli nisu nisu govorili o popularnom napredovanju i opste prihvacanje Crkve. Ni jedno prorocanstvo ne govori o Crkvi Bozijoj da ce biti u elika i jaka u ovom svijetu. Ali gledaj sto se sve dogadja! Kako se to sve treba razumjeti?

Poslije vjekovnog vjerovanja da carstvo nije "od ovoga vijeka"-da ce svijet i Crkva biti oprecni i jedno prema drugom dok se Isus ne vrati-istaknuti Hrisani sad su trazili razjasnjenje novom stavu dogadjaja.

DRZAVNA RELIGIJA

Produzeni dogadjaji u Carevini dalje su gorili ovu ponovo vrijednost. U 321, Konstantin je izdao proglas o zabrani rada na "casni dan sunca" (Nedjelja) dan koji je dosao u zamjenu sedmom danu Suboti (od zalaska sunca Petkom do zalaska Subotom). Hrisani su zajednicki do sada odrzavali Subotu kao svetom, kroz Rim i u Aleksandriji, Egipatu, Hrisani su prestali da to rade. (U 365 vijece Laodicije formalno ce zbranimi odrzavanje "Jevrejske Subote Hrisanima).

U 324, Car je zvanicno uspostavio Hrisanstvo kao sluzbenu vjeroispovjest Carevine. Godinu dana ranije, Konstantin je pobjedio Istocnog Cara i postao je samostalni Car Istoka i Zapada. Tako Hrisanstvo je sada uspostavljena vjera kroz civilizovani Zapadni svijet! U jednom nastojanju da dalje prosiri jedinstvo i jednakost Hrisanstva, Konstantin saziva jedno tajno vijece vladika iz svih krajeva Carevine u 325. Vijece-sa namjerom da utvrdi doktrinsku raspravu medju Hrisanima-odrzana je u Niceji, u Bitniji.

Zbor u Niceji suocio se sa dva glavna predmeta. Poceli su sa prvim predmetom prema odnosu Hrista prema Bogu Ocu. Ova se rasprava zvala Arian konverzija. Arius, sveštenik iz Aleksandrije, ucio je da je Hristos stvoren, a ne vjecan i svet kao Otac. Zbor ga je osudio skupa sa njegovom

m doktrinom i istjerali su Arianove ucitelje. (Pokret je, ipak, proizveden kroz mnoge krajeve . Kada su Goti i njemacki osvajaci bili obraceni u Hriscanstvo, to je cesto bilo u Arianskoj formi). Drugi glavni predmet bio je pravilan datum za odrzavanje Pashe. mnogi Hriscani-specijalno oni u Srednjoj Aziji-koji su odrzavali Isusovu smrt na 14 dan Jevrejskog mjeseca Nisan-dan "Jevrejskog" pashinog jagnjeta kada je bilo zaklano. U oprecnosti, Rim i Zapadne crkve prihvatili su dan vaskrsnuca, radje nego dan smrti Isusove. Oni su odrzavali godisnju Pshu praznik-ali stalno Nedjeljom.

Zbor je odlucio da starih Hriscana Pasha koja oznacava smrt Isusovu ne smije se vise odrzavat i-po cijenu zivota. Zapadni obicaj treba da se odrzava sirom Carevine, na svaku prvu Nedjelju punog mjeseca slijedeci proljetnu ekvinokciju. Koje ce se poslije prozvati "Uskrs" kada su njemacka plemena masovno pokrsteni u Hriscanstvo. Mnogi su Hriscani prihvatili ovu promjenu. Oni su sacinjavali glavni tok Hriscanstva i svijet ih je privatio kao takve. Ali neki su odbili, tu promjenu, i povukli se (Otkr.12>6) u doline i brda Srednje Azije da bi opet izbjegli progonjenje i smrt. Oni su proizveli, odvojeni od svjetskog ugleda, kao prava Bozija Crkva zgubljeni sa stranica istorije.

VJRENO DRUSTVO

Kako je vecina Hriscana gledala ovo novo jedinstvo i jednakost u Crkvi i blisku jednakost njezine uplive, jedan preokret u razumjevanju uzeo je mjesto. To je sada jedna Crkva, jedan Car, jedan Bog. Mnogi Hriscani cudili su se: Jeli to moguće da oni nemaju puno razumjevanje o carstvu Bozijemu? Jeli to moguće da Crkva sama od sebe-ili cak sad-Hristizovana Carevina-jeste dugo ocekivano carstvo Bozije. Ili, moze biti da Bozije carstvo treba da bude uspostavljeno na zemlji postepeno, u neprekidnom stepenu? Moze li Konstantinov ukaz da bude pravi korak u ovom pravcu? Ovbo je vrijeme ponovnog pregleda, duboko istranjivanje duše. Neka manjina je izjavila da Crkva ne treba rukovati svjetskom silom-to bi se suprotstavljalo duhu Hriscanstva.

Uplecuci sebe sa privremenom aferom, oni su tvrdili, to ce samo izopaciti Crkvu od njene pravde svrhe. Oni su izjavili da je svijet jos uvijek neprijatelj-samo njegova vanjska taktika se promjenila.

Ali se vecina osjecala drukcije. Ovdje, oni su vjerovali, da je tu velika mogucnost da prosire svoje Hriscanstvo kroz Carvinu i iza. Stotine hiljada-cak milioni-bi ce preokrenuti. Mogucnost, oni su govorili, moraju biti prihvaceni, a ne izbjegavani!

Vjerno jedinstvo Crkve i Drzave ovako je potvrđeno. To pokrece i ostri smjer civilizacije za dolazece vjekove.

CRKVA-DRZAVA OPIRANJE

Konstantin Veliki umro je 22 Maja 337. Voda je izlivena na njegovo celo i on je proglašen "krstenim" na njegovom mrtvackom krevetu. Oko cetvrt decenije poslije Konstantinove smrti, njegov sinovac Julijan (361-363) dosao je na prijesto. Julian je odbacio vjeru svoga strica i pokusao da ozivi vjeru starih bogova. Njegova mrznja prema Hriscanima stekla mu je ime "Odmetnik".

Da bi prkosio Hriscanima, Julian je isao na ruku Jevreja, i cak je pokusao da obnovi njihov hram u Jerusalimu. On je sprečen, medjutim, sa "loptama ognja", posljedicama iz temelja, koje je sprečavalo radnike da pridju. Usprkos Julijanovu pokusaju, stare price o bogovima i bozicama izgubili su svoje uporište u Rimskom umu. Kada je Julian bio ubijen za vrijeme invazije na Persiju. Hriscanstvo se opet vratilo na puni izrazaj u Carevini. U 394, pod Carem Teodosiusom (378-395) stari bogovi su stavljani izvan zakona u Carevini. Prevodjenje u Hriscanstvo postalo je obavezno.

Moc Crkve u Teodosiusovo vrijeme najbolje je opisano u jednom sukobu između Amrosa, arhibisopa iz Milana. Čovjek ljute naravi, Teodosius je naredio ubistvo 7000 ljudi u Solunu, kao kaznu zbog pobune koja je izbila tamo. Teodosius je pobio nevine sa krivima sa četom Gotskih vojnika poslatih od Teodosiusa za tu svrhu. Kad je Car pokušao jedne prilike da udje u katedralu u Milanu, Amrose ga je sreo na vratima i nije mu dozvolio da udje sve dok ovaj nije javno priznao krivicu za toliki pokolj. I ako privatno pun pokajanja, Car se protivio da smanji pristup položaja sa takvim poniženjem. Ali poslije osam mjeseci, Teodosius-poglavar civilizovanog svijeta-konačno je popustio i ponizno zamolio oprostenoje od Amrosa u prisustvu zbora. Na Božić-dan A.D 390, on je prihvaćen u zajednicu crkve. Ovaj slučaj opisuje samostalnost Zapadne Crkve od carevskog i gospodarenja. Teodosius je posljednji vladar ujedinjenog Rimskog Carstva. Po njegovoj smrti i Carevina je podjeljena između njegova dva sina Honorius (na Zapadu) i Arkadius (na Istoku). Iako je samo u teoriji bila podjele upravljanja, podjela se pokazala da su Dvije polovine napredovale toliko odvojeno, i nikada više u stvari nisu bile ujedinjene. Svaki je išao svojim putem u pravcu odvojenosti sudbine.

BARBARSKI UPADI

U međuvremenu, nemirna Gotska i njemačka plemena na sjeveru postali su jaki i česti ugroza vatelji mira u Carevini. Kroz stoljeca Rimljani su se borili protiv barbarskih horda. Sada su ova plemena počela da se kreću na Carevinu sa silom. Nisu svi, ipak, dolazili kao neprijatelji. Decenijama mnoga plemena prelazila su Rimske granice mirno, kao doseljenici. Mnogi Njemci slusali su u Rimskoj vojsci i neki u Carskom dvoru lično.

Kada je Car Teodosius umro (395) jedan od Njemaca bio je čak imenovan za čuvara njegovog mlađeg sina Honoriusa. On je Stiliko, jedan "barbarin" iz Vandalske nacije. Divan general, Stiliko je često odbio napade invazija na Italiju od različitih barbarskih plemena. Najdosadniji bio je Alarik Visigota. Stiliko suzbio je mnoge napade Alarika na poluostrvu. Ali Honorius bio je ljubomoran na generala koji je toliko puta spasio Rim. U Augustu, 408, on je ubio Stilika. Glas o njevoj smrti spotaklo je Alarika na još jedan napad.

Za veliku ucjenu, Alarik je postedio Rim u 409. Ali iduće godine on je došao opet. Na 10. Avgusta, 410, Alarik je uzeo "Vječni Grad", i za šest dana Rim je bio predan u bezakonje ubijanja i pljačkanja. Po prvi put u 800 godina, Rim je zauzet od neprijateljske vojske! To je bio dubok udar. Mnogi nisu vjerovali u to. Kad je Jerome-prevodilac Biblije na Latinski-čuo novost u Vitlejemu, on je napisao: "Moj je glas ugusen, i moje jecanje prekida riječi koje pišem. Grad koji je uzeo cijeli svijet, jeste sad uzet. Ko bi vjerovao da Rim, koji je podignut na pustosini zemlje, da će pasti?"

Mnogi su jadikovali događaj pada Zapadne Rimske Carevine. Ali tu je još bio car na carskom prestolu. U obredskom smislu, na skrajnjem, Carevina je proizvela. Alarik je napustio grad i umro je uskoro poslije toga. Rim je dao Visigotama najbogatiji dio Gaule kao stalno boravište. Oko sredine petog stoljeca, barbarska plemena okupirali su mnoge glavne gradove Zapadne Rimske Imperije!

PAPSKI UGOVOR MIRA

Od svih barbarskih plemena, možda izuzev Njemaca bili su Huni najveći strah. Nomadski narod pokrenut iz Centralne Azije, bili su vodjeni od proslavljenog Atile, poznat svijetu u njegovo vrijeme kao "Božji Bic". U 451, Atila je napao Gauliju, njegova namjera je bila kraljevina njemačkih Visigota. Rimski general Aetius-skupivši zajedničku silu Zapadne Carevine i Visigota-držeci svoje vlasti protiv Atile blizu Kolona. Ovo je prozvano "borba nacije", jedna od najpoznatijih bor

bi u historiji svijeta. Ovo je Atilov prvi i jedini neuspjeh. I ako zaustavljen, Atilova sila nije poražena. Sledeće godine (452) Atila se pojavljuje na Sjeveru Italije sa velikom armijom. Rimski građani očekivali su najgore.

Ali Rim je postojao. Atila se povukao kad je uspjeh bio na domaćem terenu. Preteci rimski građani nisu se izveo! Što se desilo? Biskup Rima ovoga puta bio je čovjek po imenu Leo. On je krenuo na sjeverno prema rijeci Po da sretno veličanstvenog Atilu. Nema zapisa o razgovoru između njih dvojice. Ali jedna stvar je čista. Bezustrasivi diplomata, Leo se sukobio sa "Božjim Biskupom" i pobijedio.

On je bilo kako bilo ubijedio Atilu da napusti svoju namjeru da zauzme Vječni Grad. Atila je umro kratko poslije toga. Huni nisu uznemiravali Evropu više. Ugled papinstva je mnogo povećan sa Liovim posredovanjem u ime Rima. Dok je civilna vlast bila nesposobna da održi mir, Crkva je zauzela to mjesto, preuzimajući mnoga odgovorna mjesta. Historija je zapisala da je to bio Leo Veliki koji je postavio temelj privremene sile papa. Leo je postao vodeća ličnost u Italiji! U vjerskoj aferi, Leo je strogo zastupao prvenstvo. Rimskog biskupa iznad svih ostalih biskupa. Ranije u stoljecu, istaknuti Augustin, biskup iz Hipona u Sjevernoj Africi, izrekao je tada značajnu riječ, "Rim je progovorio; stvar je završena". Na zboru u Kalkedonu u 451 okupljene biskupe odgovorili su na Leov poduhvat sa riječima: "Petar je progovorio kroz Leo; neka bude proklet ko vjeruje u drukućije". Doktrina da je papska vlast data od Hrista Petru, a onda da je ta vlast od Petra predata na svome nasljedniku u Rimu, uzela je dubok korijen. U Junu, 455 Genserik-Vandalski kralj iz Sjeverne Afrike-okupirao je Rim. Opet Leo spasio je dan. Leo je nagovorio Genserika da se smiluje na grad. Genserik je pristao da postedi živote Rimskih građana, zhtjevajući samo njihovo bogastvo. Leovo uspješno posredovanje još više je podiglo ugled i vlast pape, u Italiji isto kao i u Crkvi.

SMRTNA RANA

Ali grad Rim brzo je umirao, i čak papino nastojanje nije ga više moglo spasiti. Car je živio samo u obrednom smislu. Zapadni car je više kao lutka od raznih njegovih generala. Sada će čak i obred biti ukinut. Sad je 476. Dečko-monarh sjedi na prijestolu Rima. njegovo ime je Romulus Augustus, ali on je podrugljivo nazivan "Augustulus", što znači "malesni Augustus". Sa interesantnim slučajem, on nosi ime tvorca Rima (Romulus) i od cara (Augustus)-oba koja su propala. Njegov mlađi ratnik Odoaker (ili Odovakar) jedan Herulski poglavica vladar nad koalicijom njemačkih plemena-uvjida da nema razloga da nosi sramnu lažnu lutku cara više. Na 4. Septembra 476, on je svrgnuo Romulus Augustulusa. Dugacki i postepeni pad Rima sada je završen Zapadna Carevina dobila je smrtnu ranu. Rim je pao. Položaj cara bio je prazan. Nema nasljednika. Bivša gospodarka svijeta postala je plijen barbara. Zeno, Istocni car u Konstantinople (osnovano od Konstantina u 327 kao nova prestolnica Istocne polvine carevine). Odredio je Odoakera *patricius* ("učesnika") Italije. Ali u stvarnosti Konstantinople je imalo malo sile na Zapadu. Odoaker je samostalni kralj Italije.

TIHE SILE

Sa padom Zapadne carevine, stara carevina približavala se završetku. Jedan prelazni period počinje. Svi predjeli zapadne carevine su zauzeti i upravljani od kralja Njemačke rase. Mnogi od ovih barbarskih kraljeva su, kao Odoaker, preokrenuti i vjeruju u Ariansko Hrisćanstvo, suprotno "katolickom" Hrisćanstvu Rima. Ali njihovi kraljevi nisu određeni da izdrže. Sile su već tiho na poslu, sila je tražila da podigne is rusevina stare Zapadne Carevine jednu prerodjenu i obnovljenu

Rimsku Carevinu-jednu koja nije Arijanska Carevina. Te ce sile konacno uspjeti u iscjeljenju smrtne rane u A.D 476 -sa razdobljem-ucinjene vaznosti.

DIO TRECI

CAREVINSKO USPOSTAVLJANJE

Rim je pao! Najveca sila na svijetu ikad poznata-srusena je u prasinu. Carevina koja je pobjedila svijet bila je pobjedjena. Italija je pokorena od Njemackih plemena. Odoakar, poglavica Njemackih Herulia, svrgnuo je deca-cara Romulus Augustulusa. Veliki grad bio je bez Cara! Postepeni i dugi pad je završen. Stari svijet je na kraju. Srednje Doba je na pomolu. Pozornica je postavljena za velicanstvene događaje koji ce odluciti pravac istorije za dolazece vjekove.

GOSPODAR ITALIJE

Na Istoku, stara Rimska Carevina jos je ziva, zasticena skorom neosvojenim zidom Konstantinopolja. Tu Zeno sjedi na prijestolu Istoka ili Bizantiskog Carstva. U teoriji, Njemacki Odoaker prihvatilo je nadvladarstvo od Cara Zene. Zeno je smatrao Italiju kao jednu od administrativnih predjela njegove carevine. U stvarnosti, Konstantinopolje imalo je malu moc zapadno od Jadrana. Odoaker drzi upravu nad Italijom cvrsto u svojim rukama. On je gazda poluostrva.

Odoaker uvijekovjecava Rimski nacin uprave, koju je on cijenio. On se u samom pocetku suočio sa odporom Italijanskog naroda. Ali Odoaker je jedan Arijski Hriscanin; to jest, Hriscanin koji slijedi nauku Ariusa. Italijani, u oprecnosti, su katolici. Isto u Sjevernoj Africi, tamo su, Njemacki Vandali imali ugled jos od A.D 429. Vandali su, takodjer proizveli sa odrzavanjem Rimskog sistema i uprave u njihovom carstvu. Vandali su takodjer Arijski Hriscani. Oni su progonili katolike u njihovom carstvu-cesto puta grubo. Rimska Katolicka Crkva kostrusila se pod nogama Arijske barbarske uprave na Zapadu. Jos od dana Konstantina, Crkva je imala otvoreno srce pomoci od civilne uprave. Sada su se stvari sasvim promjenule-u gore.

Nesto se treba uraditi povodom ovih omrznutih Arijskih bezboznika.

ITALIANSKI NOVI "CAR"

U A. D 476-iste godine Odoaker svrgnuo je posljednjeg Rimskog Cara-jedan mladi plemeničar Teodorik postao je vodja Ostrogota (Istocna Gotska). Teodorik brzo postaje jako mocan nad barbarskim kraljevima u jugoistocnoj Evropi. Zeno, Istocni Car plasio se ambicioznog Teodorika. Spreciti napad na njegovo Istocno Carstvo, Zeno je priznao Teodorika kao "kralja Italije" u 488. Zeno se nadao da ce sa ovim ublaziti Teodorovu ambiciju, i tako se osloboditi Ostrogotske nevolje.

Teodorik momentalno vodi 100.000 Ostrogota u Italiju da uzme svoju kraljevinu od Odokera. U jesen 490, Teodorik je skorom osvojio cijelo poluostrvo. Ali kroz Italiju, vojne posade jos su uvijek drzale gradove za Odokera. Ovi bedemi morali su se ukloniti.

TAJNA ZAVJERA

Posto je Teodorik samovoljno bio povezan sa Arianskom vjeroispovjesti, on je ipak bio podpomoćan od katolickog sveštenstva u Italiji. Sveštenici su osjecali da ce im biti bolje pod Teodorikom nego pod Odoakerom. Tajna poruka je poslata općenito Katolickim gradjanima u Italiji.

Heruli i ostala vojska jos je bila vjerna Odoakeru sa kojima se treba obracunati jednom za uvijek. Tajna ove zavjere drzana je jako dobro. Izvedena je na vrijeme precizno. Heruli su uhvaceni potpuno iznenadjeno. Kroz Italiju, katolicki gradjani udarili su neocekivano na Herule na odredjeno vrijeme. Na udaru, Italijanski gradjani su postigli sto Ostrogoti nisu mogli postici. Ovo "zrtvnicko ubistvo" (kako je to jedan komentator napisao) zavrсило je Herule kao vojnu silu jednom za uvijek.

ZASJEDA

Pobjedjeni na bojnopolju, Odoaker je pobjegao u ucvrsceno obezbjedjenje u Raveni, sjeverno od Rima. Tu je on bio opsjednut skorom tri godine. Rano u 493 Odoaker na pokon se predao. Teodorik milostivo mu nudi da upravljaju Italijom zajedno. Nekoliko dana kasnije-na 5. Marta 493-Teodorik poziva Odoakera na jednu gozbu. Odoaker prihvaca poziv-sa kobnom posljedicom. Kad je Odoaker usao u gozbenu salu, dvojica Teodorikovih ljudi uhvatili su ga za ruke, drugi koji su bili sakriveni potajno pojurili su napred sa golim macevima. Ocedvidno da im nije bilo receno koj je bio njihova namjenjena zrtva, jer kada su vidjeli Odoakera stojeci bespomocan pred njima njih je uhvatila panika! Vojnici su okljevali. Teodorik je sam pojurio napred da obavi posao za njih. Sa jednim jakim udarom siroke sablje. Teodorik je rasjekao Odoakera na dvoje od ramena do pojasa.

Sa ovim djelom zavjere, Teodorik je postao sam i bez pogovora vladar Rima. On je uspostavio jaku Goticku upravu u Italiji. Teodorik, isto, imao je veliko postovanje od Rimskih gradjana, i proizvedio je sa tradicionalnom Rimskom upravom. Ali Teodorik i njegovi namjesnici su Arijanci. I iz ovog razloga, oni, isto, treba li su da se iskorjene. Teodorik je umro u Raveni 30. Augusta 526. On nije imao muskog nasljednika, tako da je njegovo carstvo podjeljeno izmedju njegovih unuka. Gradjanski rat brzo je izbio u Italiji-sa strasnim posljedicama za Ostrogatsku naciju.

NOVI RIM

U medjuvremenu, Konstantinople je napredovalo ugledno. Dok je zapadni dio Rimske Carevine postepeno narušavan od barbara, zvijezda istocne prestolnice polako je napredovala. Car Konstantin poceo je da podize divnu prestolnicu Rimske Carevine u AD 327. On ju je nazvao Nova Roma-"Novi Rim". Bila je zasnovana na starinskog Grckom gradu ***Bizantium. Prije nego je Bizantium postao Novi Rim, ono je lezalo na pogodnom mjestu Bosfora vise od 1000 godina. Sa padom Rima, Konstantinople i njegov Car proizvedili su sa porodicom Rimske civilizacije. Car Zeno-koji je postavio Teodorika kraljem Italije-on je nasledjen od Anastasiusa (491-518) a Anastasiusa nasledio je Justin (518-527).***

U Augustu 527-tacno godinu dana kasnije poslije Teodorikove smrti bez nasljednika u Raveni-novi Car je dosao na presto u Istocnom Carstvu. Bez djece Justina je nasledio njegovog stricevic i sticenic Justinijana. On ce vladati skorom cetiri decenije. Justinian je 45 godina star. On je bio jako intelegentan i neogranicene energije. On je popularno zvan "Covjek koji nikada ne spava".

Pored Justiniana na kormilu drzave bila je njegova divna zena i carica, Teodora. Justinian se ozenio cetiri godine ranije, u 523.

Teodora je iz nize klase roda. Ona je bila glumica i plesacica. Njezin otac bio je trener medvjeda u Hipodromskom cirkusu. Los glas govorio se o njoj da je jednom bila prostitutka. Istina o ovim optuzbama bice debatovana vjekovima. Usprkos njenoj proslosti, Teodora je postala kraljica u

punom smislu rijeci. Njezin personalni moral kao kraljice nikada se nije postavljao u pitanje. Za 21 godinu, do njezine smrti od raka u 548, ona je zivila sa Justinionom kao njegova vjerna zena i njegov savjetnik.

Teodora je izvanredna, hrabra i plemenita. Da je bila drukcija, Justinian ne bi održao svoj prijesto. I njegovo istoriski stav-jedan stav velikog znacaja u smislu istorije-nikad se nebi izrazio.

"POBJEDNIK"

Justinianova karijera se skorom završila prije nego je započela. Konstantinople je sportski-nast rojen grad. Njegovi su stanovnici podjeljeni u njihovu odanost razlicitim kosuljasima. Oni su naz ivani zelenasi i plavi, odnoseci se na boju dresa njihovih ljubimaca jahaca. U Januaru 532, nered je izbio izmedju dvije frakcije. Vodja iz svake grupe bio je kaznjen. Kao odgovor ovoj kazni, ove dvije protivnicke grupe udružili su se u jedan oruzani sukob protiv vlasti. Otvorena pobuna je iz bila kada je vlast pritisla obe frakcije. Grad se ispunio požarom, krvoprolicem i ubistvom. Hiljad e su poginuli u pobuni. Rulja je vikala "Nika" (Grčki "pobjednik"). Istorija ce zapisati ovaj slucaj kao "Nika Pobuna".

Justinianov zivot bio je u opasnosti. On je donio odluku da sadje sa prijestola, i spremio se da napusti svoju prestolnicu sa brodom. Ali u posljednje vrijeme on je bio nagovoren od carice Teo dore. U jednom prostom govoru, Teodora je preokrenula tok njenog muza strah. "Ostacu kao vel iki covjek iz starina, smatram moj prijesto kao velicanstveni grob", izjavila je ona. Njezin cvrsti stav pobudio je novu odlucnost u Justinianu. On je odlucio da ostane na svom terenu.

Justinian je poslao Belisariusu svog vjernog i istaknutok generala, u Hipodrom sa 3000 iskusni h vojnika. Pobuna je odlucno ugusena. U jednom danu, Belisarius ubio je 30.000 dusa. Justiniano v presto je spasen. Da je Car bio svrgnut, istoria bi mozda uzela mnogo drukciji tok.

GORLJIVA AMBICIJA

Justinian sad je u jednom položaju da postigne svoju jednu gorljivu ambiciju: povratak Zapadn og dijela koji su njrgovi raniji vladari izgubili barbarima. Njegov je bio san da uspostavi Rimsko Carstvo u njegovu punu starinsku velicinu-pod njegovom vlastitom palicom! Justinian vidjao je sebe kao jednog pravednog vladara cijelog Rimskog svijeta.

Ali Justinian je shvatio da tu ne moze biti jedinstva carevine bez jedinstva religije. Kroz Carev inu-Zapad-Istok Hriscanstvo je uspostavljeno. Ali oblak Hriscanstva nije svakuda isti. Svadje oko obicnih predmeta vjeroispovjesti cjepalo je Hriscanstvo. Justinian je vjerovao da teoloski ponovni pristup ce pripraviti put za konacno jedinstvo Biznatije i Italije. On je smatrao politicku i crkve nu upravu kao nerazrijeseno povezanu. One su glavna dva oblicja njegovog vidjenja Hrisceanske Carevine. Jedan od najvece raskolno vjerske svadje bila je oko starog argumenta o jedinstvu cov jeka i bozanstva Isusa Hrista. Neki su vjerovali da Hristos ima samo jednu prirodu-jednu bozans tvenost-radje nego zajednicku ljudsku i svetu prirodu kako to katolici vjeruju. Ti su zvani "Monof istes" (Monophysites)-vjerenic u jednu prirodu. Zapad vodjen od Pape u Rimu-odbacio je Monofistu doktrinu, opominjuci da to izrazava svetost u Hristu na stetu covjeka. U A.D 451. Zbor u Kal kedonu (danas grad moderne Turske) osudio je Monofiste kao krivovjerstvo, isto kao na zboru u Nicei osudjujuci Arianizam u 325.

Ali Monofisti su izdržali. Istocna Crkva je rascjepljena izmedju katolika pravoslavnih i mon ofisticke doktrine. Zeno i njegov zamjenik Anastasius simpatisali su Monofiste, stvarajuci raskol izmedju Konstantinople i Rima. Monofisti su bili jaki u Istocnom djelu Egipta i Sirije. Istocni C ar nije htio da narusava kontrolu nad ovim djelovima kriveci doktrinu.

CRKVENA NEPRILIKA

Po ustolicenju Justiniana u 518, dobri odnosi su obnovljeni sa Papinstvom. Bratstvo je uspostavljeno sa Rimom. Istocna velicnatvena crkvena licnost podpisao je pismo izmirenja priznavajuci odluku Kalkedona kao obavezu svih Hriscana i naglasio vlast Rimske Stolice kao konacni branitelj onog sto odrzava vjeru. Vlast iz Kalkedona je tako obnovljena. Istocna i Zapadna crkve su, za vrijeme, ujedinjene, i ako tanko. Ali ovo nije rijesilo problem. Monofistizam jos je napredovao u mnogim predjelima.

Personalno, Justinian je jedan najveći iskreni pomagač Zbora Kalkedona i pravca pravoslavlja. Ali on je zelio nekako da ujedini umirucu-uporne Monofiste u Crkvi. On je htio da oznaci Monofiste ali bez uvrede Rima-jedan tezak poduhvat. On ce pokusati ali bez velikog uspjeha. Justinian ovo nastojanje ometano je od simpaticne carice Theodore. Ona je bila naklonjena Monofistickoj strani.

U 536, Teodora se uplela sa Vigiliosom, Rimskim djakonom. Podlezuci spoticanju ambicije, on se slozio da ublazi Zapadnu neprelaznost prema Monofistima u zmagenu da mu ona pomogne da bude Papa. Govorilo se da je on dao Teodori potajno garanciju da ce on upotrebiti svoj papski uticaj da se ponisti zborna odluka iz Kalkedona. Slijedece godine Vigilios je unapredjen u Papu. Ali Teodora nada da manipulise Rimskom stlicom palo je u razocaranje. Pod mnogim suprotnim pritiscima, Vigiliosovo kolebanje je podbacilo da dade cist popust Monofistima.

Godinama problem je proizveden haranjem vjerskog svijeta. Problem je narastao tako napet da je Justinian na pokon bio prinudjen da sazove opsti crkveni zbor. U Maju 533, Drugi Zbor u Konstantinople (Peti Crkveni Sabor) otvoren je. Pozvan je jos jednom pokusaj izmirenja sa Monofistima. Stvar je zamrsena. Sabor se na pokon slozio sa tumacenjem da je tehnicki pravoslavan ali se naginje malo prema Monofistickoj poziciji

Nekoliko ih je bilo zadovoljno sa ovom popustljivom formulom. Za Monofiste, novo tumacenje je isto tako neprihvatljivo kao i stvar. Papa Vigilios na pocetku odbio je ovu odluku Sabora. Ali pod pritiskom on je poslije morao potpisati formalnu izjavu (februara 534) davajuci papsko odobrenje Saborne odluke. Za uzvrat, Justinian je darovao Vigiliosu sa carskim dokumentom poznatim kao Pragmaticka Potvrda i dozvolio mu da se vrati iz Konstantinople u Rim. Vigilios je umro na povratku. Novi Papa, Pelagius, je izabran-sa Justinianovim nastojanjem.

Justinianova Pragmaticna Potvrda potvrdila je i podigla papinsku privremenu moc, i dala je liniju upravljanja za regulisanje civilne i vjerske afere u Rimu i Italiji. To je izdano 13. Avgusta 534. Godina 534 postace odlucujuci datum i istorija za jos jedan razlog-rezultat dogadjaja u vojnoj areni. Za momenat, Papinstvo je jos pod Istocnog Carstva palicom. Ali nije odredjeno da bude tako. Napokon, Justinianov napor u vjerskoj sferi pokazao se besplodan. Poslije njegove smrti, Carevina ce biti jos vise pocjepana u njenom vjerskom vjerovanju. Neiscjeljiva rana vjerske svadje iz medju Crkve Istok i Zapad proizvede da se gnoji-sudarati se, kako cemo vidjeti, u Rimskom Rasulu u 1054.

BARBARI POBJEDJENI

Dok su vec spomenuti crkveni manevri u pogonu, slucaji se pokrecu brze u politickoj sferi. Prigodjeni Katolici u Sjevernoj Africi molili su Justiniana da posalje trupe protiv njihovih Arianskih Vadalaa ugnjetaca. Ovo je prouzrokovalo kratkog-zivota Vandalske ratove. Justinian je poslao Belisariusa-velikog generala njegovog doba na posao. U 533-34 carska armija krenula je protiv Vadalaa. Belisarius izveo je kratak rad nad barbarima. On je primio predaju od Vandalskog kralja Gelimera, i Sjeverna Afrika je povracena u Carevin. Faza Druga Justinianovog Velikog Poduhvata slijedi odmah. Vojno ponovno osvajanje Italije, srce i majka provincije Zapadnog Carstva. Os

trogoti su pomagali Justinianovom poduhvatu. U njegovim kasnijim godinama, Teodorik je odpoceo da progoni Katolike Italije. Poslije njegove smrti, Ostrogodska grubost prema ne-Ariancima povecala se. Italijani su ocekivali da spasitelj iskorjeni Arianizam.

Sada je Justinian imao izgovor da napadne Italiju. On vidi sebe kao Bozijeg poslanika u unistenu bezboznih barbara i povrati izgubljenu provinciju Zapada. Ako on uspije da pobjedi barbarske i osvajace u zapadnoj predstolnici, njegov san za uspostavljanje Rimskog Carstva bi ce ostvaren.

ITALIJA POVRACENA

U 535, Belisarius-svijez iz pobjede u Sjevernoj Africi-stize u Italiju da udari na Ostrogote. Italija je usla u rat. Rat ce trajati skorom dvije decenije. U 540, Belisarius osvoio je Ravenu i objavio je kraj rata. Ali Goti su se brzo regrupisali pod novim kraljem Totilom, i opet je od pocela ofenziva. Grad za gradom padao je Totili, ukljuqujuci Rim u 546. (Totila odrzava poslednju konjsku trku kocijasa u Rimskom Cirkusu Maksimus u 549.

U 549, Belisarius je opozvan nazat u Konstantinople. U 552, Justinian poslao je jaku vojnu silu protiv Totile pod komandom generala Narsesa. Totila je pobjedjen i smrtno ranjen u ljetu 552. Njegovo tijelo je postavljeno pred noge Justinianove u Konstantinople. U 554, Goticko uporište je slomljeno. Ponovo osvajanje poluostrva je završeno. Italija je povracena! Italija je sada cvrsto u rukama Justiniana. Njegova Pragmaticka Objava iz 554 (ranije spomenuta) sluzbeno je uspostavila Italijansku teritoriju uzetu od Ostrogota. Italija je opet jedan podpun dio Carevine.

Tri barbarska Arianska kraljevstva iscupana su i uklonjena! *Smrtna rana iz A D 476 je iscjeljena*. Staro Rimsko Carstvo je obnovljeno-uspostavljeno pod palicom Justiniana. Obadvije "noge" Carevine-Istok Zapad, sada su pod njegovom personalnom kontrolom. Istorija ce se sjecati njegovog postignuca kao "Carsko Uspostavljanje". To je miljokaz u prici covjecanstva.

BASTINA CAREVSKA

Mnoge teritorije su povracene. Za vrijeme njegovog vladanja, Justinian je udvostrucio Carevinski prostor! Veliki Car je umro 14. Novembra 565. On je zivio 83 godine i vladao je 38. Po njegovoj smrti, njegovo postignuce je bilo gotovo da propadne. Sredstva Carevine nisu bila dovoljna da odrzavaju ove teritorije koje se bile povracene nazad. Riznica je bila prazna. Armija je razbacana i slabo placena. Skorom za stoljece poslije njegove smrti, Carevina ce izgubiti vise teritorije vise nego je Justinian prisvoio!

Bas tri godine poslije njegove smrti, Longobardi, ili Lombardi-Njmacsko pleme-napalo je i osvojilo pola Italije. Opet ponove Istocna Carevina je lisena velikog dijela Italijanskog poluostrva. Stalna pretnja Carskog tradicionalnog neprijatelja istakla se-Persija-dalje je slabila Bizantisku moc. I uskoro, sila zavedena od Muhameda u Arabiji ce postaviti jos jedan problem. U medjuvremenu, Rimsko vijece na Istoku izgubice mnogo zapadnog karaktera.

Za ovo i druge razloge, zariste dogadjaja sad ce se okrenuti na Zapad. dok Istocna Carevina posrece, Papski Rim okrene svoje oci prema Zapadnoj Evropi, gdje je mocno Frankisko carstvo na pmolu. Buduce ozivljenje starog Rimskog Carstva pojavice se u Francuskoj, Njemackoj i Austriji. Centar ce preci iz Mediterijana u srce Evrope. Ali Justinianovo zauzimanje ne treba se prezreti. Njegova uprava oznacila je preporod carske velicine. On je bio u stvari pravi Rimski car i bastinik Rimskog Carstva! Mnogo od cega ce biti uvidjeno i postignuto od kasnijih pobjednika koji ce zidati na rusevinama Rimskog Carstva, bi ce zahvalni na uspomeni velikog poduhvata Justiniana. Istoriske posljedice bie velike.

DIO CETVRTI

KARLEMAGNE I NOVA EVROPA.

Justinianovo uspostavljanje Rimske Carevine na Zapadu u A.D 554, jeste jedno obilježje istorije. Za kratak momenat, obe "noge" stare Rimske Carevine-Istok Zapad-su pod njegovom upravom. Ali Justinianovo postignuce, jedva da je prezivjelo njega. Sa Velikog Cara smrti. Istocna Carevina sa svojom predstolnicom u Biznatijumu, pala je u razdoblje slabosti i opadanja. U kuci, civilna i vjerska svadja cjepala je sloj drustva. Na istoku Persija je obnovila njihove ratove. Na zapadu, Njemacki Lombardi napali su i osvojili veci dio Italije. Justinianova "Carevska Uspostava" sru sila se u prasinjavu kantu istorije. Iako umiruci od mlitavosti, Istocna Rimska Carevina, dobro poznata kao Bizantija, ostala je dobro poznata kao istocni nasljednik stare Rimske Carevine. Ova oslabljena Istocna noga ostace jos tacno za jednu mileniju.

U medjuvremenu, papski Rim okrenuo je svoje oci prema Zapadnoj Evropi. Tamo, jedno jako carstvo na sjeverozapadu jeste na pomolu-carstvo Franaka. Franci su se ranije smjestili pored rijeke Rajne poslije selidbe uz Duna rijeku. To ce biti pod Frankiskim tutorstvom da ce zapadna noga Rimske Carevine otkriti svoju velicanstvenost i silu.

DUGE KOSE - CAREVI

Frenkisska plemena su bili pod upravom kraljevske familije poznate kao Merovingiani. Merovingiani imaju direktno potomstvo iz kraljevske kuce stare Troje. Merovingianski vladari neobicno obiljezeje autoriteta. Svi kraljevi ove dinastije nose duge kose. Oni vjeruju da njihove neodsjece kose su tajna njihove kraljevske moci, sjecanje na nazarjevsku zakletvu Samsona u Starom Zavjetu (Sudijama 13:5; 16:17; vidi takodjer 4 Mojsijeva 6:5).

Merovingianska dinastija osnovana je od Klodiona u AD 427. Ali najpoznatiji vladar jeste Klovvis (481-511). Kasniji istoricari smatraju Klovisa da je on osnovao Frankisko carstvo. Na 25. Decembra 496, Klovvis je krsten u Katlike, skupa sa svojih 3000 ratnika. On stoga postaje prvi Katolicki kralj Franaka i samo pravoslavni Hriscanin na Zapadu. Po Kolvinskoj smrti u 511, njegovo kraljevstvo je podjeljeno izmedju njegovih sinova, koji su dalje prosirili granice. Postepeno Frankisska kraljevina postaje Zapadna najaca kraljevina. Sa prolazom vremena, ipak stara loza Fram

kiskih kraljeva pocela je slabiti. Merovingianski kraljevi odali su se raskosnom zivotu. Oni ce bit i opisani od Francuskih istoricara kao *Les Rois Faineants* - "oslabljeni kraljevi" za vrijeme ovog razdoblja, stvarna sila Frankiskog kraljevstva lezi u rukam a dvorskog ureda, koji je poznat kao *major domus regiae*, ili "nastojnik dvora".

"BOZIJI POMAZANIK"

Sad je vec 751. Pepin (ili Pippin), prezime Le Bref ("kratak"), drzao je ured nacelnika dvora pod Merovingianskim kraljem. Pepin, svakako, je Njemac Frank po krvi i govoru. Pepin mali je jako ambiciozan. On nije bio zadovoljan da bude jednostavno kraljevski glavni cinovnik ili adjutant. On je ceznuo za stolicom kralja, da bi on sjedio na njoj.

Pepin se obratio Papi Zahariju za savjet o zakonitosti njegova stava. Papa je odgovorio da "bolje je da covjek koji ima pravu moc treba da ima titulu kralja umjesto covjeka koji samo ima podrsku ali ne moc".

U Novembru 751, arhibiskup Boniface, papski poslanik pomazao je Pepina kao kralja Franaka na okupu Frankiskih plemica u Merovingianskoj prestolnici Soisona. Pepin je sada "Boziji pomazanik" i Merovingianski kralj Kilderik 3-ci, svrgnut je i zatvoren. Njgove svete duge kose obrednicki su odrezane po zapovjesti Pape Stefana 2-og (752-757). Moc Merovingianaca je slomljena! Kilderik je poslat u manastir za ostatak njegova zivota. Merovingianska krvna loza, ipak, je prezivjela, kroz zenidbu i liniju vojvode iz Hapsburga-Lorain. Merovingianci povratili su pravo na osvajanje. Ali Pepin je sada preuzeo vlast u ime Boga. On vjeruje da je to Bozija volja da njegova familija vlada Franksima. Pepin je prema tome nazvao sebe *Rex Gratia Dei* ("kralj po milosti Bozije") jedna titula odrzana od njegovih nasljednika. Pepinova nova dinastija bice poznata kao Karolingianska. To ime potjece od Pepinova oca, Karlesa (Carolus) Martel, koji je bio nacelnik dvora prije njega.

To je bio Karles Martel ("cekic") koji je sacuvao Evropu od invazije Sarakena u Toursu, u Francuskoj, u Oktomburu 732. Sa vaznom pobjedom, Franci su bili daleko priznati kao stvarni banitelji Hriscanstva. Papinstvo je davno shvatilo da Bizantija ne moze zastititi nikoga.

LOMBARDSKA PRETNJA

Crkva je sada stala da gleda na Karolingiance kao branitelje od Njemackih Lombarda, koji su okupirali veliki dio Italije-i zeljeli ostalo! Situacija je postala vratolomna. Dok su Lombardjani pretili Rimu Papa Stefan 2-gi krenuo je preko krsevutih Alpa u Novembru 753. Njegova namjera je bila posjeta Pepinovom zimskom logoru. Papa je trazio Pepina da mu dodje u pomoc. Crkva mora biti zasticena od povreda Lombardinaca! U isto vrijeme, Papa Stefan personalno je pomazao i krunisao Pepina, i blagoslovio Pepinova sina kao namjesnika.

Franci su odgovorili na poziv. Pepin je napao Italiju i pobjedio Lombardjane. On je onda osvojenu teritoriju od Lombardjana dao Papi (754). Ovaj poklon oslobodjene teritorije nazvan je "Pepinov Dar". To je utemeljilo jedinstvo izmedju Karolingianaca i Crkve. (Pepinov Dar ne smije se shvacati sa izmisljenim "Darom Konstantina" krivotvoreninom takodjer datirana oko ovog vremena. Ovaj dokumenti-cija laznost nece biti dokazana za skorom dugih 700 godina-ocevidno dolazi iz pera samog Cara Konstantina ranije u cetvrtom vijeku, kad se on preselio u novu prestolnicu u Konstantinople. Dokumenti sadrže da je ponuda Konstantina Papi Silvesteru 1-om i njegovim nasljednicima u privremenoj upravi Rima, Italije i nad vecinom teritorije Zapadno pokrajine! Vjerujuć da je to istina, pergamenat nosi siroku zapetljaniju i podupire znacajno ugled i autoritet Papinstva).

NOVI KRALJ

Pepin je umro u 768. njegov sin Karles (Karlo) i Karloman zajedno su naslijedili Frankiski prijestolje. U 771, Karloman je umro znenada, i Karlo je postao samostalni kralj Franaka. I ako samo 29 godina star, Karles je jedna značajna osoba. On doslovno daje moc i autoritet! Karles je sedam stopa visok-dobru jednu stopu iznad običnog rasta-i krupan. On je sjajan i dostojanstven u vladanju, također je poznat za svoju dobrotu srca i darljivosti. On izražava tip Starog Visokog Njemca. Ali najvažnije, on je goljiv i odani Katolicki Hrisćanin!

Sada u neospornom položaju Frankiskog prijestola, Karles je uperio svoj napor protiv neprijatelja svoga carstva. Njegov veliki cilj jeste da uspostavi politicko jedinstvo koje je postojalo u Evropi prijenastupa petog vijeka. On je prvo izveo borbu protiv opasnih Saksonaca koji su prijetili njegovoj granici. Saksonci su jedni od posljednjih bezboznika Njemačkog naroda. Za sledeće tri decenije, Karles će voditi 18 pohoda u njegovoj skupini i zestokoj borbi protiv uprtih Saksonaca. U 804 oni će biti na pokon svi pokrsteni pod silom sablje i ujedinjeni u njegovu carevinu. Karles također poduzima napade protiv Bavaraca, Avara, Slovena, Bretonaca, Araba i mnogih drugih naroda. Za vrijeme njegove duge karijere, on će učiniti 53 pohoda i rata protiv 12 različitih nacija! I u procesu on će ujediniti sa pobjedom skorom sve zemlje Zapadne Evrope u jedno politicko udruženje.

HITAN ZAHTJEV

Pepin je donio poraznu pobjedu nad Lombardima, ali ih nije u potpunosti ukrotio. Crkva je sada napadnuta još jednom. Rimu je potreban jedan prvak! U 772, Karles je primio jednu hitnu molbu za pomoć od Pape Adriana I-og, čija je teritorija bila napadnuta od Desiderusa, kralja Lombardjana. Karles je presao Alpe iz Geneve sa dvije armije. U 774, on odlučno pobjeđuje kraljevstvo Lombardjana, smjenjuje Desiderusa i proglašava sebe kraljem nad Lombardijom. Karles je sada gospodar Italije! Karles je sada uzeo titulu *Rex Frankorum Et Longobardorum Atque Patricius Romanorum* ("Kralj Franaka, Lombardjana, Patricijana Rimaljana"). Znamenita "željezna kruna" Lombardjana-koja će postati jedna od velikog istoriskog značajnog simbola. Evrope-stavljena je na Karlesovu glavu. Ona će biti upotrebljena u dolazecim vjekovima od Napoleona i drugih vladara Evrope. Karles je potvrdio i proširio Dar učinjen Papama od njegovog oca. Ova Teritorija poslije će biti poznata kao Država Crkve.

Italija je opet ujedinjena po prvi put u vijeku. Karles je glasonosa i branitelj Crkve i čuvar Hrisćanske vjere. Frankiska monarhija i Papinstvo su sada zajednici protiv neprijatelja civilizacije! Karles je sada najveći očito vladar u Evropi. Istorija će ga znati kao Karlemagna- "Karles Veliki"

PAPSKO NEUREDNO PONASANJE

To je 795. Tu je novi Papa-Leo-3-ci-u Rimu. On je odmah priznao Karlesa kao stitoca Rima. Do sad, Hrisćanstvo podpuno priznaje biskupa Rima kao njihovu glavu. Ali tu je bilo elemenata unutar grada Rima koji žele da vide Leo svrgnuta i drugi kandidat krunisan kao Papa umjesto njega. U proljeće 779, Papa Leo optuzen je zbog lošeg ponasanja. Preljube, obmane i simonije bile su među ovim optuzbama. On je najuren iz Rima od jednog pobunjenika, i dato mu je utociste u dvoru Karlemagnovom, branitelja Svete Stlica.

Karlemagne, zadržao se od osude, i vratio je Leo u Rim. U Novembru 800, Karlemagne je sam došao u Rim da ispita optuzbu. Biskupska komisija istrage u Leovo ponasanje je postavljena. Karlemagne je bio predsjednik suda. Papa Leo prisegao se na Jevandjelje da je nevin odnoseći se na

optuzbu protiv njega. Odluka suda bila je u njegovu korist. Leo je formalno opravdan i vraćen u čin Pape, Decembra 23.

Istog dana, predstavnik od Harun al-Rasid, kalif iz Bagdada, stigao je u Rim sa ključem Svete Sepulkre iz Jerusalima (Jerusalim se nalazio u oblasti kalifa). Ključevi su službeno predani Kare magnu. Ovaj simbolični postup od Mislimanskog kalifa pokazuje priznanje Kare magna kao brani telja Hriscana i Hriscanske imovine.

GLAVNI DOGADJAJ

Karlemagne ostaje u Rimu za Božićne praznike. Na dan Božića, A.D 800, kralj Franaka prisus tvovao je službi u Sv. Petra Basiliki na Vatikanskom Brdu. Pozornica je sada postavljena za jed an od najvećih događaja u cijeloj istoriji. Karlemagne klecao je pred oltarom za vreme službe. Tu je bila dramatična tisiina u Crkvi. Kad se veliki kralj ispravio, Papa Leo, bez upozorenja, od jednom se okrenuo i postavio zlatnu krunu na monarhovu glavu! Od jednom sav skup naroda uzv iknuo je zajedno "Ziveo i pobjeda za Karlesa Augustusa, krunisanim od Boga, veliki i mirodavat elj Car Rimljana!"

Papa je krunisao Karlemagna kao *imperator Roanorum* - "Car Rima"! Nesto dalekosezno se dogodilo. Zapad jos jednom ima Cara! Istorici ce gledati unazad na ovo kao glavni događaj cij elog Srednjeg Doba.

HRISCANSKI CESAR

Krunisanje Karlemagna oznacava uspostavljanje Zapadne Rimske Carevine-prvi preporod Ri mske Evrope od Justiniana. Karlemagna je sada službeno nasljednik Rimskih careva. Tradicija R imskih Cesara je potvrđjena. U Karlemagnu, Zapadna Evropa sada ima Hriscanskog Cesara-Rim ski Car rođen od Njemacke rase! Djelo takodjer pokazuje da uspomena na jednu veliku Rimsku carevinu joste zivi kao vazna tradicija u srcu Evropljana. Istorici ce gledati Karlemagnovo kru nisanje kao pocetak onoga sto ce biti poznato kao Sveto Rimsko Carstvo. Politicki temelj Srednj eg Doba je postavljen. Karlemagna je vladar skorom sve teritorije koje su jednom sacinjvale Za padnu Rimsku Carevinu. On je vise nego poduplao teritorije koje je on nasledio od svog oca i bra ta. Sva Francuska skorom sva Njemacka i Austrija i sva Italija izuzev kraljevine Napulja bilo je n jegovo. Pod Karlemagnovom palicom Zapadna Evropa po prvi put u stoljecima ima nesto pristup no ka jedinstvu. Jedna nova Rimsko-Carevina-jedna nova Evropa se rodila! U 803, Karlemagna c e urezati rijeci na svoj pecet *Renovatio Romani Imperii* - "Obnova Rimske Carevine".

PAPSKI "PUC"

Tu je jos jedan znacajan događaj 25 Decembra, A.D 800, Karlemagna je primio carsku krunu iz ruke Pape! Narod je vidio to kao dolazak od Boga. Poruka je jasna svima: carska kruna jeste papski dar. Carstvo ove zemlje pripada Biskupu Rima; to je njegovo za dati-i oduzeti! Ovo tvrdje nje bice cesto puta izazivano kroz dolazece vjekove, i imace tragicne posljedice kada car i Papa povedu rat jedan protiv drugoga. Ali to ostavlja jedan neizbrisan utisak na um Evropljana. Karle magne bo je iznenadjen. On je kaze se, mrmljao da on nebi bio isao u crkvu toga dana da je on zn ao Papovu namjeru. Car ipak nije zalio da bude car. Njegovo nepouzdanje je proslo o nacinu kru nisanja. On je dobio svoju carevinu na ratnom polju kroz vojnu sposobnost; on to ne duguje Papi.

Ipak Leo je to učinio da izgleda tako! Kakva god bila njegova sumnja Karlemagna nije se suprostavljao. On je tiho prihvatio carsku krunu od Leoa. Papa je pametno izveo "puc". U očima svijeta, Papinstvo je bilo simbolično podignuto iznad autoriteta svjetske sile. Jedan veliki zakoniti predhodnik je postavljen. Karlemagna nije bio mrzovoljan. Papa i Car imali su mnoge stvari zajedničke da bi dali mjesto lošim osjećajima. To je bila "ženidba" obično povezujući duhovnu moć Pape sa privremenom moći Cara. Dvojica su zajedno vladali na zemlji.

NOVO DRUSTVO

Kao glava novo oživjele carevine na Zapadu, Karlemagna je na celu novog društva rođen iz jedinstva Rimskih i Njemačkih elemenata. Karlemagne je Nijemac, ali on je nadahnut duhom Rima. Car je organizovao svoju Carevunu na kalupu starog Rima. On je cijenio tradiciju civilizacije starog Rima. Njegovo Rimsko-Njemačko društvo postavlja primjer za buduće Evropske Monarhiste. Karlemagnova prestolnica jeste Njemački grad Ahen (Aix-le Chapelle). Poslije njegova krunisanja, Car je proveo ostatak godina svoje uprave u priličnom miru. On je postao jedan pokrovitelj nauke i umjetnosti dovodeći naučnike iz cijele Evrope da proučavaju i studiraju u njegovom dvoru.

U 812-dvije godine prije njegove smrti-Karlemagne je primio vijest sa Istoka. Istocni car Mihailo I-vi u Konstantinoplu progutao je svoj ponos i priznao Karlemagna kao suvladara. Dvije polovine Carevine sada su službeno ujedinjene.

U punoj svrsi i cilju, ipak, dvije "noge" Carevine potpuno su samoupravne. Jedan takav plan bio je razmatran odmah poslije Karlemagnova krunisanja da se ujedini njegova Carevina sa Bizantskom Carevinom kroz njegovu ženidbu Istocne carice Irene 780-802. Ali plan je propao kad je ona bila svrgnuta.

"KRALJ- OTAC EVROPE"

Za vrijeme posljednje četiri godine njegova života Karlemagne je predmet ceste groznice. Na 28. Januara, godine 814, veliki Car je umro u devet časova u jutro. Njegova smrt zadesila ga je u njegovoj 72. godini života, i 47 godina njegove vladavine. Car je sahranjen u crkvi koju je on podigao u Ahenu, sjedeći pravo sa sabljom u rukama. Njegovo veličanstveno postignuće biće slavljeno kroz popularne legende i pjesme kroz dolazeće vijekove. Karlemagne nije završio vijek; On je odpoceo jedan. On će se zvati Rex Pater Europea-Kralj otac Evrope". On je dao Evropljanima ugled. On je njima ostavio zajedničku kulturu i političku tradiciju. Čak i u dolazećem 20-om vijeku, ljudi će ukazivati na njegov model kao plavi nacrt za Evropsko jedinstvo. Karlemagne je ostavio svoj utisak na Evropsku istoriju kao ni jedan drugi čovjek. On je u velikom razmjeru odlučio političko gledanje Zapadne Evrope.

KATASTROFA I PREPOROD

Justinianovo "Carsko Uspostavljanje" u A.D 554 propalo je skoro odmah poslije njegove smrti. Karlemagnova carevina prezivjela je poslije njega samo jednu generaciju. Ovaj krug vremena jeste kalup preporoda koji će se često ponavljati kroz dolazeće vijekove. Karlemagna je nasliedjen njegovim sinom Luisom Blagim. Dobro namjeran ali slab Luisu je gospodar iliti žena i crkvenjaci. On nije imao kvalitet upravljanja nad Carevinom onaku kakvu je primio. Luis je umro u 840-toj. Gradjanski rat izbio je između njegova tri sina.

U 843, ugovor u Verdunu izmirio je zavadjenu bracu-Luisove sinove. To je podjelo Karlema gnovo carstvo u tri djela-jedno za svakoga od njegovih unuka. U kratkom roku, ipak Evropa se sr usila u razbacane feudalne drzavice. Karlemagnova Carevina je nestala. Politicko jedinstvo Hrisca nske Evrope postalo je stvar proslosti. U ovoj slabosti, Zapadna Evropa postala je zrtva napadac ima Nortmencima, Sarakancima i Madjarima. Kontinet je opet u klaonici.

METEZ U RIMU

Papinstvo je takodjer u nevolji. Sveta stolica je istrzana sa cestom neslogom. Intrige su postale jako plodne. Papinski uredi su kupovani i prodavani-i ponekad dobiti ubistvom. Korupcija i rask alasenost Papinstva za vrijeme ovog razdoblja pobudice kasnije istoricare da nazovu to jednim " pornokratija"! Sramni "Kadaver Sinod" služi kao jedna cudna ilustracija nemira u Rimu. Tijelo b ivseg Pape je iskopano od novog izabranog Pape Stefana 6-og kasnije u 986, i izveden na sud, ok rivljen za izdaju! Les je bio obucen u papsko obiljezje, napadnut sa ispitivanjem, onda vucen kr oz ulice Rima sa ruljom koja je klicala! Iduce godine Papa Stefan je izbacen, zatvoren i onda uda vljen.

Sergius 3-ci, Papa od 904 do 911, dosao je na položaj poslije naredjenog ubistva svoga nasljed nika. Njegov zivot je bio otvoreni grijeh sa zapazenom prostitutkom Maroziom sto je donijelo si roku sramotu na Papinstvo. Sergije je rodo nekoliko sinova sa Maroziom, medju njima je i buduci Papa Jovan 11-sti. Sergijeva vlast bila je period poznat kao "Crkva Kurve".

NOVI SAMPION

Metez je harao Rimom-i kroz Evropu. Situacija je ozbiljna. To je postalo jasno svima da neslo ga i nestabilnost u Evropi jeste povezano usko sa neslogom i slabosti Crkve-i obrnuto. Uvidni cr kvenjaci shvatili su da oni moraju pozvati jednog jakog covjeka da ponovo ujedini Evropu. Zapa dna civilizacija mora biti spasena! Sa Frankiskim carstvo na zalasku, Rim mora da gleda na drug o mjesto za sampiona da obnovi tradiciju carske sloge.

Kad se sledeci veliki Car pojavi u Zapadnoj Evropi u sredini 10-og stoljeca, on nece biti Frank vec Saksonac Njemac. kako srednjovjecna Njemacka se podigne u vazan položaj na Zapadu, ca st titule Rimskog Cara bi ce stalno povezana sa tim Carem iz Njemacke. Prvi Njemacki Raj je na pomolu pozornice.

DIO PETI

PRVI RAJH

Za tri decenije blistave karijere Karlemagne sad je lezao u svom grobu u Ahenu. Veliki Car je ozivio tradiciju Rimskog Carstva, i pokazao Evropljanima jedan ideal o ujedinjenoj Hriskanskoj Carevini na Zapadu. Ali Karlemagnova Nova Evropa nije bila odredjena da opstane. Njegovi potomci imali su malo njegove genialnosti. Karlemagnovi unuci na pokon su završili svoj spor sa Ugovorom u Verduni u 843. Ta odluka razdjelila je Karlemagnovu Carevinu nagovjestavajući modernu geografiju Zapadne Evrope. U svom budjenju, Francusko i Njemacko carstvo polako će početi da se uglađuje. Ali za momenat, oblast jednom velikoga Karlemagnovskog carstva dalje je propadala u zavodljive knezevine i kraljevine. Politicko jedinstvo iskovan od Karlemagna raspalo se kompletno u komade. Evropa je postala nesigurna.

Evropska politicka slabost iskusavala je spoljne sile, primjetljivo Norsmene, Slavene, Madjare i Sarakene. Razorni napadi sa sjevera, istoka i juga stavilo je povredjeni kontinent u neizbjezivu opasnost. Papinstvo, takodjer, spalo je na jednu zalosnu kondiciju. Nekoliko Papa je zivjelo korupcionim zivotom i siroko su bili omrznuti od vjernih Katolika kao i oni koji nisu bili Katolici. Izbijena i rastrgana od napadaca i civilnog nereda, Zapadna civilizacija je izgledala da propada brzo dolje. Kroz Evropu generalni osjecaj je bio sle slutnje i zla znaka. Praunuk Karlemagna je krunisan Carem Od Pape u 915. Poslije njegove smrti u 924, postalo je prazno mjesto Cara skorom za cetiri decenije. Nesto se moralo uciniti-i to brzo da se spasi Evropa. Ko ce se suprostaviti barbarskim napadima i ponovo zavesti red na iskomadanom zapadu? Odgovor ce doći sa sjeveroistoka od Rajne-iz razvijanja sile iz Njemacke.

SEIG UND HEIL-POBJEDA I SPAS

Nema Cara. Ali u Njemackoj, jos uvijek kralj vlada. Geografska teritorija Njemacke postala je vazna oblast Evrope. U 918 vladari velike Njemackih pokraina izabrali su Henria-Pticara, vojvodu iz Saksonije, kao svoga kralja. On je zvan pticar posto je postavljao zamke i lovio ptice kada mu je javljeno da je on izbaran za kralja. Henri je osnivač Saksonske dinastije kraljeva, koji ce vladati sve do 1024. On je ucvrstio Njemacku armiju i on se suocio sa mnogim napadacima preteci Evropi.

Po Henrijevoj smrti u 936 njegov 24-godisnji sin Oto izabran je za kralja od Njemackih vojvoda. Narod je podizao desnu ruku kao pozdrav odobrenja "Sieg und Heil!" vicuci - "Pobjeda i Spas"! Hadbiskup iz Mainza i Kologne krunisao je Otu i dao mu je carsku sablju sa kojom da se bori protiv neprijatelja Hrista. Oto je ubrzo ucvestio Njemacko carstvo sa suzbijanjem pobune plemića i rođjaka. Sa dovođenjem vojvodstva pod centralnu upravu, on je ujedinio Njemacku pod svoju kontrolu.

On je takodjer posredovao u Italijanskoj aferi. U 951, on je umarsirao u ratom razorenu Italiju da pomogne Adelheida (Adelaida), udovicu Italijanskog kralja koja je bila ugrozena od njenog muza nasljednika. Oto je sam sebe proglasio kraljem Lombarda i ozenio Adelheidu, tako je postao vladar Sjeverne Italije.

KAROLINGIANOVA TRADICIJA OBNOV~ENA

U Augustu 955, Oto je ustavio invaziju bezboznih Madjara koji su odrazavali godisnje napade na Njemacku. U ovoj vaznoj borbi za Licfeld (Augsburg), on je izveo odlucujuci udar napadacima. Madjarske prijetnje su prestale. Oto sada moze slobodno da trazi titulu "branitelja Evrope". On je siroko smatran kao Karles Martel, koji je ustavio Islamsko Sarkanisko napredovanje u Zapadnoj Evropi u A.D 732. Oto, je bio, u stvari, potomak Karle Martela i Karlemagna.

U medjuvremenu, Papinstvo je proizvelo u tragicnom opadanju. Sergius 3-ci 904-911, sjeo je na Papinu stolicu kroz ubistvo i zivio otvoreno sa prostitutkom Maroziom. Njihov bezakoniti sin postao je Papa Jovan 11-sti 931-935. Pod Papom Jovanom 12-im (955-964) Lateranska palata postala je doslovno javna kuca. Rim, i sva Italija, su u metezu. Papa Jovan 12-sti molio je Otu da uspostavi mir na poluostrvu i da mu pomogne protiv njegovih protivnika. U 961, Oto je udario na Italiju i pobjedio protivnike Pape. Papa Jovan priznao je Otin položaj u Evropi sa krunisanjem Ote kao Svetog Rimskog Cara na 2, Februara 962 godune. Nije jos od onog istoriskog Bozicneg Dana u A.D 800, kada je Zapadno Rimsko Carstvo bilo uspostavljeno sa krunisanjem Karlemagna, ovakav dogadjaj se nije dogodio tako velikog znacaja.

Zapadna Evropa opet ima jednog Cara! Carevina je obnovljena sa jedinstvom izmedju Carevine i Crkve. Oto vlada cvrsto kroz Zapadno Hriscanstvo nad Njemackim Rajhom, ili Carevinom. Godina 962 oznacava ponovno uspostavljanje carske tradicije. Poslije ce ovo istoricari gledati kao pocetak onog sto ce kasnije se nazvati sluzbeno ***Sacrum Romanium Imperium Nationis Germanicae - "Rimsko Sveto Carstvo Njemacke Nacije"***. (9Puni znacaj ne ce se podpuno usvojiti sve do 15 vijeka).

Kroz Srednji Vijek, carska titula i Njemacko kraljevstvo ostace cvrsto ujedinjeno. To ce biti kraljevstvo Njemaca, krunisani od Pape, koje ce od sada biti zvano Sveto Rimsko Carstvo. Njemacka je srce i korjen-sila centra-Carevine. Osmokuta carska kruna Svetog Rimskog Carstva specialno je napravljena za krunisanje Ote u 962. Za dolazece vjekove, to ce biti taj simbol za svrhu Evropskog jedinstva.

STABILIZOVANI UGLED

U kratko poslije njegova krunisanja, Oto je izdao svoj sporni *Privilegium Ottonianum*, naredjujuci Papi Jovanu da se zakune na poslušnost njemu. Papa se suprostavio, i zavjerio se sa Otini m neprijateljima. Kasno u 963, Oto je sazvaio zbor na Sv. Petra u Rimu, koji je svrgnuo Jovana zbog zavjere i loseg ponasanja. Otin vlastiti kandidat je postavljen za Papu umjesto Jovana. Oto je smatrao da je to bila njegova dužnost da sacuva i ispravi Crkvenu instituciju. On je trazio da upotrebi Crkvu kao stabilni ugled u Evropi. Ali on takodjer trazi pokornost Crkve autoritetu Carevine. Na 7. Maja 973, Oto veliki je umro i zakopan je u Magdeburgu. On je sotavio mirnu i obezbedjenu Carevinu. Njegov sin Oto 2-gi (973-983), naslijedio ga je.

Otoin 3-ci sin Ote 2-gi krunisan je kao Njemacki kralj u Ahenu kasno u 983-oj. On je bio star svega tri godine, tako da su njegova majka i baba sluzile kao namjesnici. Kralj je bio punoljetan u 994. Dvije godine kasnije on je odgovorio na poziv Pape Jovana 15-og i ugusio je pobunu u Italiji. Dok je u medjuvremenu stigao u Rim, Papa je vec bio mrtav. Onda je Oto ucvrstio izbor svo ga stricevica, Bruno iz Karintia, kao Papu Gregoria 5-og. On je bio prvi Njemacki Papa.

Na 21. Maja 996, Oto je bio krunisan Svetim Rimskim Carem od Gregorija. Oto je ucinio Rim administrativnim centrom Crkve i proveo je mnogo svog vremena tamo. U 998 Oto je urezao na svoj pecet natpis, *Renovatio Imperii Romanorum* - "Uspostavljanje Carstva Rimskog". Rimski ideal je jos uvijek jak u Zapadnoj Evropi. Oto je shvatio da ujedinjena Evropa on i njegova dinastija trebaju imati korist vjerske ruke. Papinstvo treba da se podigne na poziciju evropskog postivanja. Njen upliv treba se razmotriti. Kada je Papa Gregori 5-ti umro, Oto je imenovao svog bivseg ucitelja, skolarca Gerbert iz Aurilak. Gerbert je postao Papa, sa imenom Silvester 2-gi. On je prvi Francuski Papa.

Obadva Silvester i Oto sanjali su o Carevini u kojoj Car i Papa bi sluzili kao zajednickei glavar i iste jednakosti. Gerbert je nastojao da podigne ugled Papinstva kroz Evropu. On je osudio neke od svojih bivsih upravitelja kao "nemani od vece ljudske nepravde", i antihristi, koji sjede u Crkvi Bozijoje i igraju ulogu Boga". Oto se nadao za jedan dobru savez izmedju buducih Careva i Pape. Ali nije bilo tako.

RASKOL

Henri 2-gi (1002-1024) je jedan od posljednjih Saksonskih vladara iz Njemacke. Po njegovoj smrti, Konrad 2-gi vojvoda iz Frankonije, primio je carsku krunu. Konrad 2-gi (1024-1039) jeste prvi Frankonian ili Salianski Njemacki car. Njegova uprava odpocinje sa onim sto ce kasniji istoricari nazvati veliko vrijeme Svetog Rimskog Carstva. Uprava od Konradova sina Henrija 3-eg (1039-1056) oznacila je najveći vrhunac Njemacke carske sile. To jest za vrijeme vlade Henrija 3-eg kao Svetog Rimskog Cara da je konacni raskol izmedju Zapadne (Rimske) i Istocne (Pravoslavne) Crkve je uzelo mjesto. Pukotina je postajala kroz vjekove i postajala je sve veca i veca. U 1054 to je postalo formalno i završeno kada je Papa iz Rima i Patrijarh iz Konstantinople isclanili i jedan drugoga.

Nikad vise poslije toga nije dosao neki vazan dogadjaj u vjerskoj sferi. U 1059 Papa Nikola 2-gi sazvaio je Lateranski Sabor, koji je proglasio da ce buduće Pape biti izabrani od zbora (grupe ili tijela) kardinala. Ovaj postup oduzima Caru pravo u izboru Pape. Odredba Lateranskog Zbora izazvaio je veliki prolom izmedju Njemacke i Rima. Sada je odpocelo srednjovjekovna borba izmedju Carevine i Papinstva.

DVIJE SILE

Henri 3-ci nasledjen je od njegovog sina Henrija 4-og (1056-1106) on ce odigrati glavnu ulogu u jednom velikom pohodu u srednjovjekovnoj istoriji-personalni sukob izmedju Pape i Cara. Kr

unisanje Karlemagna u A.D 800 od Pape Leo 3-eg bila je namjera za usko povezivanje Pape i Cara. Ova "zenidba" imala je formalnu vezu duhovne sile Pape sa privremenom silom Cara.

Car je poslije toga smatran kao Bogom izabrana politicka ustanova nad Zapadnim Hriscanstvom. Crkva u Rimu smatrala je da je Bogom izabrani istruiment u vjerskim stvarima. Papa i Car su smatrani kao Bogom postavljeni podkrovitelji na zemlji. Ovakav pojam mozda ce biti najbolje kratko naveden poslije u 19-om vijeku od Pape Leo 13-stog "Svemoguci je postavio cuvanje ljudske rase, medju dvije sile, crkve i carevine, jedna postavljena nad svetim a druga nad ljudskim stvarima". Leo ce takdjer izjaviti da su "Crkva i Drzava kao dusa u tijelu i obadvoje mora biti ujedinjeno sa namjerom da bi zivilo i funkcionisalo pravilno". Ova bliska povezanost izmedju Crkve i Drzave sluzi potrebi obadviju institucija. Car upravlja sa vojnom i politickom silom da stiti vjeru i ucvrsti vjersko jednodnost. Crkva, u redu, sluzi kao "ljepilo" za Evropu, drzeci zajedno razlicite narodnosti i kulturu u Carevini sa povezivanjem jedne vjere.

Kako ce Leo 13-sti takodjer izjaviti u osvrtu da, "Rimski Svestenik sa ustanovom Svtoeg Carstva a posvecuje politicku vlast u duhovnom smislu". Ovaj slozeni ideal u Crkva-Drzava odnosi, ipak, nikada u potpunosti nije izrazen. Doticna sila i privilegija Crkve i Carevine nije cisto oznacena. Rezultat je cesti sukob izmedju Cara i Pape za upravom Hrisceanske Evrope.

GOSPODAR CAREVA

Papa Gregori 7-mi dosao je na Papski prijesto u 1073. On nije ostavio sumnju na svoj položaj. "Papa je gospodar nad Carevima!" rekao je on. Ozbiljan idealista, Gregori je nastojao da podcini autoritet pod Papu. Gregori je nastojao da je Papa iznad svih nacija i neutralan od svakoga privremog vladara, odgovoran samo Bogu. Kontrola nad Carevinom on tvrdi, da je oznaceno simbolom tradicijom krunisanje Svetog Rimskog Carstva od Pape u Rimu-javno dokazuje, da sva sila dolazi od Boga putom Rimskog Pape.

Henri 4-ti nije bio ubjedjen sa ovom izjavom. On je upao u ljutu svadju sa Papom Gregorijem. Svadja je ukazivala na predmet koji je bio jedan stalni proizvod u Crkve-Drzave odnosu. Pitanje je da li svetovni vladar treba imati pravo da izabira biskupa i vladara i nagraditi ih simbolom duhovnog autoriteta. Carevi su dugo upotrebljavali-i zlo upotrebljavali takvu kontrolu nad Crkvom za svoju korist. Gregori je zelio da to ustavi. Henri je prkosio Papi, odbacio ga i pokusao da ga svrgne. Tvrdoglavi Henri zavrrio je pismo Papi Gregoriju sa proklestvom. "Dolje, dolje proklet bio kroz sve vjekove!" Gregori nije bio zastrasen. Svadja se povecala. To je bila smrt-i-zivot borba izmedju Pape i Njemacke carske Sile!

Gregori je nastojao da oslobodi Crkvu ispod svjetske uprave. On je na pokon isclanijo nepopustljivog Henrija. Ovaj postupak razresio je sve Henrijeve podanike njegove zakletve vjernosti Henriju, i spotaklo je baronsku pobunu u Njemackoj. Henrijeva ostavka izgledala je neizbjeziva. On je sada shvatio cisto da carska sila ovisi na pomoc Crkve. Da bi sacuvao svoj prijesto, Henri mora da izglati mir sa Papom. U Januaru 1077, Henri je odputovao u tvrdjavu u Kanosi u Sjevernoj Italiji gdje je Papa Gregori privremeno boravio. Za tri dana Car je morao prizniti sebe stojeceg i u vreci u snijegu napolju pod Gregorijevim prozorom. Gregori je napokon dao oprostjenje, i Henri je izmiren sa Crkvom.

Carska kapitulacija u Kanosi dolazi kao simbol pokornosti Drzave Crkvi. Ali to je samo privremena pobjeda Crkve. Odmah poslije Kanose, borba je izbila ponovo. U 1122, Konkordat je zavrrio ogorceni spor izmedju Svetog Rimskog Cara Henrija 5-og (1106-1125)-Henri 4-ti sin i Papa Kaliktus 2-gi (1119-1124). To je zavrrio postojecu kotroverziju sa ugovorom da Car moze da izabere biskupe i cinovnike, ali svestenstvo u stvari moze izabrati ili odbaciti Carskog predlozenika. Caru je dozvoljeno da moze dati savjet povodom novog biskupa samo privremeni znacaj njegova ureda, duzan njemu u njegovom položaju kao vazal krune. Duhovni simbol-prsten i palica-može samo biti uspostavljena od Crkve.

Čak poslije ove nagodbe, borba za vlast između Cara i Papinstva produice se kroz vjekove. Ali usprkos njihovoj neprestanoj svadji. Papinstvo i Car ostaje blisko povezani kroz Srednje Doba. Njihova zajednička potreba jedan drugog prekoracice nesporazume manje važnosti.

PAPA PROTIV CARA

Moc i vlast Papinstva u ovo doba jeste dokazana sa popularnom reakcijom na Papin poziv, ka sno u 1095, za prvi Krstaski poziv. Papa Urban 2-gi spotakao je Hrisćane kroz Evropu da dodju u pomoc Bizantijskom Caru, koji je bio ugrozen od Turskog napredovanja, i da oslobode sveti Jerusalim od "Legija Antihrista"-Muslimana. Reakcija na Urbanovu molbu bila je izvanredna. Pojava popularnog isneresovanja jeste razlog postavljen u pogon jedne vojne ekspedicije u Svetu Zemlju koji ce se proizvesti kroz dva vijeka prije nego se završi u zalosnom neuspjehu. U medjuvremenu, ugled Papinstva jeste na veliko povecan sa ovom strujom vjerske groznice. Ali ugled i moc Svetog Rimskog Carstva zauzelo je stav na gore. Carska moc bila je stvarno oslabljena sa postavljenom borbom. Po smrti Henrija 5-og u 1125, Njemacka i Carevina bile su opkoljene sa civilnom svadjom i neredima. Mnogi su se bojali da ce Carevina pasti u komade.

Dvije protivnicke dinastije iz Njemacke plemića ustali su da zauzmu Carski prijesto-Velfs (ili Guelpe) i Hohenstaufeni. Hohenstaufeni su potomci Henrija 4-og sa ženske loze. Konacno, u 1138, Konrad 3-ći dosao je na Njemacki prijesto. Konrad-unuk Henrija 4-og i sinovac Henrija 5-og, jeste prvi kralj iz Hohenstaufenske familije. Hohenstaufeni ce vladati carevinom do 1268. Konrad da je naslijedio, u 1152 njegov sinovac Frederik, koji ce biti poznat u istoriji kao Frederik 1-vi Barbarosa ("crvena brada"). Frederik je formalno krunisan Carem od Pape Adriana 4-og u Rimu 18 Juna 1155. On ce skorom da vlada cetiri decenije. Frederik Barbarosa smatrao je sebe duhovnim nasljednikom njegovih predasnjih, Karlemagna i Ote Velikog (od kojih je on fizički potomak), i od velike carske tradicije. Njegova je želja da povрати slavu Rimskom Carstvu. Kako ce kasnije kronologija zapisati, "Za vrijeme cijele njegove uprave nista nije bilo blize njegovom srcu od ponovnog uspostavljanja Rimskog Carstva na njegovu sopstvenu osnovu.

Frederik je zaveo red i mir u Njemockoj, i posredovao je u Italiji i Papskoj politici. Ovo je spotaklo obnavljanje carskog sukoba sa Papinstvom u formi ljutog neprijateljstva sa Papom Adrianom. Kada sto su mnogi od njihovih predasnjih, Frederik je trazio da Crkva bude pod upravom autoriteta Carevine. Kad je upitan od koga je njegov carski ured primljen. Frederik je izjavio Papskom izaslaniku, "mi drizimo nase carstvo i nasu carevinu ne kao Papsko lenško dobro vec sa izborom vladara od Boga samoga". Papa Andrian je uzvratilo, "sto su bili Franci do Pape Zaharije dobro oslicom Pepinu? Stolica Petra daje i oduzima poklon!"

Frederik je shvatio, ipak, da potpun udar svadje sa Rimom moze imati teske posljedice. U 1177 on službeno objavljuje mir sa Adrianovim namjesnikom, Papom Aleksandrom 3-ćim, ali taj mir bice kratkog zivota.

"ZVIJER"

Car Frederik umro je nesretnim slucajem utopivši se u 1190 dok je vodio treće Krstase. njegov sin, Car Henri 6-ti (1190-1197) vecma je ucvrstio Holhenstaufensko Carstvo. Ali poslije njegove smrti, gradjanski rat je izbio u Njemačkoj. U 1212 jedan novi Njemacki kralj pojavio se iz ovog nereda. On je Frederik 2-gi, Frederika Barbarose unuk. U 1215 Frederik 2-gi krunisan je Svetim Rimskim Carem od Pape Inocenta 3-eg.

To je pod Inocentom 3-ćim (1198-1216) da je Crkva dostigla svoju najveću srednjovjenu moc. Vjeruje se da je svaka Evropska nacija osjetila silu ovog Pape. Inocent je trazio da smanji Carev

inu u igracku Pape. On je tvrdio da kralj ima svoju silu od Pape, isto kao mjesec sto dobiva svjetlo od sunca. Inocent je izjavio da je Papa manji od Boga ali visi od covjeka". "Ni jedan kralj ne moze da vlada radosno" Inocent je izjavio, "u koliko on pobozno ne služi Hristovom zamjeniku".

Car Frederik 2-gi nije se otvoreno svadjao sa Inocentom 3-im. On, je ipak, vodio zestoku borbu sa kasnijim Papom, uocljivo sa Gregorijem 9-tim (1227-1241).

Frederikova ambicija bila je da vlada cijelom Italijom, ukljucujuci Rim. Ova zelja za podpunom upravom nad Italijom dovela ga je u direktni sukob sa Papinstvom. Frederik je napokon iskljucen od Pape Gregoria, koji je nazvao cara jednim bezboznikom i personifikatorom Antihrista. "Iz dubene mora izidje zvijer", govorio je Gregori u odnosu na Otkrivenje 13, "ispunjen imenom hulinim... vidi glavu, sredinu i kraj ove zvijeri, Frederik, ovaj takozvani car".

Papa Gregori takodjer je govorio o Frederiku kao "ovaj skropion izbacuje otrov iz ujeda svoga repa". Frederik je dobacivao nazad, oznacavajuci Papu Gregorija kao Antihrista. "Rimska Crkva nikad ne gresi", produzio je Gregori, "suprostavljati se njoj suprostavljati se Bogu!" Papinstvo iz "zmija otrovnica" iz Hohenstaufena uplele su se u jednu smrtonosnu borbu. U ovakvom pobunjanju, posljedni ostatak careve sile bi ce ostecena skorom izvan oporavke.

"STRASNO VRIJEME"

Frederik 2-gi umro je u 1250 godini. On je od posljednih velikih Hohenstaufena. Sa njegovom smrću, Carevina je pala. Posljednji od Njemacke Hohenstaufenove dinastije je Konradin, unuk Frederika 2-og. U 1265 Papa je sklopio ugovor sa Karlesom iz Anjou, bratom kralja Francuske, u kome on nudi Karlesu kraljevstvo Sicilije kao nagradu za ciscenje Italije od Hohenstaufena. U 1268 Hohenstaufenova vojska je pobjedjena. Mladi Konradin je posjecen na javnom mjestu u Napulju.

Papinstvo je dobilo svoju pobjedu nad Hohenstaufenima. Dinastija je istrebljena. Ali Papska pobjeda je donijela politicku nestabilnost u Njemackoj. Njemacka je postala vise geografskog smisla nego nacija. To je jedna rasklimana konfederacija razdvojenik pokrajina. Njemacki kralj je postao jedan od najslabijih vladara na Kontinentu. Veliko medjuvladanje (1254-1273) kako ce ovo razdoblje biti najbolje poznato istoriji, jeset jedan buran i zbunjen period. To je ***kaiserlose, schreckliche zeit***- "tesko vrijeme bez cara". Zapadna evropa ce sada uci u novi fazu.

Velikom medjuvladanju dolazi kraj 1273. U toj godini, Carska kruna je osvezena i data Austrijskom vojvodi Rudolfu iz Habsburga. Carevina sada ima Austrisku glavu. Rudolfovi potomci-od Trojana i Merovingianskih potomaka podigao je rodbinski zamak u Svicarskoj u 11-om stoljecu. Oni su ga nazvali ***Habichtsburg*** -Zamak Jastreba. Odatle je, rijec Habsburg. Rudolf je prvi Habsburger da sjede na carski prijesto. On ce uspjati u zavodjenju neki dio stepena reda u carevini. KUCA Habsburgeraca igrace vaznu ulogu u evropskoj aferi za dolazece vjekove. Ideal o sveopstoj u pravi-ujedinjenoj pod jedan autoritet-nije mrtav.

DIO SESTI

HABSBURGSKA CAREVINA

Dvije decenije anarhije poznato kao "Veliko Medjuvladanje" (1254-1273) ostavilo je Njemack u u politickom rasulu. To je "opasno vrijeme bez cara"- ili kako to Njemci kazu ***Die kaiserlose schreckliche Zeit***. Novi period Njemacke istorije pocima kada su se Njemacki knezovi okupili u Frankfurtu u ranu jesen 1273 i izabrali Svetskog vojvodu kao Njemackog kralja. On je Rudolf iz Habsburga. Tri nedjelje kasnije 24, oktobra 1273-Rudolf je krunisan u gradu Ahenu, Karlemagno voj staroj prestolnici. Kasnije sledece godine on je priznat od Pape Gregoria 10-og.

Rudolf je prvi Habsburkovac da drzi ured Svetog Rimskog Carstva, kroz Francuski upliv u Rimu on je sprečen da bude sluzbeno krunian kao takav od Pape.

Rudolf je podigao Njemacku iz rusevina razorenu za vrijeme Velikog Medjuvladanja. On je o bustavio bezakonsku kracu vojvoda kod kuce i povratio Njemcaki ugled. On je takodjer utvrdio i dodao Habsburskoj starinsku zemlju, postavljajuci tvrd temelj za buducu Habsburšku moc. Veli ko postignuce dolazi u 1278, kad je Rudolf najurio non-Njemackog Otokara, kralja iz Bohemije, iz Austrije. Ova pobjeda ucvrstila je Habsburšku dinastiju kao teritorijalne vladare nad Austrijom, koje je postalo jedno od najacih Njemackih drzava. To ce postati teritorijalno jezgro buduće Habsburske sile.

"ZLATNA NAREDBA"

Rudolf 1-vi iz Habsburga umro je u juju 1291. Njemacki Carski Izabranici-Njemacki princevi koji su imali ulogu u izabiranju Cara-bili su zabrinuti zbog brzog napredovanja Habsburgasa. On i su stoga odbili da priznaju pravo Rudolfovom sinu, i umjesto njega oni su priznali Adolfa iz Nasau kao za kralja Njemacke. Vijek i po ce proci prije nego ce sledeci Hasburgeranin sjesti na carski prijesto. U medjuvremenu, u 1355, Karles 4-ti iz Luksenburga (sada Njemacki kralj i kralj Bo

hemije) primio je krunu Svetog Rimskog Carstva u Rimu. U nastojanju da obustavi rast politicko g nereda, on je izdao sledece godine jedan Carski proglas poznat kao "Zlatna Naredba". Ovaj dok ument istice jednu opsirnu proceduru za izbor i krunisanje Njemackog kralja. Sedam Njemackih plemica-ukljujujuci vojvodu iz Saksonije, markgrof iz Brandenburga i nadbiskup iz Trijera- ce o d sada odlucivati ko ce biti kralj Njemacke. Izbor ce potvrditi vecina glasova. Zlatna Naredba po stala je konstitucija Svetog Rimskog Carstva, i ostace njen fundamentalni znak za cetiri i po vije ka, sve do 1806.

PAPSKO OPADANJE

Primjecena je izostavka u Zlatnoj Naredbi a to je jedna uloga za Papinstvo. Papinska potvrda vise nije potrebna u izborskom postupku. Stvari su se pogorsale od postavljanja Inocenta 3-ga, ka d je Crkva izgledala nenaaljiva u svom ugledu i moci. Neclko godina prije Zlatne Naredbe, Pap a Boniface 8-mi (1294-1303) osjecao je jedan napredak nacionalne savjesti i napredovanja nove vrste svjetskog autoriteta u Zapadnoj Evropi. On je shvatio da bi ovo moglo biti opasno za Crkvu i pokusao je da utvrdi ponovo Papsku moc nad novim silama nacionalizma.

Njegov proglas *Clerics Laicos (1296)* zabranjuje kraljevima, pod kaznom isclanjivanja, da por ezuju svestenstvo bez Rimske dozvole. U drugom proglasu *Unam Sanctum (1302)* Boniface je tv rdio da postici spasenje, svaki covjek mora biti pokoran Rimu. U istom dokumentu, on je objavio vrhovnu vlast Pape nad Carevima: "Obadvoje sablja, duh i materijalns stvari su sila crkve; jedna koja se treba vijati za crkvu, druga od Crkve; jedan rukom svestenika, druga rukom kralja i vitez a, ali po volji i strpljivosti svestenika.

Jedna sablja, povrh toga, treba biti jedno pod drugim, i privremeni autoritet mora biti pokoren du hovnom".

Ali ova velika izjava o Papinskoj sili i pravu stigla je kasno. Na kraju Bonifacove uprave, Papi nstvo nije bilo vise moguće da izdrzi napredovanje nezavisnosti u svjetovnom carstvu. *Unam Sa nctum* dobio je zestoku opoziciju iz mnogih krajeva, mnogo zapazeni od Filipa Pravednika Franc uske. U jednopismu Bonifaceru, Francuski kralj usudio se da oslovi svestenika sa "Vase Velica nstvo Gluposti". Papinstvo je na opadanju. Sa svakom prolazecom godinom, postlo je jasno svim a da dani kada su Pape mogle komandovati jeste proslo. Sada mogu samo utjecati i savjetovati.

"BABILONSKO ROPSTVO"

Zbog nestabilnih politickih uslova u Rimu, Papa Klement 5-ti (1305-1314) preselio se da zivi u grad Avignon, jedno Papsko imanje u Francuskoj, u 1305. Tu je on bio predmet jednog jakog Fra ncuskog utjecaja.

Za nesto vise od 70 godina od -1305-1377 Papa je ostao u Avingonu. Pape su poslatli alatka Francuskog dvora. Ovo vrijeme bice poznato kao "Babilonsko Ropstvo" Crkve-odnoseji se na 70 -et godisnje izgnanstvo Jevreja u Babilon u sestom stoljecu P.H. Gubitak Papinskog ugleda je je ogoman. Vocstvo u Evropi cisto je preslo iz papinstva u svjetsku upravu. Njemacki plemici su vj erovali da je Rim samo jedno pravo mjesto za Crkvu. Napokon, u 1377, Papa Gregori 11-sti (137 0-1378), vratio se u Rim iz Avignona, time završavajući "Babilonsko Ropstvo". On je umro sled ece godine.

SUPARNICKE PAPE

Urban 5-ti, Italijan, izabran je za Papu sa popularnim zahtjevom u 1378. Ali Francuski kardinali drže da izbor Urbana je bezakonit zbog vanjskog pritiska na birace. Francuz, Klement 8-mi izabran je za Papu i upravljao je iz Francuskog-vladajućeg Avignona. Tu su sada dva Pape! Svaki islanjuje jedan drugoga kao "Antihrista". Drazava Evrpe pomaze jednog ili drugog odnoseći se na politicko razmatranje.

Papinstvo je rascjepano u djelove. Svaki dio Hriscanstva objavljuje jedno drugo "izgubljenim". Mnogi su bili nesigurni koji od ovih u stvari ima Papinski autoritet. Skorom za cetiri decenije, Zapadno Hriscanstvo je bilo podjeljeno. Istorija ce smatrati ovu situaciju kao "Zapadni Rasko!" (ili "Veliki Rasko!"). Ni jedan Papa nije htio da podnese ostavku ni jedan nije htio presuditi razliku. U 1409 kardinali i oba tabora sastali su se na zaboru u Pisa. Oni su trazili kraj raskolu sa odpu stanjem oba velika svestenika i izabrali su trecog covjeka, Aleksandera 5-og. Ali ova dva "svrgnuta" Pape odbili su da podnesu ostavku. Sad tu ima tri namjesnika za Papsku stolicu! Ovako nepodnosljiva situacija konacno je rjesena u 1417. Zbor u Konstanci svrgnuli su trojicu suparnickih PAPA i jednoglasno izabrali Papu Martina 5-og. Veliki Raskol je zavrsen, ali Papinstvo je izgubilo neopopravljeni ugled.

HABSBURGERSKI POVRATAK

U 15 vijeku, Njemacka je bila u jednom metezu od bitnih neutralnih vojvoda, nadvojvoda, markgrofova, pokrajina i gradova-kolektivno poznato kao "Njemacke". Tu nije bila "Njemacka" u jednom ujedinjenom smislu. Njemacki kralj vlada, ali malo upravlja. Oto Veliki i poveo je Njemacku na put da bude jaka, ujedinjena drzava ali nije uspjelo onako kako je on planirao. Kroz razdoblje decenija iskusenja Zapadne Evrope i Crkve, jedna ugledna familija radila je tiho iz kulisa. Ona je dodala svojoj potomskoj zemlji uporitste i ucvrscenu moc i osnovu. Sa da je spremna da ucini svoj upliv osjetljivim.

Drzana od clanova kuce Luksenburgovaca od 1347-1437, Njemacka carska kruna dosla je ponovo u vlasnistvo Habusburgerasa. U 1438, Habsburg Albert 2-gi iz Austrije postavljen je za kralja Njemacke. On je priznat za Svetog Rimskog Cara, ali nije bio krunisan. Od sada, carska titula bi ce prelazna u Habsburskoj familiji. Dom Hasburgera je na putu da postane mnogo jak da postane politicka sila Evrope.

U 1440 Fredrik 3-ci netiak sad pokojnog Alberta 2-og, proglasen je za Njemackog kralja. Nekoliko godina kasnije on je krunisan Svetim Rimskim Carom u Rimu od Pape. On ce biti posljednji i car krunisan u tom gradu. Opadajuci položaj Rima u Evropskoj aferi je tako buduci oslabljen. Frederik 3-ci ima jedan tajanstveni kraljevski monogram: samoglasnike afalbeta (A.E.I.O.U) Njegov znacaj? Ovo su prva slova rijeci *Austria est imperare orbi universo* - "Cijeli svijet je pokoren Austriji". Dom Austrije-Habsburg dinastija- stvarno je postavila visoko postignuce.

DINASTISKA ZENIDBA

Maksimilian 1-vi iz Habsberga, Fedrikov sin 3-ci, postao je car u 1493. On je vidjao sam sebe kao novog Konstantina. Njegova je duznost da sacuva Hriscanstvo od bica Turuskoga. U 1453 Otomanski Turci pod vodstvom Muhameda Pobjedioca uzeli su Bizantijum (Konstantiople), ukidajuci Istocno Rimsko Carstvo. Poslije vjekovnog opadanja posljednji prag Rimskog Carstva je nestao. Mnogi ce istoricari to poslije smatrati 1453 kao kraj vremena Srednjeg Doba.

Sa izracunatim postupkom dinastiske zenidbe, Habsburgovci su ucvrstili i prosirili svoju moc. Zenidba Maksimiliana Marije iz Burgundi, nasljednicu Neterlanda, dodalo je Holandsko carstvo pod Habsburšku upravu. Sin iz ovog braka Filip posle je ozenio Joana, cerku Ferdinandovu i Izab

elinu iz Spanjolske. Juan, jedini sin Ferdinanda i Izabele, ozenio je Maksimilijanovu cerku Margaretu, povezujući Kastile i Aragon u Spaniji sa Austrijom.

GLOBALNO CARSTVO

Sada je već 1500. Sin se rodio Joani i Filipu. Dali su mu ime Karles. Za istoriju, on će biti Karl es 5-ti-najveći od Habsburških careva. Karles je izabran za kralja Njemacke u 1519, poslije smrti njegovog djeda Maksimilijana. On je krunisan u Ahenu Oktobra 1520. U isto vrijeme on je dobio titulu Rimskog Cara-izabranika. Ali on nije odmah krunisan Svetim Rimskim Carem. Taj slučaj neće se odigrati za još jednu deceniju. U osobi Karlesa Spanska gospodarstva ujedinjena su sa Habsburškim posjedovanjem Neterlanda, Austrije i bilo gdje u Evropi. Nikad ni jedan monarh nije imao toliko vlasništvo!

Karles je imao više od 60 kraljevskih i princevih titula, uključujući kralja Njemacke, nadvojvodu Austrije, vojvodu od Burgandi, kralj Kastile i Aragona, kralj Madjarske-navedeno samo nekoliko od mnogih. Spanija je sama po sebi, kraljevina-svjetsko kraljevstvo, sa kolonijama čak i u Novom Svijetu. Carevina Karlesa 5-og proširila se od Beca do Peru!

Karles je izjavio, "u mom carstvu, sunce nikad ne zalazi". I tako je i bilo. Habsburški posjed sačinjavao je svjetsko pravo veliko moderno carstvo. Mnogi posmatraci počeli su vjerovati da na predak vrhovne vlasti narodnih država mogu se održati, i jedno sveopšte Hrisansko Carstvo postignuto u Evropi. Ali druge su sile već bile na poslu koje će na pokon pomesti njegov Habsburšku namjeru.

NOVI DUH

Duh Srednjeg Vijeka bio je jedan od vjere i odanosti instituciji. Pojedinaac nije bio smatran mnogo važan u sirem opsegu stvari. Ali sad je promjena u vjetru. Pokret je počeo u 14 vijeku Italija poznata u istoriji kao "Preporod". To je jedan od najvećih budjenja u interesovanju za literaturu i filozofiju od stare Grčke i Rima. To je obilježeno sa cvjetanjem umjetnosti, jedan zaokretaj prema cjeni vrednostnih stvari i jedan zivi interes u svjetskoj aferi.

Covjek je sada napredovao svjesan svoje sopstvene vrijednosti. Sadašnji svijet, radije nego "buduci svijet", postao je glavna briga. Preporod je donio jedan novi duh-jedan "paganski" duh, kako su ga neke savremene kritike opisale. To je jedan ispitivački i kritičarski duh, jedan duh sumljivosti. Nije iznenađujuće, ovaj novi duh izlegao je jednu pobunu protiv vremenopostovane institucije, obihvacajući Crkvu. Crkveni ideal više ne raspolaže sa istim pottovanjem među stanovništvom opecenito.

Personalni život Pape ovog perioda ne pomaze situaciji. Preporodjeni Pape isto kao Aleksandar 5-ti (1492-1503) bivši Rodrigo Borgia od zapazene Borgijeve familije-zivio je koruptivnim životom, zaboravljajući dužnost crkve u potjeri za personalnim zadovoljstvom. Kritični duh Preporoda proširen iz Italije sjeverno u Njemacke fakultete. Tu, nezadovoljstvo sa svestenskom korupcijom i nemoralom rastao je naglo. I tu, rano u 16-om vijeku, vjerska razlika je našla svog sampona.

DEVEDESET-PET TEMA

U 1511, jedan Njemacki kaludjer i ucenik po imenu Martin Luter posjetio je Rim. On je bio zgrožen sa korupcijom i izopacenoscju koju je on vidio otvoreno koja je postojala tamo. On je često

puta cuo popularnu izreku, "Ako postoji pakao, Rim je podignut na njemu". Sada, on u to vjeruje . Kad se vratio u Njemacku, Luter je jos vise bio uzbudjen sa postupkom prodavanja Papinskog oprastanja, ili pomilovanja grijeha. Probitacna prodaja oprostenja postala je velika trgovina u mnogim djelovima Evrope. Okrombra 31, 1517 Luter je pribijio oglas na ulazna crkvena vrata u Vite nbergu, Njemackoj. Na njemu su bila njegova "Devedeset-pet Predmeta" kritikujuci trgovinu sa Papinskim oprostjenjem. Oglas je poslat u Rim. U Junu 1520, Papa Leo 10-ti izdao je jedan Papsk i oglas kritikujuci Luterovu nauku.

10, Decembra 1520, Luter je javno spalio Papin oglas. Jedna crkvena revolucija koja ce biti poznata kao Protestanska Reforma sada je u punom pogonu! Ona ce se prosiriti kao divlji pozar kroz Njemacku i cak dalje. Luter je iskljucen u Januaru 1521. Odmah poslije toga, on je pozvan od kralja Karlesa 5-og, odanog katolika, da se pokaze na saslanju pred zborom Vormsa, jednog Njemackog grada na Rajni. Ali vec je bilo kasno da se spreco pokret. Zbor nije rijesio nista. Luter je odbio da se povuce-i Karles je objavio rat na protestante.

VJERSKO JEDINSTVO RAZORENO

Njemacki Protestanti postigli su brz napredak. Mnoge Njemacke pokrajine prekinule su vezu sa Rimskom Katolickom Crkvom. U 1531, Luteranski princ u Karlesovoj kraljevini uspostavio je zastitni savez poznat kao Smalkaldska Liga (Schmalkaldic League).

Preteca invazija Turaka sprecila je Karlesa da preduzme hitni stav protiv tih "bezboznika" Lutera na. U 1540, sva Sjeverna Njemacka je Luteranska. Luter je porusio stari poredak. Vjersko jedinstvo Evrope je razoreno! Nacije su krenule svojim vlastitim putem. Reformacija je unistila znacaj vlasti Svetog Rimskog Carstva. Kralj je sada postao glava jedne partije, katolika. Kroz spoljni izgled Sveto Rimsko Carstvo ce proizvesti za jos nekoliko vjekova, to nikad vise nije jedno isto. Politicka isto kao i duhovna misica Pape je zavrшена. Da zaustavi Protestansku Reformu, Rimskak Katolicka Crkva organizovala je "Protu-Reformaciju". Zbor u Trentu (1545-63) izvrsava jednu podpunu reformu Crkve i ucvrscava Katolicku doktrinu. Ovaj postupak uklonijo je mnoge zloupotreb e koje su prouzrokovale Protestansku Reformu, i preobradila Crkvu u mnogim djelovima Evrope .

Ali crkva je operusana daleko od vrhunca njene sile, kad se Papin autoritet osjecao i strepio u svakoj zemlji Evrope. "Ratovi vjerski i propast crkvenog jedinstva oznacilo je kaj teologije kao odlucujucu silu u Zapadnoj civilizaciji", jedna Zapadno Njemacka politicka licnost, Franc Josif Straus, uvidio je to vjekove poslije.

CETIRI MONARHA

U medjuvremenu, jedna upravo komplikovana situacija dogodila se na politickoj areni. Opce politicki dogadjaji u ranom 16 vijeku okretali su se oko cetiri jaka monarha; kralj Karles 5-ti, Francis 1-vi Francuske, Henri 8-mi Engleske, i Sulejman iz Turske. U istoj godini Karles je bio krunisan u Ahenu (1520), i novi Turski sultan sjeo je na prijesto u Konstantinple-Sulejman, poznat Turskoj istoriji kao "Velicanstveni". Otomanski Turci sad kontrolisu Istocni Mediterian i smatrani su kao ugrozitelji Hrisceanske Evrope.

Ali glavni protivnik Habsburgerasima je Francuska. Francuska je postala kao jedna glavna kontinentalna sila i jedan agresivni suparnik Njemackoj carevini. Hasburska sila sve samo sto ne obuhvaca Francusku. U odgovoru, Francis 1-vi povezao se sa Islamskim Turcima i Njemackim Protestantima, usprkos cinjenici da je on Francuski Katolicki kralj. U Engleskoj Henri 8-mi nastoji da znjadrzi ravnotezu da bi sprecio dominaciju Evrope od bilo Habsburskovaca ili Francuza. On je prebacivao svoj stav tamo-amo kako su uslovi zahtjevali, izjednacavajuci silu centralnik rivala.

SVETI RIMSKI CAR

U 1525, jedno obrambeno udruženje osnovano je da se zaustavi napredovanje Habsburske sile. To je Sveta Liga iz Kognake, sastavljen od Francuske, Papske pokrajine, Rima i Venecije. Engleska je pomagala ovu ligu. Rano u 1527, pobunjeničke trupe Karlesa 5-og marsirale su protiv Pape. One su usle u bezasticeni Rim i opljackali ga. Ovo je zloglasno *sacco di Roma* - Pljackanje Rima. Papa Kliment 7-mi predao se.

Papa se spremio za kompromis. On je sklopio mir sa Karlesom, i sastao se s njim u Bologni u februaru 1530. Tu, Papa Klement krunise Karlesa Svetim Rimskim Carem. Ovo je poslednji put da ce Sveti Rimski Car biti krunisan od Pape.

Karles vjeruje da car mora biti veci ako treba biti mir. Ali carska titula nije ono sto je nekad bila. Car je bio vise sjena nego stvarnost. Karlesov globalni-opseg carevine je ujedinjen samo u smislu da to ima jednog zajednickog vladara. Nacionalna-drzava je na pojavi, i carevina je raskidan a vjerski. Karlesu su se suprostavljali princeva cija je sila jaca kad je carevina slabija. Pravi opstanak Karlesovog velikog carstva je u samposebi zapreka. Tu su mnogi problemi u mnogim mjestima. Politicka situacija je strasna.

U 1546, otvoren gradjanski rat je izbijo medju Smalkaldicke Lige i Katolicke vojske vodjene od Karlesa. Carska armija je pobjedila Ligu u Muhlbergu u aprilu 1547. Ali novi je rat izbilo u 1551. On se produzio za cetiri godine. U septembru 1555, mir u Augsburgu završio je neprijateljstvo. Ovo je stavilo sluzbenu potvrdu Luteranskoj vjeri u Evropi. Sada, dvije opozicioniske Hrisćanske zajednice mogu zakonski da zive zajedno u Svetom Rimskom Carstvu jedna pored druge. Prihvatanje teritorija carevine mogu da izabiraju izmedju Luterana ili Katolika, svaki princev izbor postaje obavezan za njegove podanike. Karlesov san da ispravi vjersko ujedinjenje kroz svoje gospodarstvo bilo je smeteno. I sa daljnim utvrdjenjem vlasti princeva, Augsburgovo utvrdjenje pojačalo je decentralizaciju Njemacke.

ISTORISKO NADAHNUCE ZA DANAS

Razocarani u svojoj ambiciji i bolestan, Karles 5-ti odrekao se prestola i otisao u manastir u Augsbu 1556. On je predao vlast uprave nad Spanijom, Netherlandom i Italijom svome sinu Filipu 2-om. njegovom bratu Ferdinandu dopao je carski ured i Habsburska zemlja u centralnoj Evropi. Poslije 56 godina vladanja, Karles-poslednji svjetski vladar Zapada-stao je u stranu. Istorici ce ga smatrati da je bio najveći monarh koji je nosio carsku krunu poslije Karlemagna. On je umro 21. Septembra 1558. Karles 5-ti bio je poslednji car koji je aktivno pokušao da ozivi starinsku ideju ujedinjene carevine koja obuhvaca cjelokupni Hrisćanski svijet. Nadahnut sa pomisli duhovnog i politickog ujedinjenja Hrisćanskog carstva, on se snazno borio za ujedinjenu Crkvu.

Vise od cetiri vijeka poslije Karlesove smrti, 20-og vijeka potomak-Oto von Habsburg napisao je biografiju o svom slikovitom potomku. Dr. Habsburg ce navesti da "On (Karles 5-ti) je pokušao da ne da pobjedi ili da upravlja, vec da uspostavi naciju u jednu slobodnu zajednicu jednakih partnera. Njegov konacni smjer bio je da uspostavi jedno udruženje naroda, koji bi zadržali njegov vlastiti poseban karakter i zakon, koji bi bili povezani zajedno sa ujedinjenom Crkvom i zajednickom zeljom da zastite Zapad".

Dr. Habsburg takodjer ce zabiljeziti: "Ideja se pojavljuje na površinu u ovoj drugoj polovini dvadesetog vijeka, da je iznenadjujuce povezano ovim problemom i pomisljama koje su prezaokupirale Karlesa...zajedno sa ekumenicitom (pokret koji ucvrscuje Hrisćansko ujedinjenje), Evropsko ujedinjenje postao je glavni predmet naseg vremena... Narod ujedinjene Evrope je zauzeo stav opet. Narod jednom opet postaje da cijeni da vjera i politika su stvarno neutralne..." U sabiranju uloga

e Karlesa 5-og, Dr. Habsburg primjetio je: "Tako Karles 5-ti jednom smatran kao posljedni borac u jednoj zanje cete akciji, odjednom je vidjen da je bio predhodnik... Nasa generacija naci ce ist orisko nadahnuce u pomisli posebno drzana u osobi, umu i politickom pogledu Karlesa 5-og... "P ogotovo kao sto on prestavlja jedan stalan ideal, kralj (Karles 5-ti) poslije vise od pet stoljeca, jos uvijek zivi medju nama-ne samo kao nas Evropski pradjed, vec kao jedan vodac prea vjekovima koji dolaze.

DIO SEDMI

NAPOLEON I PAPA

Habsburski san za ujedinjenom Evropom obuhvacajuci cijeli Hriscanski svijet bio je sprečen sa silom nacionalizma i vjerske mrxze. Smalkaldidski Ratovi izmedju luteranskih knezevina iz Svetog Rimskog Carstva i katolickih knezevina vodjenih od kralja Karlesa 5-og završio se u 1555 sa mirom u Augsburgu. Sada, oboje Rimski Katolici, i Luterani su službeno priznati u carevini.

Ali ovaj nagodbени mir ima mnogih slabosti i nezadovoljаva nikoga u potpunosti. I ne priznaje Calvinizam, vjera koja se širila brzo u posljednoj polovini 16-og vijeka. Politicko suparništvo u mnogim malim knezevinama su izrazetane sa vjerskom razlikom medju njima. U 1618, nestabilni mir je propao i najveći od užasnih vjerskih svadja izbio je-trieset godišnji rat.

TRIDESETO-GODISNJI RAT.

To je od pocelo kao jedna vatra izmedju Katolika i Protestanata, ali se ubrzo razvila u zivot-i-s mrt nacionalne borbe izmedju Francuskih Bourbona i Austro-Spanskih Habsburgerasa za prevlas t nad Evropom! Nije jos od Atila Huna kontinent Evrope vidio takvoga pokolja i razora. U ovo m ratu svi su gubili. U 1648 mir iz Vestpalije zavrrio je rat i uspostavio nesiguran mir na kontine tu. Ali Njemacka okolina je razorena. To ce uzeti jedan vijek da se oporavi. Taj rat nanio je teski udar Svetom Rimskom Carstvu. Od sada pa nadalje, carevina nema istorije sama o sebi. Ona je postala raspusteni sastojak od razlicitih protivnickih drzavica. U 1700, Njemacka je krpez od vis e nego 1.700 samostalnih i polu-samostalnih knezevina i vlastela. Oni su vazali Habsburgskog car a po imenu samo.

Bez jednog jedinstva i pokorne carevine, careva pozicija u Evropi je slaba. Izgled za ostvarenj e jednog Evropskog carstva-ujedinjeno Hriscanstvo-izgleda mnogo tamno. "Sveto Rimsko Carst vo" postojalo je samo jedno supljo ime. Francuski filozof Voltaire kratko ce opisati da je "Niti sv eto, niti Rimsko, niti Carsko". Ipak, vanjski izgled i titula carevine je produzena.

KRALJ-SUNCA

Daljne ugrozavanje opstanka Svetog Rimskog Carstva jeste napredvanje Francuske sile. U 166 1, mladi kralj Louis 14-sti uzeo je aktivno personalno kontrolu drzavne vlasti Francuske. Louis je imao jak osjecaj kraljevske duznosti. On je htio da postani glavni princ Evrope. On je zamislja o sebe kao nasljednika Karlemagna i nastojao je da vaskrsne Francusko carstvo pod njegovom up ravom. Vladajuci iz njegove velike palate u Versaillesu. Louisova kraljevska vlast jest apsolutna "L'etat c'est moi" on je izjavio-"Ja sam drzava!" On je popularno poznat kao "Veliki monarh", i k a

o Le Roi Soleil -"Kralj Sunca". Pod Louisom, Francuski ugled u Evropi se prosirio. Francuska ar mija postala je najaca u Evropi. Francuska monarhije stigla je do vrhunca.

Louis se natovario na duge serije ratovanja u namjeri da odrzi Fransusku upravu kontinenta. Ovaj poduhvat dovodi do konacnog poraza. Najveci od ovih sukoba jeste rat oko Spanskog naslj edstva (1701-14) u kojim se Louis bori da obezbedi krunu Spabije za svoga unuka. To je najvisa tocka utakmice izmedju Bourbona i Habesburgovaca. Francuska armija dozivela je teske poraze . Osiromasljena Francuska je svedena na drugu ratu Evropske sile-za momenat.

OSNIVANJE PRUSIJE

U medjuvremenu, druga Evropska sila je na pomolu-Protestanska pokrajina Brandenburga, ub rzo ce biti poznata kao Brandenburgova-Prusija, prostije Prusija. Prusijom su upravljali Hohenzo leri, familija Njemackih grofova. U Maju 1740 Frederik 2-gi dosao je na prijesto kao kralj Prusij e. Istorija ce ga znati kao Frederika Velikog. Frederik je vjerovao da tu mora biti jedna *treca* sila da se uspostavi u Evropi da protutezi snazi Francuske i Austrije.

Ta slia, on kaze, mora biti Prusija. Pod Frederikom, Prusija postaje jedan suparnik Austriji za kontrolu Njemacke drzave. Ne katolik, Frederik drzi Katolicki Habsburg u ponizenju i podmetnu o ih je javnom izrugivanju. Federik uspostavlja jednu jaku vlast i dobru armiju. U kratkom vreme nu, Pruski vojni ugled postao je nenadmasiva u Evropi. Veliki rat u ovu oblast dowao je 1756. To je sedmo-godisnji rat, pritisnut Frederik od zajednicke armije Austrije, Francuske, Rusije, Sv edske i Saksonije.

Frederik je snazno napadnut, i njegova se vojska suocila sa unistenjem. Vlastiti opstanak Prusije je u opasnosti! Na kraju, smrt Elizabete Ruske i iscrpljenje Francuske spasilo ga je. Sama Austr

ija i njeni saveznici nisu mogli savladati Frederika. Austrija je morala priznati činjenicu da je Prusija jaki suparnik za vodjstvo u Njemackoj. Jos jedan vijek je prosao, Pruski kralj u stvari je postao kralj jedne ujedinjene Njemacke.

POTOP

Nazad u Francusku, situacija je grozna. Louis 14-ti je umro. Njegov slabi pra-unuk, Louis 15-ti, posvetio se jurenju žena. "Ape's Moi Le Deluge", izjavio je on, "Poslije mene potop". I tako je bilo. Uprava njegovog unuka, Louisa 14-og, pocinje u 1774. To je pocetak revolucije. Razuzdanost Francuske monarhije skorom je upropastila zemlju. Raskosno razbacivanje dvora-izjedeno od Louisove omrznute raskosne kraljice Marije Antoinete-zasluzila je prezor Francuskog naroda. Beskrajne feudalne privilegije plemica je sirokog razmjera. Nezadovoljstvo je bilo svakuda prisireno. Porez suvise tezak. Bijeda obicnog covjeka dosla je do krajnje tacke. Dogadjaji sada idu suvise brzo.

Na 14. Juna 1789, stanovnici Pariza uzeli su stvar u svoje ruke. Razjarena rulja napala je na Bastiljski zatvor, mrski simbol absolutne monarhije i despotizma. Ovaj dogadjaj prouzrokovao je velicanstvenu eksploziju koju ce istorija nazvati Francuskom Revolucijom. Pobuna se prosirila nabrzoo kroz Francusku. Kruna i gospoda pala su pod opsadu. Seljaci su popalili tvrdjave i terorisali nje ne plemicke posjednike. Pobunjenicka vlast uzela je kontrolu drzave u svoje ruke.

Louis 14-ti i njegova kraljica su zatvoreni. Poslije su sudjeni i pogubljeni. Krvava uprava teror a je u zemlji, dok su plemici i osobe koji su stvarno ili pod sumnjom bili protiv revolucije završili i su pod ostricom giljotine.

KANOSA U POVRA TKU.

Religija je takodjer napadnuta. Crkva u Francuskoj stavljena je pod drzavnu kontrolu. Crkvena zamlja i imavstina bilo je zapljeno, vjerski obredi su suzbijeni, i svestenstvo je trebalo poloziti i zakletvu vjernosti konstituciji. Slika je malko bolja bilo gdje u Evropi. Kroz decenije, Pape su bili skorom iskljuceni iz politicke afere u Evropi. Pod Papom Piusom 6-im, Papa iz 1775 do 1799, Papinstvo je stiglo svoju podnoznjaku. To je bilo sve ali samo bez vlasti i uprave. U Habsburškoj upravi, Katolicka crkva jos je imala utjecaj, ali i tu su bili podvrgnuti pod drzavu.

Francuska armija marsirala je na Rim i okupirali su grad u ranoj 1798. Republika je proglasena. Pius je odbio da se odrekne svoje privremene uprave, i odveden je kao zatvorenik od Francuza u Martu 1799, gdje je i umro u Valenci u augustu. To je jedna "Kanosa u obrtaju". Crkveni upliv je opao mnogo od vremena kada je Papa Gregori 7-mi, "gospodar nad carevima" prisilio kapitulaciju Henrija 4-og u Kanosi, Italija u 1077.

NOVA ERA

U Parizu, radikalne politicke vodje takmicili su se jedan sa drugim za vlast. Korupcija, nesposobnost, proljev krvi i histerija su vlast dana. Usred ovog domaceg nemira, jedna nova zvijezda je na pomolu Francusko nebeskog svoda: Napoleon Bonaparte. U ocajanju, stanovnistvo se okrenulo ka njemu za pomoc i olaksicu. Novo doba je na pomolu da odpocne u Francuskoj. Napoleonov dolazak na vlast bio je prolazno sjajan. Star 26 rođen u Korzici vojni genije iz Bizantiskog porijekla postao je komandant Francuske vojske u Italiji. U 1799 mladi heroj vratio se iz pohoda protiv Engleza u Egiptu. On je uzeo vlast u prostom potezu, postavljajuci novu vlast od tri osobe. Poza

jmivsi titulu starog Rima, on ih je nazvao konzul. On sam bio je Prvi Konzul-jedan podpunni dikta tor u 30-oj godini!

Kao Rimski car, Napoleon je uzeo svu vlast drzave u svoje vlastite ruke. On je sanjao da post ane drugi Siza. Klasicne zamisli ispunile su mu glavu. Poprsje Julije Cesara ukrasavalo je njegov ured, "Ja sam iz rase Cesara, i najbolji od onih koji su postavili temelj", Napoleon bi govorio.

Korzikanski patriota Paskvale di Paoli bio je prvi koji je prepoznao Rimljana u Napoleonu. "Tu nema nista moderno o tebi, Napoleone", on je jednom istakao, "Dosao si iz doba (klasicnog biografa) Plutarka!" Napoleonov san o vaskresenju Rimsko-Evropske civilizacije dominirala je kroz Francusku. On je dorastao do usred snova klasicnog svijeta. Sad je on mislio da ih on stavi u realnost.

PRELOM ISCJELJEN

Jedan od prve Napoleonove brige bilo je Papinstvo. "Upliv Rima je neprebrojiv" izjavio je on. "To bi bila ozbiljna greska razdvajati se od ove sile". Napoleon je shvatio da se Papinstvo ne mo ze osvojiti sabljom. Ono treba da dodje u izraz sa tim u namjeri da bude siguran u to. U 1801 kon kordat je podpisan izmedju Francuske i Papinstva. Katolicka Crkva je opet postala sluzbena crkv a Francuske prelom je iscjeljen. Sledece godine, Napoleon je izabran "prvim konzulorom dozivot no". Francuska se u potpunosti stavile u njegove vlastite ruke. On je isao nemilosrdno prema svo me konacnom cilju. Ni jedna ruka ne moze ga zadržati.

CARSKO KRUNISANJE

U 1804 sve su zavjese uklonjene na stranu. To je godina sudbine. U maju Francusko izvrsno vjece glasalo je u korist da proglase Napoleona carem. Skupstina je odobrila stvar odmah poslije toga. Glasanje je odrzano kroz Francusku. Glasova je bilo 3,572,329 u korist, 2,569 protiv. Napol eon je postao Car Francuske, njegovo carstvo i carevina. Ti isti Francuzi koji su ukinuli monarhij u 12 godina ranije sada su je ponove uspostavili!

Napoleon je pozvao Papu Piusa 7-og (1800-1823) u Pariz "da dade najvece vjersko oznacenje pomazanje i krunisanje prvog cara Francuske". Papa je presao Alpe kasnije u Novembru. Velica nstveni obred krunisanja odrzan je u Katedrali Notre Dame na 2, Decembra 1804, hiljadu godina poslije Karlemagnova krunisanja od Leo 3-ga u Rimu. Napoleon je dosao k visokom oltaru vode ci svoju zenu, Josepinu po rukom. Ona je bila divna, Kreolka, rodjena u Martiniku u Zapadnom Indies. Papa je cekao, opkoljen kardinalima. Napoleon je stigao. Svi su ocekivali da klekne pre Papu. Ali, na cudo zbora, Napoleon je uzeo krunu iz Papinih ruku, okrenuo ledja Papi i oltaru i krunisao sam sebe! On je onda krunisao svoju klececu zenu Caricom. Napoleon je sluzben car Fr ancuske u 34-oj godini zivota. On je to ucinio jasno da religija mora biti u rukama drzave. Papa je bio obavjesten o Napoleonovoj namjeri ukratko pred samu ceremoniju, ali on je odlucio da pri sustvuje , svakako. On je tada pomazao i blagoslovio carski par.

U 1806-oj Napoleon je krunisao sam sebe sa proslavljenom "zeljeznom krunom iz Lombardije . Jedna od najvećih simbola Evrope, ova ista kruna bila je nosena od Karlemagna, Ote Velikog, i drugih Evropskih vladara.

NASLJEDNIK KARLEMAGNA

Kroz godine, Napoleon je vidjao sebe kao Aleksandera Velikog i jednog modernog Rimskog Cara. Sad je on poceo smatrati sebe vise kao nasljednika Karlemagna. On je otisao u Ahen za slu

zbenu posjetu grada velikog Francuskog cara. "Ne ce biti mira u Evropi", rekao je on svome drug u dok je stajao pred spomenikom, "sve dok cijeli kontinentat ne bude pod jednim vrhovnim gospo darom, jedan Car, ciji glavni oficiri su kraljevi, ciji generali su postali monarhisti". Napoleon je imao uvid pobjede na širokom opsegu. To ce biti on koji ce povesti stav Karlmagna, Ote Velikog i Karlesa 5-og u moderni svijet. "Ja nisam naslijedio Louisa 16-og, vec Karlemagna", izjavio je Napoleon. U 1805, Napoleon je postavio sebe kraljem Italije. "Kad vidim prazan prestol osjecam potrebu da sjednem na njega"

"CUDO" U AUSTERLIKU

Na 2 Decembra 1805, Napoleon je udariju na zajednicku amirju Rusije i Austrije u Austerliku. Jutro u gustoj magli. Rusi i Austrianci nisu mogli ocekivati nista bolje. Pod njenom zastitom, Austrisko-Ruska armija moci ce da izvedu svoj manevar da Francuzi ne vide sto oni rade. "Ali od jednom" kako je to jedan istoricar opisao, "sunce sa neobicnim svjetlom, prodrlo je kroz maglu, sunce Austrelika. To je bilo u tom svjetlu sunca da je Napoleon od jednom poslao veliku konjick u silu pod komandom marsala Souлта u otvor ostavljen izmedju centra i lijevo od Austro-Ruskog borbenog položaja". Ovaj otvor bio je Napoleonu potreban. Njegova pobjeda je ucvrscena. Mno gi ovo vide kao rezultat svetog posredovanja.

Francuska je sada bez pogovora vodeca sila na Kontinentu. Austerlik dao je Napoleonu povec ano uvjerenje. "Kazi Papi", on je pisao Rimu, "Ja sam Karlemagna, Sablja Crkve, njegov Car i k ao takav zelim da se postujem"! Sa obnovljenom snagom Napoleon je napredovao napred sa svoj im planom za Ujedinjenu Drzavu Evropu-Ligu Evropske Drzave pod Francuskom hegomonijom. "Sabracu sve narode u jedan", on je izjavio.

SVETO RIMSKO CARSTVO RASPUSTENO

U Julu 1806 Napoleon je organizovao Savez Rajne (Rheinbund) To je bio savez svih pokrajina Njemacke (ne ubrajajuci, svakako Austriju i Prusiju) pod svoju zastitu. Sa uspostavom ove Fran cusko-upravne federacije, to je postalo jasno svima da Austrisko-vodjeno Sveto Rimsko Carstvo jeste mrtvo. Napoleon je prepravio mapu Evrope. On je glava Zapadne Evrope, i ocito je diktator u Njemackoj drzavi. On je oteo Sveto Rimsko Carstvo prvenstvo medju Evropskim monarhisti ma.

U pogledu ove cinjenice, to je glupo za Austriskog nadvojvodu da on nosi velicanstvenu titulu "Svetog Rimskog Carstva", zamisljati da je najveći nad Hriscanstvom. Na 6 Augusta 1806, Sveti Rimski Car Francis 2-gi formalno je dao ostavku na svoj cin i lisio sam sebe svoje kraljevske kru ne. On je sada jednostavno "Car Austrije". Tehnicki, Napoleon je ukino umiruce Sveto Rimsko C arstvo, ***Sacrum Romanum Imperium***. Ali on je to radio tajno, ali pod drugim imenom, za josdr ugih osam godina. U Oktomburu 1806 Napoleon je pobjedio Prusiju u borbi kod Jena i Aurestaga. Ni jedan sila ne moze se odzhati pred njim. On je neopoziv Car Zapada.

ISKLJUCENJE

U medjuvremenu, odnos izmedju Napoleona i Papinstva pogorasavao se brzo. Pius 7-mi odbi o je da bude clan Napoleonova Kontinentalnog sistema, carskog plan da zatvori Veliku Britaniju od svakog dodira sa Kontinentom Evrope. Na 2 Februara 1808, Francuska vojska okupirala je Ri m. Papa je uhapsen i zatvoren. "Sadasnji Papa ima veliku moc", Napoleon je pisao svom bratu. "Popovi nisu postavljeni da vladaju".

U 1809, Napoleon je objavio da Papska Drzava je prisvojena kao jedan dio Francuske Carevine. Pius odgovara sa ukazom isključenja na 10-og juna. Napoleon odgovara? "U ovim svjetlim da nima niko nego djeca i sluskinje boje se ukletstva", on se smijao. Papa je postao Napoleonov zatvorenik, i napokon je premjesten u Fontainebleau, u blizini Pariza. On se nije vratio u Vatikan sve do Maja 1814.

USPON I PAD

U Aprilu 1810 Napoleon je oženio nadvojvodkinju Marie-Louise iz Austrije, raspustajući svoj bez djece brak sa caricom Josepinom. Marie-Louise je jedna Habsburgova princeza, starija cerka posljednog Svetog Rimskog Cara, Franciska 2-og. U Martu 1811 ona je rodila Napoleonu dugo-očekivanog sina, kome je data titula "Kralj Rima". I ako radostan na rdjenju nasljednika Napoleon je bio nemiran. Zapadna Evropa postala je bitna mala za njega. On je sad planirao sto ce biti vrhunac njegove karijere-prisvajanje Rusije u njegovu Kraljevinu.

U Junu 1812 Napoleon i njegovih 600.000 ljudi Velicanstvena Armija presla je u Niemen Rijeku i napala Rusiju. Sljedecu borbu kod Borodina na 7 Septembra, Rusi su se povukli. Francuzi su stigli u Moskvu na 14 Septembra i nasli su je popaljeno od Rusa. Ali Napoleon je dostigao sam sebe. U pokusaju da uhvati mnogo, izgubio je sve. Smrzavajuca Ruska zima progutala je njegove ljude-mnoge hiljade. Porazavajuce povlacenje pocima iz Rusije.

To je pocetak kraja. Napoleon se vratio u Francusku izgubivsi vise od 400.000 ljudi! Nadpis je na zidu. U Oktobru 1813 Napoleon se sukobio sa saveznickim armijama Prusije, Rusije i Austrije u Leipzigu u "Borbi Nacija". Njegova armija je iskomadana. Saveznici su krenuli na Pariz. U Martu 1814 ugovor u Caumontu je podpisan od Rusije, Prusije, Austrije i Velike Britanije. To je uspostavilo Bourbon dinastiju. Sa svim razorenim oko njega, Napoleon na pokon napusta u korist svoga mladog sina 6 Aprila 1814 godine. Saveznici su odbacili ovo resenje. Skupstina, takodjer, nije priznala titulu djeteta, i pozvali su Bourbon Louisa 18-og na prijesto umjesto. Napoleon onda podnosi ostavku bezuslovno i izagnat je na ostrvo Elbu.

U BEZDAN

Sa padom Napoleona u 1814, vrijeme-postovanog sistema Rimsko-nadahnutu uprave prvo vas kršnute od Justiniana u 554 A.D doslo je kraju poslije 1.260 godina.

Godinu kasnije Napoleon je pobjegao iz svoje sopstvene kuce. Rekrutuje armiju i marsira na Paris. Njegov kratki povratak ce trajati nesto manje od oko 100 dana. Na 18 Juna, 1815 Napoleon se suočio sa zajednickom Britansko-Pruskom armijom blizu Belgiskog grada Vaterlu. Poslije teške borbe on je doživio poraz. Kako je Francuski pisac Victor Hugo napisao, "Doslo je vrijeme za ovog velikog covjeka da padne".

Na 15 Jula Napoleon se predaje, kao zatvorenik, odlazi na ostrvu Svete Jelene, jedno vulkansko ostrvo u Juznom Atlanskom Okeanu. Mali Korzikanac koji je pobjedio Evropu postao je krletka a jastreb. "Sto mogu ja da radim na ovom malom kamenu na kraj svijeta?" jadikovao je on.

Iz bezdani Svete Jelene, sjeca se Napoleon: "Zelio sam da nadjem Evropski sistem, jedan Evropski zakonik zakona, Evropski sudski sistem. Tu bi bio samo jedan narod kroz Evropu". Napoleon je umro 5. Maja 1821, na Svetoj Jeleni, buduci polako trovan od jednog svog zemljaka. Njegov san ujedinjene Evrope bice ostavljen drugima. Dok je Napoleonovo tijelo bilo ukopano na ostrvskom kamenitom tlu (poslije ce biti preneseno u Paris), Kontinet je poceo sa se reformise i zaokruzjuje sam sebe. Narod Evrope se kreće u napred jednom novom poretku- i jednoj neočekivanoj sudbini.

DIO OSAM

DRUGI RAJH

Napoleonov pokušaj da uspostavi Rimsko Carstvo bio je samo jedan kratko traje uspjeh. Napoleonov poraz u Waterloo 1815 poslalo je jednog-vremena vladara Evrope u izgnanstvo na kamenit o ostrvo Svete Jelene u Juznom Atlantiku. I njegov san za jedinstvo Evrope propao je sa njim u ponor. Pobjedjena Francuska smanjena je na njene 1790 granice, određena da isplati veliku novca nu osetu i prisiljena da se pokori vlastima okupatora. Nepopularni Bourboni su postavljeni na Francuski prijesto pod Louisom 18-im, brat Louisa 16-og. On će vladati kao Francuski kralj sve do njegove smrti u 1824.

SLABO UDRUŽENJE

Ali afera ostale Evrope takodjer se treba reorganizovati. Za ocuvanje protiv ponovog rata, kongres u Becu sastao se da prepravi mapu Evrope i donese stabilnodt ratom-iznemoglom kontinent u. Medju glavnim pregovaracima je Austriski kancelor Princ Meterik, Britanski ministra vanjski

h poslova plemić Kastlereigh, car Aleksandar prvi, Ruski, Pruski kralj Frederik Viliam 3-ci, Francuski predstavnik Tolejrand i papski delgat kardinal Konsalvi.

Internacionalni zbor preradio je politicku garnicu Evrope. Jedan od rezultata kongresa ja da us postavi Njemacku konfederaciju (Deutscher Bund). pod upravom Austrije. Umrlo Sveto Rimsko Carstvo Njemacke nacije ne postoji vise. Napoleonovo reorganizovanje Njemackog ucvrscenja povezalo je male Njemacke drzavice u jedan veliki opstanak. Novo Njemacko udruzenje jeste udruzenje od 39 glavnih Njemackih pokrajina. Ali to je slaba organizacija. Jedinstvo je stalno bilo poljuljano od rivalstva izmedju pokrajina. Ova klimavo povezana liga sepace sve do 1866.

PRVI KORAK KA JEDINSTVU

Princ Meternik (1773-1859), Austriski kancelor, trazio je da Austrija bude sila u Evropi i neoporna glava Njemackog-govora naroda. Ali to se namjeri suprostavila suprotnicka Prusija. Pod Ferdinandom Velikim (kralj u Prusiji 1740-1786), Prusija je postala suparnik Austrije za kontrolu Njemacke drzave. Ovo rivalstvo je proizvedeno. Prusija je jos trazila da postigne gormju ruku u Njemackoj aferi.

U 1834, Prusija je organizovala jedno Njemacko trgovacko udruzenje, poznato kao Zollverein, pod Pruskom upravom. To je otvorilo slobodni trgovinski prostor kroz veci dio Njemacke, uklanjajuci neograniceno ogranicenje za promet. I, znacajno, to je oslabilo Austriski polozej u oblasti. Zollverein je dokazao da Njemci cijene zajednicku saradnju. To je spotaklo zelju za jedinstvom. Istorici ce se osvrnuti na trgovinsko udruzenje kao jedan kljucni korak na putu prema Njemackom stvarnom jedinstvu.

REVOLUCIJA U FRANCUSKOJ

Nazat u Francusku, revolucija u Julu 1830 izagnala je Bourbonce sa prijestola. Bourbonksi kralj Karles 10-ti (1824-1830) pobjegao je u Englesku u izgnanstvo. Novi kralj Francuske je Louis-Filipe, vojvoda iz Orleansa. Kroz rodbini izganatog kralja Louis-Filipe imao je ugled kao jedan na prednik. On je vladao skorom 18 godina kao ustavni monarhista. U 1848, ustanicki talas zahvatio je Evropu. Bez bojnosti i nepopularnosti Louis-Filipe bio je jedna zrtva. Napustajuci prijesto u Februaru, on takodje bjezi u Englesku. Na 10 Decembra 1848, Louis Napoleon Bonaparte (1808-1873) stricevic kasnijeg cara Napoleona 1-og izabran je za predsjednika Francuske Druge Republike. Republika, napokon, je kratkog zivota.

U posljednjem mjesecu 1851 Louis Bonaparte izveo je siroko popularni coup *D'etat* uspostavljajuci jednu opunomocnu vlast pod njegovom upravom. Glasanje je bilo po volji da se uspostavi Carevina. Druga Carevina zvanično je uspostavljena 2 Decembra 1852, dan Louisa Napoleona krunicanja. On je nazvao sebe Napoleonom 3-im, carem Francuske.

(Napoleon 2-gi, mladi sin Napoleona 1-og umro je 1832). Glavna briga njegove uprave bi ce ugrozavanje zurbе od jedne ujedinjene Njemacke nacije. Pozornica je postavljena za jedan ogromni sudar ambicija koji ce potresti Evropu iz njenog temelja.

KUCA SAVOJ-a.

U medjuvremenu, u Italiji, vazna serija dogadjaja zauzimala je mjesto. Kongres u Becu opet je pocjepao Italiju u mnoge male drzavice. Vecina poluostrva je sada zauzeta od Austrije. Samo kraljevina Sardinija-Piedmont je slobodan od Austriskog upliva. U 1849 Viktor Emanuel 2-gi dosao je na Sardiniski presto. On je glava kuce Savoja. Za vrijeme 18-og vijeka, ova je dinastija postal

a je vlast ostrva Sardinije i teritorije u sjevernoj Italiji, koncentrisana na predjelu Piedmonta. Pre stolnica kraljevine Sardinije i Piedmonta je Torino.

Napredujući pokret sada je na putu za Italijansku slobodu i ujedinjenje. To je zvano Risorgimento ("novo podizanje"). Viktor Emanuel je jedan odani pomagač za povod Italijanske samostalnosti. U 1852, grof di Cavour (1810-1851) postao je predsjednik Sardinije-Piedmonta. On je potom ak od jedne stare grofske familije iz Piedmonta. Kao njegov kralj, Cavour je odan za odvajanje od Austrije radi Italijanske afere i da uspostave jedinstvo Italije pod kucu Savoja.

GARIBALDI CRVENOKOSULJSI

U Julu 1858, Cavour sastao se sa Napoleonom 3-cim, kraljom Francuske. Oni su se slozili da i zazovu Austriju u rat. Rat je izbio 1859. Francusko-Italijansko udruženje uspjelo je da slomi silu Austrije na Italijanskom poluostrvu. Ali u posljednjem monetu, Napoleon 3-ci, iznevjerio je Italijane i sklopio ugovor sa Austrijom. On je zelio da si Italija oslobodi od Austrije ali nije zelio da se poluostrvo ujedini pod Savoje. Usprkos ovom podbacaju, pokret za Italijansko ujedinjenje se proizuo. Druga osoba sada se pokazala na slici: Guzepe Garibaldi (1807-1882). Ranijih godina, Garibaldi se uclanio u mladu Italiju, jedan pokret za Italijansko ujedinjenje osnovano od revolucionariste Guzepe Mazini. Sad je Garibaldi odlucio da je najbolji put ka jedinstvu koji lezi u njegovoj saradnji sa Viktorom Emanuilom i Cavourom.

U Maju 1860, sa pomoco Cavoura, Garibaldi poveo je 1.000 ljudi dobrovoljaca gerilaca iz Genove u jednu sjajnu invaziju Sicilije, tad pod upravom kralja Napuljskog. Ovo je cuvena ekspedicija od hiljadarke. Garibaldi i ljudi bili su obuceni u crvene kosulje, koji su popularno zvan crvenokosuljasi. Sicilija je zauzeta poslije tromjesecne borbe. Onda je Garibaldi krenuo na Napulj. Ovaj grad je pao na 7 Septembra 1860. Sicilija i Napulj su pobjedjeni! Garibaldi je nacionalni heroj. Garibaldi predaje svoju pobjedu Viktoru Emanuelu. Ostale Italijanske pokrajine glasaju za jedinstvo sa Sardinijom-Piedmont. Na 17 Marta 1861, Viktor Emanuel 2-gi je proglašen za prvog kralja Italije. Vecina Italije je ujedinjena pod kucu Savoja! Ali ujedinjenje poluostrva u potpunosti nije jos završen.

RIM SE ODRZAVA

Nije ukljucen u ovo novo kraljevstvo Papinski posjed u Rimu. Car Napoleon 1-vi, uzeo je Papinsku pokrajinu-pokrajinu u centralnoj Italiji upravljana od Papinstva-od Pape u 1809. Oni su postavljeni za Pontifa od kongresa u Becu 1815. Sada, Papinska Drzava (Drzava Crkve) je zauzeta od vojske Viktora Emanuela i prisvojena je Italiji. Crkvena vlast je privremeno uzdrmana! Samo Rim-cuvan od Francuske vojske-ostao je pod Papinskom upravom. Francuska je smatrala sebe kao zastitnika Papinstva.

Garibaldi jos uvijek sanja Rim kao prdstolnicu nove ujedinjene Italije. U 1862, on je podigao armiju da oslobodi Rim i da ga prisvoji Italijanskoj kraljevini. Ali Viktor Emanuel, zelevi da izbjegne sukob sa Francuskom, naredio je svojim vlastitim snagama da ustave Garibaldi. Cetiri godine kasnije Garibaldi je pokusao opet, ali je pobjedjen od Papinske i Francuske vojske. Vrijeme jos nije stiglo za pobjedu Rima.

POJAVA BISMARKA

Sada se zariste prenijelo u Njemačku. U Prusiju, Oto von Bismark postao je predsjednik vlade i ministar vanjskih poslova u jesen 1862. On je služio pod kraljom Vilijamom I-om, koji je došao na Pruski prijestolje u 1861. Bismark je rođen 1815, u vrijeme Napoleonom konacnog poraza u Waterloo. On je politički genije, skrajni konzervativac u pogledu. Od 1859 do 1862, on je služio kao Pruski ambasador u Rusiji.

Bismarkova glavna ambicija je da ujedini Njemačku pod Prusku upravu i isključi Austriju iz Njemačke politike. Za vrijeme kratkog boravka u Londonu ljeta 1862, on je zaprepastio Britanske rukovodioce sa prostom izjavom da kad on postane Pruski predsjednik njegov prvi potez će biti "reorganizacija armije sa ili bez dozvole od skupštine. Odmah čim armija bude stavljena pod takav uslov da uživa postovanje, ja ću naci pravi izlaz da objavim rat Austriji, raspustiti Njemačku skupštinu, pokoriti male pokrajine, i dati nacionalno jedinstvo Njemačkoj pod Pruskom upravom". Za devet godina on će ispuniti ovaj program.

ZELJEZNI KANCELOR

Na samom početku njegova predsjedništva, Bismark je začudio svijet sa izjavom stavom i smislom komitetu Pruske skupštine. "Veliko pitanje našeg vremena ne može se riješiti sa govorom ili većinom glasova, već sa krvi i željezom". On je stoga i poznat kao željezni kancelor. Bismark je proširio Prusku vojsku kao dugo-trajni problem između Prusije i Austrije do raskidne tačke.

U 1866, pitanje vođstva Njemačke na pokon je izabran. U junu, Bismark spotice svadje sa Austrijom za posjed Slesvig-Holstein, jedna teritorija na području Jutlanda poluostrvo koje granici sa Denmarkom. Tamo je započeo Sedmo Nedjeljni Rat, uzimajući ljeto u 1866.

Sedmo Nedjeljni Rat jeste jedan sukob između oprečnih grupa Njemačkih pokrajina vođenih od Austrije a druge od Prusije. Dostiglo je vrhunac u Sadovi-jedna veličanstvena Pruska pobjeda. Austrija je sada isključena iz ucesca u Njemačkoj aferi. Bismark je proglasio *nul and void* konstituciju Njemačke konfederacije iz 1815.

NOVA KONFEDERACIJA

Sa postignućem Pruske pobjede nad Austrijom, Sjeverna Njemačka konfederacija (*Norddeutscher Bund*) formirano je pod Pruskom hegemonijom u 1867. To je jedna unija Njemačke države sjeverno od Main Rijeke. Berlin je postao predstolnica nove konfederacije. Bismark je napisao konstituciju čineći Pruskog kralja nasljednog vladara a Pruski predsjednik je kancelor. Četiri Njemačke i velike pokrajine Baden, Bohemija, Saksonija i Vurtemberg ostale su neutralne i dozvoljeno im je da formiraju odvojenu konfederaciju. One su ušle u vojni savez sa Prusijom.

Austriski poraz u Sedam Nedjelja Ratu dovelo je Austriskog Franc Josifa i njegovu vladu da uspostavi dvojnu monarhiju obuhvaćajući kraljevinu Austriju i kraljevinu Madjarsku. To je službeno poznato kao Austro-Madjarska kraljevina (*Oesterreichisch-Ungarisch Monarchie*). Dvije polovine monarhije su zvanično neutralne jedna od druge. Povez jedinstva jeste zajednička dinastija i blisko političko društvo. Kruna je nasljedna u Habsburg-Lorraine dinastiji.

FRANCUSKO-PRUSKI RAT

Bismarkovo konačno postignuće-ujedinjenje cijele Njemačke pod Prusku upravu-jos nije podpu no postignuto. Njegov sledeći pokret biće da uvede južnu Njemačku pokrajinu u konačno jedinstvo sa Prusko-vođenom Sjevernom Njemačkom konfederacijom. On će ovo postići sa izazovom rata sa Francuskom. Poslije ubjedjenja da će Rusija ostati neutralna u bilo kom Francusko-Njemač

kom sukobu, Bismark je upotrebio kandidovanje od Hohenzolern princa na prijesto Spanije da bi tako spotakao Francusku u rat. Napoleon 3-ci Francuske objavio je rat na Prusiju 19. Jula 1870- kao sto je to i zeljezni kancelor i ocekiavao. Ambicija dva covjeka dosla su do sudara. Ovo je odp ocelo Francusko-Pruski rat.

Kako je Bismark i ocekiavao, juzna Njemacka pokrajina stala je na stranu Prusije porotiv Franc uske. Boreci se rame uz rame protiv armije Napoleona 3-eg, Njemci sjevera i juga postigli su osj ecaj drugarstva i jedinstva-jos jedan korak prema jedinstvu Njemacke. Njemacka ofenziva je pla nirana izvan redno od generala Helmut von Moltke. Na 1 septembra 1870, Prusija je pobjedila Fr ancusku u borbi kod Sedana. Napoleon 3-ci predao se Prusima. Paris je osvojen, 28. Januara 1871 . Njemacka pobjeda ucinila je kraj Francuskoj hegemoniji na kontinentu Evrope. Rat se zavrpio sa podpisom mira u Frankfurtu 10. Maja 1871.

DRUGI RAJH

Francusko-Pruski rat donio je jaki osjecaj izmedju Njemackih pokrajina prema jedinstvu. Juzna Njemacka pokrajina odlucila je da se ujedini sa sjevernom Njemackom konfederacijom. Na 18. Januara 1871, kralj Viliam 1-vi Prusije proglašen je za za Njemackog cara. (Deutscher Kaiser) u sali ogledala u Varselju blizu Pariza. Juzna i sjeverna Njemacka su ujedinjene u jedan Rajh, ili c arevinu. Bismark je uspio da utvrdi Njemacku pod Pruske Hohenzolerne! Bismar preuzima kanc elariju i unapredjen je u princa.

Ova nova Njemacka carevina je prozvana Drugi Rajh (prvi raj je bio uspostavljen u A.D 962 sa krunisanjem Ote Velikog kao Sveti Rimski Car od Pape Jovana 12). Ovaj drugi rajh, rodjen je u 1871, zivjece 47 godina (do 1918). Njemacka je postala glavna sila u Evropskoj aferi.

ZATVORENI PAPA.

Sa Francuskim porazom u Francusko-Pruskom ratu, Napoleona 3-eg vojska u Rimu vratila se kuci. Cetiri godine oni su odrzavali privremenu vlast Papinstva nad tim grdaom. Sada Rim je pod puno nezasticen. Na 20. Septembra 1870, snage Viktora Emanuela 2-og umarsirale su u Rim. "Vj ečni Grad" je zauzet od Italijanske vojske u ime kraljevine Italije. U Oktombu, Rimljani su glas ali i izglasali da budu dio Italijanskog kraljevstva. Rim je postao sluzbeno prestolnica ujedinjene Italije na 2. Jula 1871.

Poslije 1.500 godina, Rim je opet glavni grad Italije! Ali sta je sa Papinstvom? Papa, Pius 9-ti (1846-1878) bio je razduzen privremene duznosti od snaga kraljevine Italije. On je isclanio osvaja ce, proglasio sebe zatvorenikom u Vatikanu o odbio da prizna novo kraljevstvo. Njegov nasljed nik, takodjer bice dobrovoljni zatvorenik u njegovom vlastitom mjestu. Uzece sest decenija prije nego ce priznanje uzeti mjesto.

I ako slabi u privremenom krugu, Papinstvo je utvrdjivalo svoju snagu u duhovnom carstvu. Papa Pius sazvaio je prvi Vatikanski zbor u 1869. Sledece godine objavljen je Papska nepogresiv ost kao jedan formalni spisak Katolicke vjere. Ovo nacelo govori kada jedan Papa sluzbeno govori (ex cathedra) sveopstoj crkvi o doktrini vjere ili moralu, on ne moze pogrijesiti. Ovo nacelo du go je drzano u istoj formi, ali u razmatranju protivljenja prema tome, biskupi u Vatikanskom kon zulu radice na tome da razjasne gdje je stav crkve. Nisu svi, ipak, zelili da se pokore ovoj novoj odluci i potvrdjenju Papskog autoriteta.

BORBA ZA VLAST

Njemački Rajh je vladao sa jednom Protestanskom dinastijom, Hohenzolernima. Bismark trazi da ucvrsti jedinstvo Rajha sa ogranicenjem upliva Katolicke crkve u Njemackoj. On je okrivio Katolicke elemente u Rajhu za politicko ocjepljenje, i proglasio ih je stetnim za Njemacko jedinstvo. Tako je odpoceo takozvani kulturkampf (1871-1887), svadja izmedju Prusije i Crkve u Rimu. To je borba izmedju dvije rivalne kulture i sile-Katolicke crkve, i svjetovne drzave. Bismarkov je stav za uklanjanje Vatikanskog politickog upliva u Rajhu.

"Mi ne idemo u Kanosu, niti tjelesno a ni duhovno!" Bismark je izjavio, u jednom osvrtu na kapitulaciju cara Henrija 4-og Papi u Kanosi u 1077. Jedan dio potresnog zakona je usvojen da zastrasi katolicko sveštenstvo. "Sto je ovdje u pitanju jeste jedna borba za vlast, jedna borba stara koliko i ljudska rasa, borba izmedju monarhije i sveštenstva. To je borba za vlast koja je ispunila cijelu Njemacku istoriju". Bismark je izjavio. Papa Pius je umro 1878 poslije papinstva vise od 32 godine-najdulje u istoriji papinstva. Ali Kulturkompf proizvedio se, i ako u manjem obimu, za jos 9 godina.

Glavni razlog za Kulturkampf bio je Bismarkova zelja da stavi neko zariste spoticanja za naci onalnu osvetljivost. Ali sa rastom socijalizma, Bismark je sada vodio socijalizam da ispunjava tu ulogu mnogo bolje. On postepeno pocinje da obustavlja svoj anti-katolicki takt.

NOVI NJEMACKO-ITALIJSKI SAVEZ

Bismark je aktivan na internacionalnoj politickoj areni. Na 7 Oktobra 1879, on je potpisao vojni pakt sa Austro-Madjarskom, povezujući Habsburgere sa Prusko-vladajućom Njemackom. Ovaj ugovor je zasnovan da bi učinio Francusku bezopasnu prema Rajhu.

U 1882, Italija je pristupila, formirajući tropaktni savez. To će ostati na snazi sve do Italijansko g napustanja saveza u 1915. Starinsko povezivanje Italije sa Njemackom, proizvodi se jos od da na Karlemagna i Ote Velikog, sto je ponovo uspostavljeno. To je uvod za doba koje će se pojaviti i vise od pola vijeka kasnije pod Adolf Hitlerom i Benito Musolinijem.

SUKOBI I POBJEDA

Car Viliam 1-vi umro je 9 Marta 1888. Njegov sin i nasljednik, Frederik 3-ci, zivio je samo nekoliko mjeseci. U Junu 1888, Viliam 2-gi postao je car Njemacke. Novi Kajzer zelio je da upravlja drzavom personalno. On je zatražio da zeljezni Kancelor podnese ostavku. Poslije 38 godina a sluzbe Bismark je napustio vlast u Martu 1890. On se povukao u svoj dvor Friedrichsurh, blizu Hamburga. Kajzer je onda postavio agresivni samostalni put u vanjskoj aferi-jeda put koji je vodi o napokon u rat.

Na 28 Juna 1914, nadvojvoda Francis Ferdinand-nasljednik prijestola Austro-Madjarskog-ubijen je od jednog Srbina Gavrila Principa u Balkanskom gradu Sarajevu. Velike sile osovine nasle su se u panici njihovog jedinstva. Krvavi dogadjaj spotakao je davno pripremljen Prvi Svjetski Rat.

Kada su se puske umirile na 11 Novembra 1918, 10 miliona dusi lezalo je mrtvih. Takodjer i Njemacko carstvo lezi razruseno. Abdukacija Kajsera je objavljeno 9 Novembra. Pokorena Njemacka je je lisena vojske i postala je republika. Jedna nova Njemacka konstitucija je usvojena u gradu Veimar. Mnogi Njemacki ratni bivsi vojnici su ogorceni sa porazom i poniznoscu stavljenim na Njemacku na ugovoru u Versaillesu. Medju njima je i mladi Gefrieter po imenu Adol Hitler.

DIO DEVETI

TRECI RAJH

Veliki Rat je završen. Četiri brutalne, krvave godine ratovanja ostavilo je Evropu razorenu. Pri mirje je podpisano na 11. Novembra 1918. Prica oko svijeta govorila je "rat koji je završio sve ratove". To je bio radostan dan za pobjednike. Ali za porazene to je bilo crno i tuzno vrijeme. Pojedine savezničke nacije diktirale su mir ugovora koji će doživjeti pokajanje.

28. Juna 1919. ugovor u Versailu podpisan je u sali Ogledala u Versailskoj palati, plizo Pariza. Na Njemacku je formalno pala krivica za povod rata. Njoj su oduzete sve prekomorske kolonije, vojska raspustena, i obavezana je sa skorom nemogućom isplatom za stetu. Teski uslovi porazenosti natovareni na porazenu Njemacku dokazace se da je to sjeme jednog velikog, mnogo uzasnijeg rata koji će doći.

IL DUCE

U Italiji jedno nepovoljno vrijeme poslije rata je od pocelo. Usprkos njenom ucestvovanju u Tronjom Paktu, Italija je objavila svoju neutralnost u pocetku Prvog Svjetskog Rata. U proljecu 19

15, Italija se povezala sa Aliansom i objavila rat Njemackoj i Austriji. Pobjeda u 1918 ispunila je Italijansku nadu za teritorijalnom nagradom.

Ali Italijansko nadanje palo je u veliko razočaranje. Kroz pobjedu, ona je dobila malo od ugovora u Versailu. Italija se žalila da je bila pokradjena njenog djela u plijenu. Jedan stav povrede i sprečenosti zahvatio je zemlju. Među ovima nezadovoljnim bio je i Benito Musolini. Sin siromasnog kovaca, Musolini je rođen 1883 u sjevernom Italijanskom gradu Predapio. Agresivan i ambiciozan dijete, on je jednom izjavio svojoj zadržanoj mami, "jednog dana ucinicu da ce se sva zemlja potresti".

Bivši novinar i nastojnik škole, Musolini se bori kao jedan desetar u Prvom Svjetskom Ratu. On je bio tesko ranjen u februaru 1917. Poslije rata, Musolini je poveo pokret koji je postao u 1921, fasisticki pokret. Musolini Il Duce je-"vodja"-ultranacionalista, anti-komunisticka organizacija. Njegovi sljedbenici bili su nezaposlenici, bivsi ratni borci. Oni su prisvojili crne kosulje kao svoju uniformu. Fasisti su uzeli svoje ime od *fascis* carskog Rima- sjekira obmotana sa rukoveti brista ili bukvih grana oznacavajući jedinstvo i silu. Fasisticka partija prisvojila je staro obilježje kao njihov grb.

MARS NA RIM

Italija je zahvacena sa velikim neredom. Nezaposlenost, obustava rada, pobune i opšti nemir cijepalo je gradjevinu društva. Vlast nije bila u stanju da zavede red i mir. Italijani su trazili način izlaza. Musolini, sada član skupštine-nasao je zgodu. Sposobni orator, on je postigao ugled rulje. Stavljajući sebe kao branitelj reda i mira, on je uspevao na strepnji srednje-klase Italijana. Kasno u Oktobru 1922, Crnokosuljaska fasisticka milicija je poduzela je dramaticki mars na grad Rim. Kralj Viktor Emanuel 3-ci dozvoljava im ulazak u grad na 28 Oktobra i vlast je oborena dolje.

Na 29 Oktobra kralj je pozvao Musolinija da osnuje novu vladu. Il Duce izvodi svoj ulaz u Rim na 30-og, sledeci dan on je postao najmladji predsjednik u Italijanskoj istoriji u 39.

Musolinijeva igra za položajem uspjela je. Umoran od stalne obustave rada i nemira Italijanski narod dao mu je podpunu podršku. Musoliniju je data puna moc upotrebe za hitno posredovanje. Fasisti su stigli na vlast u Italiju. Sa proglasom, Musolini je stegao obruc i preveo vlast u diktatoru.

VEIMEROVA REPUBLIKA

U medjuvremenu, u pokorenoj Njemackoj, jedna demokratska vlast zamjenula je staru carsku vlast. To se odnosi ista kao na Veimerova Republika, posto je skupština koja je prisvojila svoju konstituciju u 1919 sastala se u gradu Veimeru. Mnogi Njemci nismu mogli prihvatiti drzavni poraz. Rat ih je ucinio poniznim i zbunjenim. Veimerova Republika je mucena od samog pocetka sa politickim, ekonomskim i socijalnim problemom. Njemci su ubrzo otkrili da je lakse napisati demokratsku konstituciju nego je sprovesti u djelo.

Konstitucija osigurava zastupanje male manjine partija u parlamentu. Bezbrojne seperatisticke partije su formirane. Kao rezultat, drzavna vecina moze biti formirana samo sa udruzenjem-privremeni savez partija. Slaba vlast tako formirana jeste zrtva stalne nesloge i svadje medju "partnerima". Male partije cesto drze ravnotezu uprave, zatezajući i zaustavljajući legislaciju.

MAIN KAUMPF

U 1921, sin jednog nepoznatog Austriskog carinika postao je vodja od jedne najmanje Njemačke od mnogo brojnih partija - Nacionalna Socijalistička Njemačka Radnička Partija (NSDAP). On je jedan neuspjeli artista po imenu Adolf Hitler. Kao desetar, Hitler je bio odlikovan mnogo ceznutim Zeljeznim Krstom za personalnu hrabrost u Prvom Svjetskom Ratu. Sada je on okupljao mali broj sljedbenika drugova bivših ratnika naklonjeni obaranju ponizavajućeg ugovora u Varšavu i povraćanje Njemačke casti.

On je jako spotaknut i naklonjen karijeri i filozofiji Benita Musolinija. Hitler je nestrpljiv. On je planirao da preuzme vlast sa pucom. U Novembru 1923, on je poveo u Bir Sali (*Beer Hall*) puc u Mjuniku, jedan pokusaj koji je propao da zbaci Bavarsku vlast. On je uhapšen i zatvoren na 9 mjeseci zatvora u Landsburgu, gde je on napisao jednu odbacenu knjigu pod naslovom "Mein Kampf" ("Moja Borba"). To će poslije postati biblija Nacističkog pokreta.

"SVETI CESAR"

Nazad u Italiju, Musolini je nastojao da ucvrsti Rim opet centrom Zapadne civilizacije. Il Duce, obojava Julusa Cesara iznad svih ljudi. On je proglasio sebe modrnih-dana Cesara, graditelja carevine, jednu figuru buducnosti. On je čak obriao glavu da bi sto bolje izgledao kao Cesar. Musolini je imao jedan goreći osjećaj za Italijanski stav. On je bio uzbudjen istorijom Rima. On je sanjao za jednu modernu Rimski carevinu, sa ponovljenim velikim danima starog Rima.

Rukovanje kao pozdrav je ukinuto i starog Rima pozdrav sa podignutom rukom postavio je kao službeni pozdrav. Musolinova pozorisno, gladiatorska poza postala je poznata sirom svijeta. Kocoperenje Duceta je nadvaldano njegovim snom Rimske velicine. Poslije Musolinova prezivjelo atentatorskog pokusaja, Sekretar fasisticke partije izjavio je veseloj rulji naroda: "Bog je stavio prst na Duceta! On je Italijanski najveći sin, pravedni nasljednik Cesara!" Slijedeci primjer starog Rima, da su neki Musolinovi fasisticki sljedbenici čak su ga zvali "sveti Cesar". Starinske zamisli ispunile su Musolinijev um i pogonila ga neumorno u napred njegove "sudbine".

TAJNI PREGOVORI

Italija je pretežno Katolicka. Musolini je shvatio da se nešto mora preduzeti povodom resenja dugo-vremenskog "Rimskog Pitanja". Jos od 1870, Pape su bile u svom vlastitom izgnanstvu kao znak protesta ugrozavanje Papske teritorije od vojske kralja Viktora Emanuela 2-og. Zategnutost izmedju Italije i Vatikana postojala je. Il Duce je znao dovoljno istoriju da on ne može izaci neo greben u sukobu sa Papom. On vidi korist kao postignuce u jedinstvu sa Crkvom.

Musolini hoće da bude mogucan kazati da je on ta prva Italijanska vlada moderne istorije da je službeno priznat od Pape. Prema tome, Il Duce trazi da bi ostavio utisak kao da je on odani Katolik, i ako još iz same mladosti nije isao u crkvu. Privatno on se rugao na službu i dogmu Crkve. Jedan otvoreni ateista u mladosti, on je jednom napisao letak pod naslovom Bog Ne Postoji! Sa svoje strane, Vatikan je na pocetku bio simpatican prema fasizmu. I ako je Papa Pius 11-ti (1922-1939) bio kritican od fasizam za upotrebu sile, on je smatrao Musolinija kao potrebna svim izlazima. Tajni pregovor pripremao je put za dramatično izmirenje.

LATERANSKI UGOVOR

Italijansko izmirenje sa Vatikanom doslo je 11 Februara 1929. Musolini je zastupao kralja. Kardinal Gaspari zastupao je Papu Piusa. U jednoj ozbiljnoj ceremoniji u podne u Lateranskoj Palati i u Rimu, tri istoriska dokumenta su podpisana: Lateranski ugovor daje Papi podpunu suverenost

i privremenu vlast nad 110-akara Vatikanskog grada, sad najnovija i najmanja vrhovna pokrajina na svijetu. Diplomatski odnos između novo stvorene države i kraljevine Italije su uspostavljeni. Specijalni finansijski sporazum o nadoknadi Vatikanu odustalo se od potražnje za staru Papinsku pokrajinu.

Konkordat označava položaj Crkve i fašističke države. To izražava uspostavljanje Katolicizma kao službene vjeroispovijesti u Italiji. Mnogi su pozdravili izmirenje kao jedan od najznačajnijih događaja u modernoj historiji Crkve. Čak i Musolini to smatra kao jedan veliki uspjeh u njegovoj karijeri. On je dobio jedan veliki personalni ugled sirom svijeta. Ali ovaj ugovor ne znači kraj raskola između Crkve i Italijanske vlasti. U 1931, Pius 11-ti će izraziti veliki nesporazum prema fašističkom načinu u svome krugu *non abbiamo bisogno*.

NERED U NJEMACKOJ

U međuvremenu, situacija se pogoršava postepeno u svjetskoj ekonomskoj areni. Sa padom Njujork burze kasno u Oktobru 1929, svijet je pao u novi period ekonomskog i političkog preokreta. Njemačka je pogodjena najteže. Ovo je baš dobro došlo ono što je Hitleru bilo potrebno. Vrijeme za njegov konačni potez za preuzimanje vlasti je stigao. Dolazak teškog vremena podpalilo je vatru političke divlje bure. Ekonomska kriza proizvela je široko socijalno nered. Do kraja 1931, više od šest miliona Njemaca je bilo bez posla; u 1933, više od osam miliona. Njemačka je išla u pravcu nacionalne propasti. Napetost je stigla do krajnje tačke. Stalna nesloga političkih stranka stvarala je drastično krizu nemogućom. Njemačka je tražila spasitelja.

Rodjen kao politički orator, Hitler je upotrebio ekonomsku krizu kao jedan uspješan korak ka vlasti. On je dao Njemcima novu nadu. On im je obećao stabilnost, silu, *Lebensraum*. Zbunjeno mnostvo Njemačkih partija nisu se mogle ujediniti protiv njega. Nacionalni Socijalisti (NACI) dobili su pomagalice. U 1932, na glasanju, Nacisti su skorom duplo povećali svoje glasove, dobivši 230 sjedala u Reistagu (37 procenata potpunog broja). Oni su postali najjača partija u Skupštini. Hitler je dokazao sebe nedoseživim u svojoj moći da iskoristi događaje u svoju vlastitu korist.

TREĆI RAJH

Na 30. Januara 1933, Hitler je pozvan da formira vlast. Poslije dugogodišnjeg planiranja, on je na kraju postao Kancelor. Veimerova Republika je završena. Modernog vremena međuvladavine - "vreme bez cara" - je trajalo samo 14 godina. Treći Rajh je odpoceo. Hitlerova pojava kao Kancelora pozdravljena je odusevljeno od Italijanske stampe. Musolini je naivno gledao Hitlera kao fašističkog sticnika jednoga koga on može kontrolisati i upotrebiti za svoju korist. Hitler je tražio od skupštine da odobri nemogući zakon, koji bi mu dao punu diktatorsku moć za četiri godine. Skupština odobrava potpuniju legistaciju, i Nacizam preuzima potpunu kontrolu nad Njemačkom. U 1934, uprava Kancelora i Predsjednika su ujedinjeni. Hitler dobiva titulu *Fuehrer Und Reichskanzler*. U kratkom prekidu, Njemački diktator je oživeo demoralisanu zemlju. On je ucvrstio porušenu ekonomiju, smanjio nezaposlenost i podigao mjerodavnost života.

Ali Hitlerova namjera je bila da ucvrsti granice svoje vlastite zemlje. On je bio ubjedjen da on ima veliki zadatak da obavi. On sebe smatra da je odredjen da bude vladara velikog Njemačkog carstva. On je imao jedno cvrstu ubjedjenje da će Rajh jednog dana vladati cijelom Evropom - i onda uzeti vlast nad cijelim svijetom! Novi poredak će se pojaviti u svijetu, iz Njemačke "cistom rasom" na njenom celu! Hitler je usporedio sebe sa Karlemagnom, Frederikom Velikim i Napoleonom. Iz njegovog planinskog utvrđenja u Obersalzburgu, iznad Berchtesgadena, Hitler je imao panoramski pregled Unterberga. Tu u ovoj planini kaoko legenda kaže, Karlemagna još uvijek spava, i jednog dana će se probuditi ustati i uspostaviti proslu slavu Njemačkog carstva. "Vidite li U

ntersberg tamo" Hitler bi pitao posjetioce jednim tajanstvenim glasom. "To nije nikakav slucaj d a ja imam svoje boraviste preko puta njega".

KONKORDAT SA VATIKANOM

Isto kao Musolini, Hitler-Katolik po rodlenju-shvatio je potrebu da dodje u vezu sa Vatikanom . Na 20 Jula 1933, Vatikan je potpisao Konkordat sa nacistickim rezimom, stiteci pravo crkve po d Trecim Rajhom. Papa Pius 11-ti nadao se da ce Hitler ohrabriti ekstrimiste protiv Hriscanskih radikala Nacionalnog Socijalizma. Za Hitlera, Konkordat dava njegovoj novoj vladi spoljni izgle d zakonitosti. Ali odnos izmedju Berlina i Vatikana je zategnut. Papa Pius nema iluzije o Nacizm u. On je dao nekoliko protesta protiv nacistickog postupanja. Na 14 Marta 1937 Pius je izdao svoj e papsko pismo *Mit Brennender Sorge* ("Sa gorljivom zabrnoscju") protiv nacizma. Tvrdeci da je Njemacka vlast prekrasila 1933 konkordat, i ostro napao nacisticki nacin zivota kao podpuno anti hriscanski.

U isto vrijeme, Pius-jedan istaknuti protivnik komunizma-izdao je drugo pismo, *Divine Rede mptoris*, osudjujuci Boljsevicki stav protiv religije. To isticice politicku filozofiju i bezboznu idolo giju iza Marksove doktrine kao oprecnost prema Svetoj Zelji i bitno zlopakim.

NOVO RIMSKO CARSTVO

U Italiji, Musolini je snazno gonio svoj pretejerani san modernog Rimskog Carstva. U 1896, It alija je pretrpjela ponizavajuci poraz u Etiopiji (Abesinija) na rukama kralja Menelika 2-ga. Italij anske snage su pregazene od Etiopske armije u borbi kod Adove. Deset hiljada Italija lezalo je mrtvih. Poraz je bio katastrofalan za Italjansko sirenje u Afriki. Poraz nije bio zaboravljen. Uspo mene iz Adove joste zive. Racun mora da se izravna. Musolini, moderni Cesar, uperio je oci na Etiopiju. On vidi tamo pobjedu kao jedan znacaj povratka Rimskog dostojanstva. Na 3, Oktombr a 1935, Italijanski diktator odpoceo je svoju prvu stranicu vojne avanture. On je napao kraljevinu Etiopiju dok je liga Nacija tiho posmatrala. Poslije mjesecne borbe, Adova je osvecena.

Il Duce-tov Africki poduhvat je bio jedan uspjeh-jedna "Rimska Pobjeda". Armija cara Hali S elasije je pobjedjena. Na 9-ti maja, 1936, Italija je zvanicno prisvojila Etiopiju. Kralj Viktor Em anuel je proglašen za cara Etiopije. Jedan mjesec dana kasnije, proglas je ukljuqio Etiopiju sa ost alom Italijanskom kolonijom Etiopijom i Samalia zemljama u jednu veliku koloniju, Italijanska I stocna Afrika. Musolini sada objavljuje drugi preporod Rimskog Carstva. "Na kraju Italija ima C arstvo" Il Duce je izjavio ogromnom skupu sa balkona Placo Venecia. "Legionari1" on je produz io, "u ovom vrhovnom naponu podignite visoko vase obiljexje, vase oruzje, i vase srce da izgovo ri, poslije petnaest vjekova, ponovnu pojavu carevine na sudbinskim brdima Rima". Kroz veliki uspjeh kod kuce, Musolinova Etiopska avantura odvojila je Italiju od ostalih Zapadnoh demokrac ija. Kao rezultata, Musolini se okrenuo ka Hitleru kao jednom savezniku. U Oktobru 1936 "Berli n-Rim Savez" je formiran. Hitler i Il Duce sklopili su ugovor da saradjuju njihovu vanjsku politi ku. Kao u danima Oto Veliki, Njemacka je povezala svoju sudbinu za Italiju.

PRIPREME ZA RAT

Dok se rat vodio u Etiopiji, dogadjaji su se desavali u brzom redu u Njemackoj. U smionom potezu, Hitler je naredio Njemackim snagama da umarsiraju u neutralnu zonu Rajlenda, uspostav ljenu na Ugovoru u Versaillesu. Sad je 7 Marta 1936. Francuzi su podbacili da nazovu Hitlerovu o

psjenu. Godinu dana ranije, Hitler je jednostavno ukinuo uslov razoruzanja postaven na Versiljskom ugovoru i poceo se naoruzavati otvoreno. U Martu 1938, Njemacka je okupirala Austriju koja je brzo prisvojena u Veliki Njemacki Rajh. U Septembru, Hitler je trazio i dobio ustup na Sude tenland od Cehoslovske. ("Moja posljedna teritorija u Evropi") rekao je on. Predsednik Britanije Neville Chamberlain dozvolio je Hitlerov zahtjev, nadajuci se protiv nade da popust diktatoru ce proizvesti "Mir naseg vremena".

Na 22. Maja 1939, savez izmedju Hitlera i Musolinija postao je jos blizi kada su njih dvojica formirali jedan deset-godisnji politicki i vojni savez-Savez Zeljezni. Italijanska stampa je objavila "Dvije najace sile u Evropi sada su se ujedinile za rat i mir". U Augustu 1939, Njemacka i Sovjetska Rusija podpisale su mirovni ugovor o nenapadanju, garantujuci Sovjestko nemjesanje u Hitlerove avanture na Zapadu. Hitlerova istocna strana je obezbedjena. Pozornica je postavljena. Jedna katastrofa ce obuhvatiti svijet! U jednoj konacnoj poslhjednoj-minuti apila vodeci u pocetak svjetskog sudara, novi Papa, Pius 12-ti, izjavio je na 24. Augusta "Sve se moze izgubiti sa ratom, nista se ne gubi sa mirom".

Ali Hitlerov plan je postavljen. Odbacujuci na stranu sve glume mirovne namjere, Njemacki diktator optuzio je i napao Poljsku 1-vi Septembra. Mir u Evropi je slomljen. Drugi svjetski rat je odpoceo-borba za prevlast u svijetu!

PAPSKA DELIMA

Papa Pius 11-ti je umro u Martu 1939. Njegov zamjenik dok je rat izbio u Evropi jeste Eugenio Pacelli (Eugenio Pacelli), sada Pius 12-ti. Malo ce papa biti predmet kontroverzija kao sto je on. U 1917, Pacelli je bio poslan kao Papski ambasador u Minhen da ugovori konkordat sa Bavarskim sudom. Sa ovim postignutim, on je poslat u Berlin u 1925 sa istom namjerom. Sa dogovorom o konkordatu sa Veimerskom Republikom, Pacelli je bio opozvan u Rim 1929 unapredjen u kardinala i sekretara drzave Vatikana. Kao Kardinal Pacelli, on je izradio i potpisao konkordat sa Hitlerovom Nacistickom Njemackom u ime Piusa 11-og u ljetu 1933.

Pacelieve godine u Njemackoj dale su mu izvanredano poznavanje jezika i veliku ljubav prema Njemackom narodu. U pogledu na ovo, on je objavio neutralnos kao ratnog-vremena Potif bice u pitanju. Poslije rata on ce biti okrivljen da nije okrivio Hitlera i izbjegao da govori javno protiv Hitlerovog "posljednjeg rjesenja" povodom "Jevrejskog problema". Neke ce kritike izjaviti da o stati miran jeste slaganje sa genocidom.

Obecanje neutralnosti, Pius je vjerovao da sveta stolica moze da igra ulogu mirioca ako odrzi formalni odnos sa svim zaracenicima. Ipak on je ozbiljno zainteresovan za Jevreje. Pius je suocen sa jednim teskim izborom. On je znao sposobnost Nacizma, bijuci blisko povezan sa anti-nacizmom krozecom Mit Brenender Sorge (Mit brennender Sorge).

U Septembru 1943, Njemci su okupirali Rim. Delima Piusa 12-og postala je jos vise zaostrenija. Facisticke trupe su sada ulogorene na njegovim vlastitim stepenicama. Javna osuda Hitlera moze prouzrokovati osvetu, cak podstaknuti jednu nacisticku invaziju Vatikana. To bi ugrozilo Svetu Stolicu diplomatsko nastojanje u korist Jevreja i bilo koga upliva Papinstvo bi imalo u korist mira. Pius je izradio povoljno prividni propust protiv nacistickog zlocina i cak je umjesan u nastojanje da zastiti Jevreje i politicke bjegunce.

Ali se on suzdrzao da podpuno i javnog okrivljenja. Suocen sa dogadjajem u kome bi njegova javna izjava mogla jos vise podignuti Hitlera protiv Jevreja i izloziti Njemacke katolike optuzbi izdaje, on je uzeo stranu opreznosti. U osvrtnu, simpaticko osmatranje ce potvrditi da, pod okolnostima, Pius je ucinio sve sto je mogao protiv jake totalitarne uprave. Javno okrivljenja ne bi ustavilo nacistice vodje svakako.

RASPADNUTA CAREVINA

U pocetku rata, Njemacka je izgledala nepobjedljiva. Hitler je pokorio cijeli kontinent, direktno ili indirektno, pod svoju vlast. Nikad iz vremena kad je Rimsko Carstvo bilo na svom najvećem usponu ni jedan covjek nije upravljao sa tako velikom prosirenosti Evrope. Ali Hitler je jedan kratkotrajan car. U 1941 Njemacki diktator ucinio je Napoleonovu tragicnu gresku sa napadom Rusije. Operacija Barbarosa jeste jedna kobna zabluda. Tok rata poceo se mjenjati.

Na kraju, Hitler i Duce umrli su u nekoliko dana razlike jedan od drugoga, njihov san pobjede i carevine propao je. Musolini je ubijen od Italijanskih partizana Aprila 28, 1945. Njegov megalomanijski pokusaj da uspostavi Rimsko Carstvo ostao je razoren. Hitler, kako je objavljeno, izvršio je samoubistvo u smom Berlinskom bunjkeru 30 Aprila, kad je njegov "Hiljadu godisnji Rajh" srusio se oko njega. Rat u Evropi je završen.

Italija je razorena. Njemacka lezi u rusevinama. Neki posmatraci izjavili su Njemacka nikad se neće podignuti više. Drugi su govorili da će uzeti najmanje 50, možda čak i 100 godina ili više. Privatno, neki Njemci su mislili da poraz nije konacan. Dok su pobjednici kao i porazeni skupljali i komade njihove razorene i sad razdvojenog kontinenta, jedan stoljetni pojam opet se pojavio u umu Evropljana-ideja o jednoj Ujedinjenoj Drzavi Evropi. Evropa polako ide stazom prema svom konacnom-i mnogo vaznoj-obnovi.

DIO DESET

POSLJEDNJ UJEDINJENJE

Tu je proljeće 1945. Borba u Evropi je prestala. Nikada rat nije bio tako razoran. Ljudski i materijalni gubitak je bezbrojan. Zapaljena ogromnost tragadeji postala je čista. Užasna cijena u ljudskim životima totalno veća od 40 miliona duša je poginulo. Evropa leži porušena. Njemačka praktično bila je pogodjena najviše. Mnogi su se pitali da li će ratom razorena Njemačka ikad više da se podigne. Evropa je pala na dno. To je bila muštra Evropske istorije: užas slijedi sa obnovom, slijedi sa katastrofom.

Ratom-razoren kontinent polako je počeo da sakuplja djelove. Patnja i razor Drugog Svjetskog Rata spotakao je mnoge da se upitaju kolika katastrofa se može izbjeći u buduću. Mnogi su se čuili: jeli Evropa osuđena da se koleba između mira i haosa između sile i bruke? da li se može put mira i stabilnosti naći?

VJEKOVNI-STARI IDEAL

U jednom slavnom govoru u Zuriku, Švedskoj, u Septembru 1946, Winston Churchill predložio je moguće rješenje: "Mi moramo izgraditi jednu vrstu Ujedinjene Države Evrope". Još jednom, je dan vjekovno-stari ideal pojavio se. Opustošenje od dva svjetska rata učinilo je ograničenje nacionalnog suvereniteta bolnim očevidno. Kad bi Evropski pojedini nacionalizam mogao biti zakopan sa Evropskim savezom nacionalizma mnogi osjećaju da buduću kontinentalno uznemirenje može biti uklonjeno. Ako bi Evropa postala jedna porodica nacija, istorijski neprijatelji mogu se ostaviti zaboravu. Namjera ima veliki značajni zvuk. Kroz vijekove, državnici su zagovarali ujedinjenje Evropskih nacija. Sada jedan svijez pokret prema jedinstvu pojavio se iz razora Drugog Svjetskog Rata. Ali kako otpočeti?

To je Churchill, među drugima, koji je opet sugerirao jedan pravac: "Prvi korak za preinacanje Evropske porodice mora biti ujedinjenost između Francuske i Njemačke". Izmiranje od ove dvije vjekovnog-spora neprijatelja je široko gledano kao važan kamen ugla za mir za mir u Evropi. U sustini-ponovno uspostavljanje carevine Karlemagnove! Kako, u stvari može se ovo postignuti?

PRVI KORAK PREMA PRVOM JEDINSTVU

Osnovni plan je postavljen za ujedinjenje Francuske i Njemačke sa jednim zajedničkim poduhvatom osnovan da poveže njihovu ekonomsku sudbinu tako čvrsto povezano da drugi unutrašnji-Evropski rat ne može da se dogodi. Rezultat je Evropski Ugovor i Udruženje Željeza (ECSC), osnovan je na ugovoru u Parizu Aprila 1951.

ECSC jeste jedan prvi korak prema Evropskom ujedinjenju. To je osnovalo jedan zajednički transnacionalni autoritet za pravo Francuskog i Njemačkog željeza, uglja i čeličnog srestva. Plan je proširen za obuhvataj Italije, Belgije, Holandije i Luksemburga.

Tocak Evropske industrije počeo je opet da se okreće. Masovna USA pomoć u formi Maršalovog plana pomogao je brzo Evropsko oporavljanje. ECSC pokazao je Evropljanima korist od saradnje. Sada, jedan korak je dalje poduzet na putu ka ujedinjenju. Pojedinačno, nacije zapadne Evrope isjeckane sa unutrašnjim preprekama-jesu samo sporedne u svjetskoj aferi. Ali ujedinjeni mnogi su počeli da shvataju, da njihova zajednička ekonomska moć može im omogućiti da povrata neki od njihova izgubljenog utjecaja i dade im glavni glas u glavnoj areni. Podpisivanje ugovora u Rimu 25. Marta 1957, osnovana je Evropska Ekonomska Zajednica (EEZ), ili zajedničko tržište. Njih šest povlasnih članova jesu iste zemlje koje su povezane u ECSC. (Do 1986, broj njenih članova naraste u 12-vidi mapu).

EEZ-ov cilj jeste da ukoni trgovinske i ekonomske prepreke između njihovih članova i ujedinje njihov ekonomski način upravljanja. Ali konačna nada je ta da organizacija bude moguća podr

zavati EEZ kao nukliju buduće "Ujedinjene Države Evrope". U jako kratkom zadoblju EEZ postala je svjetski najjači trgovački blok. Zapadna Njemačka-u centru Evropskog kontinenta-postala je najjača nacija u Evropi zapadno od Sovjetskog Saveza.

KALUP ISTORIJE.

Opet, Evropa je posla putem jedinstva. Prošli stolici u ovim nastavcima pokazalo je da Rimljani sanjaju o ujedinjenoj Evropi prozleglo je istoriju Kontinenta. Justinijanov san o uspostavljanju Rimskog Carstva. On je to uspio u A.D. 527, iscjeljujući "smrtnu ranu" zadanu Rimu od barbaričkih napadaca u 476. Ali njegova uspostava bila je kratkog vijeka. U A.D. 800, Karlemagna bio je krunisan kao imperator Romanorum, opet uspostavljajući Rimsko Carstvo na Zapadu. U Karlemagnu, Zapadna Evropa ima Hrišćanskog Cesara, jednog Rimskog cara rođenog od Njemačke rase. Njegovo carstvo bilo je duhovno nasljedstvo starog Zapadnog Rimskog Carstva. Karlemagna je bio *rex patre Europae*- "Kralj otac Evrope".

On je pokazao Evropljanima ideal od ujedinjenog Hrišćanskog Carstva. Kroz Srednji Vijek, uspomena jednom-velikog Rimskog Carstva živjela je kao važna tradicija u srcima Evropljana. U 962, Oto Veliki uspostavio je Karlemagnovu Carevinu kao prvi put Njemački Rajh. *The Sacrum Romanum Imperium Nationis Germanicae*,-Sveto Rimsko Carstvo Njemačke Nacije-ucinilo je svoj prvi pocetak. Otina osmokrakna kruna postala je pravi simbol Evropskog jedinstva. Njemačka je postala sila centra Carevine. U 16-om vijeku, veliki Habsburgov imperator Karles 5-ti, nastojao je neumorno, i ako ne uspješno, starinskom idejom za ujedinjenje Evrope obuhvatajući cijeli Hrišćanski svijet. Napoleon, također, sanjao je o uspostavi Rimsko-Evropske civilizacije, upravom Francuske. On je smatrao sebe nasljednikom i zamjenikom cara Karlemagna. Musolini, također, uviđao je moderno Rimsko Carstvo. U 1936, on je proglasio još jednom Rimsko Carstvo, tvrdeći nasljedstvo na carski Rim.

ZAJEDNICKA POTREBA

Uzdajući se vremenom-dostojnim sistemom Rimsko-nadahnute uprave, drugi obrazac istakao se u panorami Evropske istorije: povezani odnos duhovne i državne uprave. Kroz Srednji Vijek, vođje su smatrali Crkvu u Rimu da je Bogom izabrani instrument u duhovnim stvarima. Sveto Rimsko Carstvo bilo je smatrano kao Bogom izabrana politička organizacija nad Zapadnim Hrišćanstvom. Papa i Car su smatrani kao Božiji zamjenik-regent na zemlji. Ovaj bliski povezanost Crkve i Države služio je potrebi obadviju institucija. Car je vršio svoju političku i vojnu vlast da zaštiti religiju i uvede unutrašnji red kroz vjerski sklad.

Crkva, u uzvrat, igrala je kao ljepilo za Evropu, držeći zajedno različite nacionalnosti sa povezom jedne vjere. Ovaj ideal Crkva-Država jedinstvo nikad nije bilo kompletno izrazen, kako smo to vidjeli u čestim sukobima između Careva i Papa za vođstvo Hrišćanske Evrope. Ipak, usprkos njihovom takmičenju, Papinstvo i carevina ostali su blizno povezani, njihova potreba jedan drugoga prelazila je preko nesporazuma manje važnosti. Justinijan je bio nasljednik Rimskog Carstva kako je pokršten od Konstantina. On je priznao vrhovnu vlast Pape na Zapadu.

Karlemagna primio je carsku krunu iz ruke Pape Leo 3-ći postavljajući blisku sardnju između Pape i Cara. Oto Veliki bio je krunisan kao Sveti Rimski Car od Pape Jovana 12-og, podizajući Karlemagnovu carevinu u jednom savezu između Cara i Crkve. Papa Klement 7-ći krunisao je Karlesa 5-og kao Svetog Rimskog Cara. Karles se borio uporno da sačuva duhovno jedinstvo Evrope. Napoleonovo krunisanje bilo je blagosloveno od Pape Piusa 7-og. Musolini, također, prepoznao je potrebu da dodje pod ugovor sa Vatikanom, isto kao i Adolf Hitler nekoliko godina kasnije.

Svi ovi nasljednici Rimskog Carstva shvatili su važnu potrebu Papinstva u Evropskoj aferi. Ali

sto je sada sa sadasnjim i buducim uplivom Vatikana u Evropi ovih posljednjih godina 20-og vjeka?

PREVARLJIVO JEDINSTVO

Preko proteklih nekoliko decenija autoritet i jedinstvo Rimske Katolicke Crkve bilo je mnogo uzdrmano. Gnojavi predmet kontrola radjanja, pobjacaja, razvoda, bezzenstva, homoseksualnosti, zene kao svestenici i podjela svestenicke moci tesko je uznemirila Crkvu. Mnogi cak u visem aselonu Vatikanske Hierarhije izrazili su bojaznost nad buducnosti Crkve. U isto vrijeme, kontinet Evrope sam od sebe stoji na istoriskoj rskrsnici. Razdjeljena ideoloski izmedju Istoka i Zapada i suocn sa ekonomskim i vojnim brigama, Evropa se suocava sa kriticom odlukom za svoju buducnost.

Kao Katolicka Crkva, Evropa je bila oslabljena sa raskolom. Oboje, visoki crkvenjaci kao i politicari isto shvacaju da razdvojena kuca sama po sebi ne moze ostati. U pogledu na ovaj razdvoj, glasove unutra oboje Evropskih politickih krugova i Katolicke Crkve traze jedinstvo. Ali kako se i mnogi pitaju, da li ta prevarljiva sloga moze se postici? Kako se rascjep moze iscjeliti-obojem sa crkvom i sa Evropom zajedno?

Zapisi nedavne proslosti ne nagovjestavaju dobro za buducnost. Na jednoj cistoj politickoj osnovi, narod Evrope bio je nemoguc da se ujedini. Napredak je ucinjen, ali polagani proces postepenog povecanja moci od EEZ politicke institucije ne napreduje kako se to ocekivalo. Napredovanje ima samo rezultat u samo minimalnom ustupku od nacionalnog politickog suvereniteta. Institucija se sastoji od slabe uprave I Istocna Evropa je jos odsjecena.

Isto kao, Katolicka Crkva unutar ostaje filozofski razdvojena izmedju liberalaca i konzervativaca, usprkos najboljem nastojanju ujedinjenog misljenja crkvenjaka. Suoceni sa ovom stvarnoscu, vodedji Evropski politicari i katolicko svestenstvo dosli su do vaznog shvacanja. To je samo jedini pravac za buducnost, oni vjeruju.

ZAJEDNICKO NACELO

U koliko zele da rijese svoj medjusobni problem, Evropa i Katolicka crkva potrbuju jedan drugom pomoc. Zajednicka potreba za jedinstvo moze se postici samo sa zajednickim radom. Opet, proslost ukazuje put u buducnost. Ugledni crkvenjaci unutra Vaticana dosli su do zakljucka da samo nacin do nadahnutog ujedinjenja i donos novog zivota Crkvi jeste postaviti je u pogon veci od nje same. Taj pravac mnogi vjeruju, jeste ujedinjena Evropa! U zaokretu, mnogi Evrope politicke vodje vide ulogu Crkve i njihovoj nastojanju. Oni vjeruju da Crkva moze jos jednom izraziti svoju privlacnu moc u Evropi, snabdjevajuci ljepilo-da poveze-zjednicku vjeru-da drzi Evropu zajedno politicki.

Opet, kao u proslim vjekovima, Evropljani su postali zahvalni da religija i politika su zajedno. U stvarnosti, oni uvidjaju uspostavljanje jedne cijele klasicne Evrope, na liniji starog Svetog Rimskog Carstva, pod Katolickom zastitom.

San za Sveto Rimsko Carstvo jos uvijek zivi! Vrijeme-postivanja teme od Evropskog jedinstva na osnovu zajednickog vjerskog nasljedstva pokrenuto je od Pape Jovana Pavla 2-og. Za njega to nije slucajna, prolazeca briga. On je to izrazio mnogo jasno da on vjeruje da on ima doslovno poziv od Boga da ujedini Evropu!

Za vrijeme njrgove dobro objavljene posjete njegovor rodjenoj Poljskoj u Junu 1979, Papa je izjavio: "Evropa, usprkos njenom sadasnjoj i dugo-trajnoj podjeli rezima, ideologije i ekonomskog sistema ne moze da stane a da ne trazi svoje fundamentalno jedinstvo i mora se okrenuti ka Hri scanstvu... Ekonomsko i politicko razmatranje ne moze to uciniti. Mi moramo ici dublje..." U Sa

ntiego, Spanija, u 1982, on je izjavio sledece, ono sto on zove jedno "Objavljenje Evropi": "Ja bi skup Rima i Pastir cjelokupne Crkve, iz Santiaga, iz Spanije govorim vama, vjekovna Evropa kli ce k vama puna ljubavi: Nadjite sebe opet. Budite svoji. Pronadjite svoje porijeklo, obnovite svoj korjen".

Papa je ponavljajuci naglasio da Evropa mora traziti vjersko jedinstvo ako hoce da napreduje iz svoje sadasnje razdvojenosti. Na svojoj zadnjoj sluzbi posjeti Poljskoj Juna 1983, Jovan Papa se molio za "Svi Hriscani Istoka i Zapada, da budu ujedinjeni u Hristu i tako prosirili Carstvo Hristovo kroz svijet". Sledeceg Septembra, u prvom Papinskom putovau u Bec, Austrija, u dva vijek a, Papa je opet uzbudjivao Evropljane na obe strane iza Zeljezne Zavjese da se ujedine na osnovu njihove zajednicke Hriscanske bastine. Jednoj grupi od 100.000, on je istakao Evropsko jedinstv o u "duboko Hriscansko korjenje i humano kulturnu vrijednost koja je sveta svim Evropljanima".

POVRACANJE TEME

Tema Evropskog ujedinjenja na osnovu zajednicke vjerske bastine nije neobicna za Jovana Pa pu Pavla 2-og. Jos od Drugog Svjetskog Rata, svaki Papa je imao svoju teznju sa potezom stvara nja nadprirodne Evropske zajednice. Papa Jovan 23-ci rekao je da Katolici trebaju biti "u prvom rangu" za ujedinjeno nastojanje. Papa Pavle 6-ti bio je specialno glasovit u njegovom stavu za Ev ropsko ujedinjenje. U Novembru 1963, on je izjavio: "Svako zna tragicnu istoriju nase zemlje. Ako tu postoji nacin da se spreca da se ne ponovi opet, a to je podizanje jedne mirne, ogranicene, ujedinjene Evrope". U 1965 Pavle 6-ti primjetio je da "jedan dugi, tezak put lezi u napred. Ipak sveta Stolica nada se da vidi dan rođenja kada ce se nova Evropa opet podici, bigata puna svoje tradicije".

Mozda jedan od mnogih istaknutih Pavla 6-og poziva na Evropsko jedinstvo bilo je 18, Oktobr a 1975. To je bio govor u Rimu za ucesnike Trecoj Knjizevnoj Raspravi Biskupa Evrope. Prisust vovalo je vise od 100 biskupa, kardinala i visokih crkvenih predstavnika zastupajuci 24 Evropske zemlje. Papa je izjavio: "Ne mozeli se to reci da je to vjera, Hriscanska vjera koja sacinjava Evr opu...? Pavle 6-ti produzuje: "I to je ta nasa misija kao bisopa u Evropi uzimajuci jedno drzanje p respektive. Ni jedna ljudska sila u Evropi ne moze pruziti uslugu koja je cvrsta nama, zastitnici v jere, da probudi Evropsku Hriscansku dusu, gdje je njezin korjen ucvsćen".

Pavle 6-ti nazvao je Katolicku vjeru "tajna Evropskog obilježja". U otkrivanju ove tajne, on ka ze, Evropa onda moze ici da vrsi poslanu duznost na koju Bog jos uvijek zove".

EVROPA I KRST

Papinski poziv na duhovno ujedinjenje Evrope odjeknulo je od uglednih govornika u politicko j areni. Istaknuti medju ovima jeste Dr. Oto von Habsburg, jedna glavna osoba u pokretu Evrops kog jedinstva. Dr. Habsburg jeste najstariji sin posljednjeg Austro-Madjarskog Cara i clan Evr opskog parlamenta. Unutra-Evropsko jedinstvo bilo je dugo trazeno od Habsburgovaca, kako sm o to ranije vidjeli. Dr. Habsburg cesto govori o slicnosti izmedju Svetog Rimskog Carstva iz Srednjeg Doba i njegov pogleda na dolazecu "Ujedinjenu Drzavu Evropu". Dr. Habsburger dugo zagovara jaku vjersku ulogu u jednoj buducjoj ujedinjenoj Evropi. On je smatrao Rimsku Katolic ku Crkvu kao Evropski konacni bedem, "krstu nije potrebna Evropa" jednom je on izjavio, "ali Evropi je potreban krst".

Evropljani, on vjeruje, moraju da se probude prema svojoj istoriskoj vjerskoj bastini. "Ako mi uzmemo Hriscanstvo iz Evropskog postignuca, tu onda nista ne bi ostalo", on je rekao "dusa je nestala". Dr. Habsburg takodjer je upozorio na glavnu ulogu krune Svetog Rimskog Carstva koja je danas smjestena u Schatzkammer (Kraljevskoj Palati) u Becu. Kristofer Holis, povodom knj

ige Dr. Nabsburga o Socialnom Poretku Sutrasnjice, rekao je da Dr. Habsburger "bi zelio da vidi Evropu da poduzme njeno vazno jedinstvo, i u simbolu u tom jedinstvu on misli da carska kruna Karlemagne i od Svetog Rimskog Carstva moze biti da ce imati vaznu ulogu da odigraju". To je za model Svetog Rimskog Carstva da mnogi Evropski politicari i vodedji crkvenjaci sada gledaju za odgovor na danasnji pliticki i vjerkni jad. Ozivljeno jedinstvo izmedju Crkve i "Carevine", o ni vjeruju mozda je isti kljuc-za Evropski opstanak u licu opasnog svjetskog uslova.

POSljedNI PREPOROD

Sile su vec postavljene koje ce preokrenuti lice Evrope -i ulogu Katolicke Crkve. Kako je to i napisano na stranicama Bibliskog prorocanstva koje otkriva da sadasnje nastojanje prema crkvenom ujedinjenju i Evropskom politickom podpunjavanju bi ce postognuto! Uspjeh ce biti potreban za jednim vjersko-politickim ujedinjenjem u Evropi, u duhu starog Svjetskog Rimskog Carstva-jedan posljedni preporod, u ovom doba Bombe, starog Rimskog politickog sistema!

Kako smo vidjeli u ovim serijama pisanja, nekoliko preporoda Rimskog Carstva vec se pojavilo u Evropi kroz vjekove od pada starog Rima. U Otkrivenju 17, ove pojave su predstavljene sa sedam glava divlje zvijeri. Sest ih je vec bilo, od Justiniana do Musolinija. Jedno posljednje uspostavljanje od ovog velikog politickog sistema jos ce se podignuti. Ova ujedinjena Evropa bi ce jedina na neizmerna politicka, vojna i ekonomska sila-jedna Treca Sila u svijetskoj aferi, jedna svjetska sila u svom vlastitom pravu.

Prorocanstvo dalje otkriva da ce ovo snazno crkveno-drzavno-ujedinjenje bice sastavljeno od "deset rogova"-znaci deset nacija ili grupa nacija (Otkrivenje 17:3)-pod potpunom upravom jedne i politicke osobe (stih 13). Evropa ce opet imati samo jednu politicku glavu drzave! Dalje, prorocanstvo otkriva da ce jedna vjerska licnost neogranicene sile i autoriteta sjedeci na strani "carevine" upravljajuci je kao jedan jahac konja (Otkrivenje 17:3). Suocen sa napredovanjem brzine, bezboznosti, svjetovnosti i potraznja, Vatikan-kao kroz vjekove proslosti-bice prisiljen da postane glavna sila na internacionalnoj areni. Politicka misica Papinstva bi ce obnovljena. U ovim uzdrmanim posljednim danima 20-og vijeka, "duhovno jedinstvo" kontinenta-kako je cesto spoticano od bivsih Papa-ostvarice se!

DVIJE NOGE

Sada vidi dalje: u drugom poglavlju Starog Zavjeta knjiga Danilova, Rimsko Carstvo i njeni predasnji su opisani kao velika ljudska pojava. Te pojave deset prsta jesu 10 na kraj vremena narodnih udruzenja takodjer opisani kao "rogovi" u Otkrivenju 17. Prorocanstvo otkriva da ovih deset bica bice clanovi jednog politickog sistema koje ce postojati na povratku Isusa Hrista da uspostavi carstvo Bozije na ovoj zemlji (Danilo 2:44-45).

Originalno Rimsko Carstvo bilo je rastavljeno u dvije "noge" kako je to opisano u ovom ljudskom obliku Danilova prorocanstva-Istocno carstvo sa sjedistem u Vizantiji (Konstantiople) carstvo Zapadno sa sjedistem u Rimu. Tako je jako moguće da ce novo-uspostavljeno Rimsko Carstvo biti sastavljeno od dva jednaka dijela: jedan sastavljen od naroda Zapadne Evrope, dok drugi ce obuhvacati mozda narod oslobodjen od Sovjetske dominacije u Istocnoj Evropi. Dajuci cinjenicu od pet prstiju na svakoj stopi ljudskog oblika, moguće da ce pet bica doći sa zapada i pet sa istoka.

Sa ovim na umu, Papa Jovan Pavle 2-gi apelovao je Hriscanima iza Zeljezne Zavjese uciniло jе veliki znacaj. Njegov glas je jedan izvor od velikog upliva na tom predjelu. Mnogi Istocni Evropljani shvatili su njegovo vidjenje pan-Evropskog Hrisanskog saveza protiv svjetskog materijalizma naseg modernog svijeta. "Papa", primjetio je jedan komentar, "uzelo je ucesce za oslobodjenje

e Istočne Evrope". Vatikanski posmatraci nagadjaju da ce glas Papinstva se proizvesti sa uzbuđenom nacionalne i vjerske gorljivosti u Istočnoj Evropi, koja, sa drugim cinjenicama, moze da oslabi Kremlinsko uporište dovoljno da otvori put za politicki rad izmedju Evrope i Kremлина-je dan rad koji bi dozvolio elemente Istocne Evrope da bi se povezali sa razvojem Zapadne evrope, to je i uspjelo.

Ovog doba interkontinentalnih raketa, nacije Istocne Evrope vise ne ispunjavaju svoju originalnu ulogu kao obavezu kao stit za Sovjetski Savez. Oni su veliki trosak za Sovjetsku ekonomiju i vojne izvore. Mnogi politicki posmatraci stoga sugeriraju da bi Kremlin mogao uskoro biti voljan da napravi udio: povlacenje svojih vojnih sila iz Istocne Evrope za zamjenu neutralnost Istocne Evrope i povlacenje Americkih vojnih jedinica iz Zapadne Evrope! Po dolasku na vlast Mihaila Gorbaceva (1985-89) omogucio je ovaj san. Istocna Evropa dobila je samostalnost i ujedinila se sa ostatkom Evrope. Ovaj rezultat politickog prostora u Evropi moze biti ispunjen sa novim opstankom-prorecenom vaskrsnuca Svjetskog Rimskog Carstva!

UJEDINJENJE EVROPE NEIZBJEZIVO

Sto se zbiva na obe strane Isok-Zapad danas jeste prvi kora u obnovljenju Evrope u jedan novu, jos stari, alignment (alignment), kako Djuro Bajli (George Bailey) u svojoj poucnoj knjizi *Njemci*, sugerira: "Mozemo li biti sigurni da je istorija napisala (finis) onome sto je mozda najsajnij i poduhvat ikad zapocet od covjeka: Sveto Rimsko Carstvo". Izjavio je Oto von Habsburg: "mi smo mnogo daleko od tacke nepovratka gdje se jos moze ici unazad u (skorasnju) proslost. Svaka ko, mi jos nismo stigli na drugu obalu; ali mi ne mozemo ici nazad". Ujedinjena Evropa je neizbjeziva! Udruzenje nije jedan uslov koji nacije postozu s nekim prirodnim i neizbjezivim tendencijama. Ujedinjenje je stvoreno ili navrgnuto od jakog ljudskog poduhvata, nastojanja i zelje. Evropa ocekuje modernog Karemagna, drugog Otu Velikog, jednog drugog Karlesa 5-og campiona da vaskrsne tradiciju carskog jedinstva.

Dolazece *Renovatio Imperii Romandorum*- uspostavljanje carevine Rimljana-zacudice svijet! Evropa-i Crkva Rimsko-bice opet sila za obracun sa njom.